

การศึกษาคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาของ
โรงเรียนพระปริยัติธรรม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2554

การศึกษาคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาของ
โรงเรียนพระปริยัติธรรม

ปริญญาบัตร
ของ
พระมหาเสาร์คำ จันทริธิยะ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาของ
โรงเรียนพระปริยัติธรรม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2554

พระมหาเสาร์คำ จันทริยะ. (2554). การศึกษาคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา
ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม. ปริญญาโท กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม :
อาจารย์ ดร.จากรุวรรณ พลอยดวงรัตน์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรือโท ดร.ไพบูลย์ อ่อนมั่ง.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหาร
สถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยใช้เทคนิคเดลฟาย โดยใช้การสัมภาษณ์และแบบสอบถาม
2 รอบ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 24 รูป/คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถาบันมหาวิทยาลัยสงฆ์ ผู้บริหาร
โรงเรียนพระปริยัติธรรม ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการ
มหาเถรสมาคม กรรมการมหาเถรสมาคม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม
และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน
พระปริยัติธรรม ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญให้ระดับความสำคัญมากที่สุด ประกอบด้วยประเด็น
หลัก 3 ด้านคือ

ด้านคุณธรรม จริยธรรม ได้แก่ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ปฏิบัติตามจรรยาบรรณ
ไม่ขัดต่อศีลธรรมและหลักศาสนา ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม และความถูกต้อง อุทิศตน อุตุน ทุ่มเท
เสียสละ เอื้อเฟื้อ มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา และหน่วยงาน
ต่าง ๆ รักและศรัทธาในวิชาชีพการบริหาร และพุทธศาสนา

ด้านวิชาการ ได้แก่ มีวิสัยทัศน์เชิงรุก มีความเข้าใจปัญหาทั้งทางโลกและทางธรรม มี
ความสามารถในการจัด บริหารและประเมินหลักสูตรได้ สามารถจัดการศึกษาทางธรรมได้ทุกแผนก
สามารถใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้ ให้ความสำคัญและสามารถสรรหาแหล่ง
เรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา

ด้านการบริหาร ได้แก่ มีความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และแผนงานการบริหาร
ยุคธรรม โปร่งใส มีวิจารณ์ญาณ ยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์ สามารถสรรหาบุคลากร สับเปลี่ยน กำกับ
ดูแล และสร้างขวัญกำลังใจ ทำงานเป็นทีมโดยยึดประโยชน์ส่วนรวม ยึดหยุ่นเป็นกันเอง มีจิตวิทยา
ความคิดสร้างสรรค์ และภาวะผู้นำสูง

A STUDY OF PROFESSIONAL ADMINISTRATOR CHARACTERISTICS IN
PHRAPARIYATTIDHAM SCHOOLS

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educationl Administration
at Srinakharinwirot University

May 2011

Phramaha Saokam Janthiya.(2011). *A study of professional administrator characteristics in Phrapariyattidham schools*. Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirort University.
Advisor Committee: Lect. Dr.Jaruwan Ploydaungrat , Asst. Prof Lt.JG. Dr.Paiboon Onmung.

This study was aim to selective characteristics of professional administrator of Phrapariyattidham school . Delphi technique was used as guideline to interview and papu – pencil questionnaire from 24 specialist such as Administrator of Buddhist university, Administrator of Phrapariyattidham school, Director of Buddhism national office, Director of Mahatara association, and Committee of Mahatara association.

The data analyge by median , mode , and inter – quartile range . The result shown the mast significant charactu of prof admin . for Phrapariyattidham school were 3 aspects ; Action side Administrasion education side Administrasion side.

Goodness side is discipline in goodway discipline along the rule not conflict to moral and main of religious belive in goodness and discipline in the correct way devote ourself patient generous have good relationship with commander colleague under commander and the other organization love and fait in subject administration profession and religious.

Progressive creation side have good understanding in both global and moral way andhave ability in organize administrator and can expect curriculum and can organize education in moral way every faculty and can use innovation technology communication give the important and find academy place both inside and outside school.

Administration side is have ability in limit innovation tactic and planning administrator justice clear have soul accept in commenting and can fine the exchange workman control and take care give encourage working with team by public benefit extend friendly have creating and high leader .

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาของ

โรงเรียนพระปริยัติธรรม

ของ

พระมหาเสาร์คำ จันทริธิยะ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2554

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน

.....ประธาน

(อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์)

(อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง)

.....กรรมการ

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรือโท ดร.ไพบูรณ์ อ่อนมั่ง)

(รองศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ พรสีมา)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรือโท ดร.ไพบูรณ์ อ่อนมั่ง)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีด้วยความเมตตาของ อาจารย์ ดร.จากรุวรรณ พลอยดวงรัตน์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรือโท ดร.ไพบุลย์ อ่อนมั่ง กรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์ ที่ได้มีเมตตาช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาแนะนำ ปรับปรุงแก้ไข ตลอดจนการติดตามและกำกับดูแล และกำลังที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความเสียสละ จนทำให้การทำปริญญาานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จตามจุดหมายผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณอาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง และ รองศาสตราจารย์ ดร.อรพวรรณ พรสีมา ได้อนุเคราะห์เป็นกรรมการสอบปากเปล่า ขณะเดียวกันยังได้แนะนำข้อบกพร่อง เพื่อให้งานวิจัยนี้มีความสมบูรณ์ ถูกต้องมากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณท่าน พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณ ที่ได้อนุเคราะห์เมตตารับเป็นผู้เชี่ยวชาญ ในการตอบแบบสอบถาม ในการเก็บข้อมูลจนเป็นที่สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณผู้บริหารโรงเรียน ของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการกำกับ ติดตามการกรอกแบบสอบถามให้งานวิจัยนี้เสร็จสมบูรณ์ ด้วยดีเสมอมา

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตาของคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิประสาทความรู้ หลักการแนวคิด ของการเป็นผู้บริหารที่ดี อีกทั้งยังให้กำลังใจในการทำวิจัยให้สำเร็จสมบูรณ์เป็นอย่างดี

ขอระลึกถึงพระคุณของบิดา มารดา ครูอุปัชฌาย์อาจารย์ และผู้มีพระคุณทั้งหลายที่ได้มีส่วนทำให้ข้าพเจ้าเกิดสติปัญญา มีความรู้ ความสามารถ มีขันติธรรมในการอดทนอดกลั้น ซึ่งเป็นกำลังใจอันดียิ่งส่งผลให้ข้าพเจ้าสามารถศึกษาเล่าเรียนจนสำเร็จการศึกษา

พระมหาเสาร์คำ จันทริธิยะ

สารบัญ

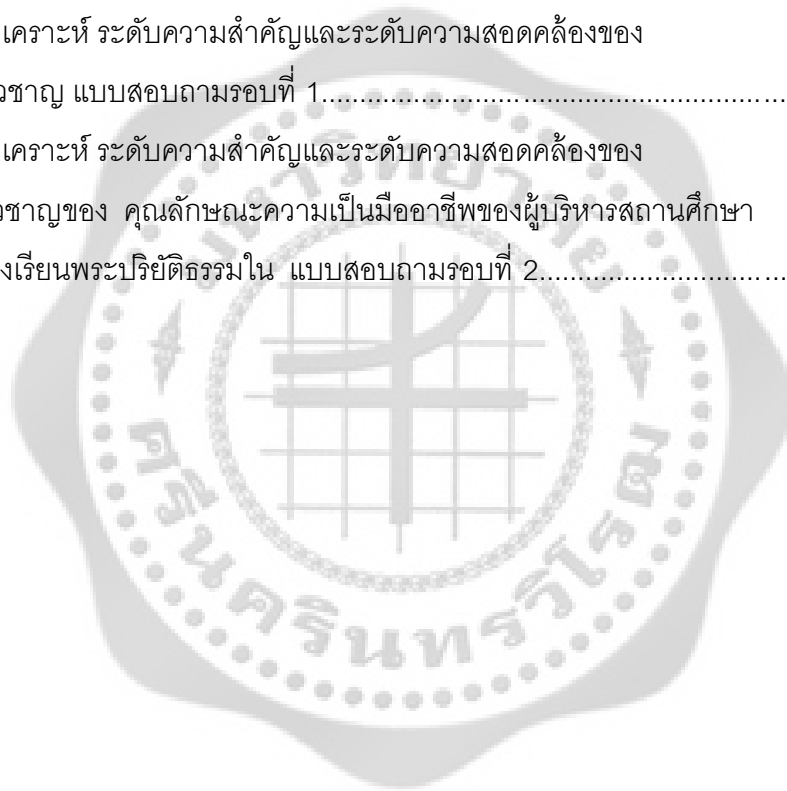
บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายในการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม.....	10
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.....	11
กรมศาสนา.....	12
สภาการศึกษาของคณะสงฆ์.....	13
สำนักงานพุทธศาสนาจังหวัด.....	13
แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ.....	14
ความหมายของคุณลักษณะ.....	14
ความหมายของผู้บริหารมืออาชีพ.....	15
คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพ.....	17
เทคนิคเดลฟาย.....	53
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	64
งานวิจัยในประเทศ.....	65
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	73

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	76
กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย.....	76
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	76
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	78
การควบคุมความเที่ยงตรงของเทคนิคการวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย.....	79
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
สรุปผลการวิเคราะห์.....	96
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	100
อภิปรายผล.....	101
ข้อเสนอแนะ.....	104
บรรณานุกรม.....	105
ภาคผนวก.....	111
ภาคผนวก ก	112
ภาคผนวก ข	114
ภาคผนวก ค	117
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	137

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงการลดลงของความคลาดเคลื่อนของจำนวนผู้เชี่ยวชาญ.....	57
2 จำนวนผู้เชี่ยวชาญ.....	77
3 กำหนดเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ.....	78
4 ผลการวิเคราะห์ ระดับความสำคัญและระดับความสอดคล้องของ ผู้เชี่ยวชาญ แบบสอบถามรอบที่ 1.....	84
5 ผลการวิเคราะห์ ระดับความสำคัญและระดับความสอดคล้องของ ผู้เชี่ยวชาญของ คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมใน แบบสอบถามรอบที่ 2.....	90

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 โครงสร้างการบริหารการศึกษาพระปริยัติธรรม.....	11
2 แผนภูมิโครงสร้างสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.....	12

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ซึ่งความรู้และวิธีการที่จะนำมาใช้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความสลับซับซ้อนในการดำเนินการมีมากขึ้น จำเป็นต้องแสวงหาวิธีการใหม่ ๆ มาปรับใช้อยู่เสมอ การบริหารจัดการศึกษาก็มีปัญหาและความจำเป็นต่าง ๆ มากมายเช่นกัน ผู้ที่เป็นผู้บริหารจำเป็นต้องมีสมรรถนะทั้งความรู้ ความสามารถ คุณธรรม และจริยธรรมสูง จึงจะทำให้องค์กรมีความเจริญก้าวหน้าและบรรลุความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ (ธีระ รุญเจริญ. 2549: 11)

สถานศึกษาหรือโรงเรียนเป็นองค์กรหนึ่งที่ได้รับผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงในระดับที่สูง เพราะโรงเรียนเป็นสถานที่และมีบทบาทในการทำหน้าที่อบรมถ่ายทอดวิชาการแก่เยาวชน โรงเรียนจึงต้องการผู้บริหารที่มีภาวะการบริหารแบบมืออาชีพเพื่อทำให้มีการพัฒนา ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้มาก จึงได้มีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2541 เพื่อให้ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานในหน้าที่ได้ถูกต้อง เหมาะสมตามภาระกิจและอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารการศึกษาโดยเฉพาะในเรื่องการเป็นผู้นำและสร้างผู้นำในระดับผู้บริหารมืออาชีพสามารถสร้างวัฒนธรรมขององค์กร ด้วยการพุดนำ ปฏิบัตินำ และจัดระบบจรรยาบรรณไปสู่การพัฒนาตนเอง คิดได้เอง ตัดสินใจได้เอง พัฒนาได้เองของผู้ร่วมงานทุกคน

ผู้บริหารโรงเรียนในปัจจุบันนี้จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาวิชาชีพอยู่เสมอ ต้องมีการพัฒนาในทุก ๆ ด้านให้สามารถบริหารจัดการโรงเรียนท่ามกลางกระแสที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ในช่วงระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่ดีมีประสิทธิผลมีความเชื่อมสัมพันธ์กับโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ เว็บบอร์ (Fair. 2009; citing Weber .1989) ว่าภาวะผู้นำที่เข้มแข็งของผู้บริหารโรงเรียนเป็นคุณลักษณะสำคัญของโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ ดังนั้นผู้บริหารจะต้องมีการพัฒนาจนถึงระดับความเป็นวิชาชีพ ให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงาน มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจ มีความสามารถในการกำหนดมาตรฐานงานการปฏิบัติและการประเมินผลด้วยตนเอง

การศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม เป็นการศึกษารูปแบบหนึ่งของการศึกษาคณะสงฆ์ (พระราชวรมูณี. 2545: 355) ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อให้พระภิกษุ สามเณร ได้มีโอกาสศึกษาสายสามัญตาม หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย โดยเทียบกับชั้นมัธยมศึกษา สายสามัญ จัดหลักสูตรให้มีวิชาที่เหมาะสมแก่ภาวะของพระภิกษุ สามเณรที่จะศึกษาได้โดยไม่ขัดต่อพระ ธรรมวินัย และเป็นวิชาที่จำเป็นต่อพระพุทธศาสนา เป็นหลักสูตรที่ให้การศึกษาวินัยพระปริยัติธรรมควบคู่ กับวิชาสามัญ ได้แก่ ภาษาบาลี ธรรมวินัย ศาสนปฏิบัติ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสุขศึกษา (กมล รอดคล้าย. 2546: 26 – 27) หลักสูตรที่โรงเรียนจัดขึ้น ได้ ในตัวเองหรือเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อ มุ่งให้พระภิกษุ สามเณรมีบุคลิกภาพเหมาะสมตามสมณเพศ ช่วยให้มีความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม ปรับตัวเข้ากับสังคมได้และไม่ขัดต่อวินัยสงฆ์ มุ่งให้พระภิกษุ สามเณรได้ศึกษาในระดับสูงขึ้น โดยมีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหามกุฏ ราชวิทยาลัย รับพระภิกษุ สามเณร ที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติ ธรรมแผนกสามัญศึกษา เข้าศึกษาในระดับปริญญาตรีในสถานศึกษาทั้ง 2 แห่งและวิทยาเขตอีก 19 แห่ง

การดำเนินการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม มีลักษณะการบริหารโดยมีสภาการศึกษาของคณะ สงฆ์เป็นองค์กรหลักที่ควบคุมส่งเสริมการจัดการศึกษาโดยตรง ส่วนการบริหารโรงเรียนให้อยู่ในการ ปกครองของคณะสงฆ์ เช่น ให้เจ้าคณะจังหวัดมีหน้าที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในระดับ อำเภอ โดยมีเจ้าคณะอำเภอมิหน้าที่เป็นผู้บริหารของแต่ละโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในแต่ละวัด และมี หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา ได้แก่ กรรมการมหาเถรสมาคม สำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติ คณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม สำนักงานพระพุทธศาสนาประจำจังหวัด กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมในปัจจุบันนี้ มีการบริหารคล้ายกันกับโรงเรียนสายสามัญ ทั่วไป เพียงแต่การจัดการศึกษาที่เน้นทางด้านพระพุทธศาสนา จึงกระทำโดยส่วนใหญ่ในสมณเพศ เพราะข้อจำกัดด้านขนาดหรือด้านบุคลากรขององค์กร แต่ก็หวังที่จะให้มีผู้บริหารโรงเรียนมี คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่มีความรู้ ความสามารถสูง สามารถบริหารโรงเรียนให้ดำเนินไปด้วยความ เรียบร้อย เพราะเชื่อว่าโรงเรียนจะดีมีคุณภาพหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียนเป็นสำคัญ (อนุชิต วรรณสุทธิ. 2548: 15) และทำให้มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการที่ผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพสูง มาก จึงจะทำให้การบริหารจัดการศึกษามีประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพตามที่พึง ปปรารถนา ทั้งนี้ด้วยเหตุผลคือ ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาในปัจจุบันมีมากมาย การมีกฎหมาย กำหนดให้การบริหารจัดการศึกษาเป็นวิชาชีพขั้นสูงและให้มีมาตรฐานวิชาชีพ ความจำเป็นในการยกระดับ

การบริหารการศึกษา เป็นวิชาชีพชั้นสูงสง่างาม ผลการจัดการศึกษายังไม่ได้คุณภาพ การบริหารจัดการ การศึกษายังไม่เหมาะสมและไม่มีประสิทธิภาพ การผลิตและพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ยังไม่ได้มาตรฐาน และมีปัญหาความสลับซับซ้อนในการบริหารจัดการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยมาตรฐานและคุณสมบัติเฉพาะของผู้บริหารการจัดการต้องอาศัยระบบและรูปแบบการบริหารที่ครอบคลุมสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบมากมาย (ธีระ รุญเจริญ. 2549: 8)

ด้วยเหตุผลตามที่กล่าวมาจึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบถึง คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม ซึ่งมหาเถรสมาคม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารในโรงเรียนพระปริยัติธรรมให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในความเป็นมืออาชีพ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ และเป็นที่ยอมรับในกลุ่มวิชาชีพ ในการศึกษานี้จึงได้กำหนดให้เป็นผู้บริหารหน่วยงานทางพระพุทธศาสนาประกอบด้วย ผู้บริหารสถาบันมหาวิทยาลัยสงฆ์ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กรรมการมหาเถรสมาคม และผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพ** หมายถึง สิ่งที่ชี้ให้เห็นลักษณะประจำตัวของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสามารถสังเกตและเห็นได้จากพฤติกรรมหรือการกระทำที่เป็นการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษา อันจะส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานสถานศึกษา

2. **ผู้บริหารสถานศึกษา** หมายถึง พระภิกษุที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา

3. **โรงเรียนพระปริยัติธรรม** หมายถึง โรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

4. **ผู้เชี่ยวชาญ** หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและเชี่ยวชาญทางด้านการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา จากแนวคิดของ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2551: 90) โดยแบ่งเป็น 6 ด้าน ดังนี้

คุณลักษณะที่ 1 การเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรม ในตนเองและระหว่างบุคคล หมายถึง การเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรมมีการบริหารงานบุคคลตามแนวคิดของศาสนา และมีการบริหารจัดการภูมิปัญญาไทย เพื่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ภายในสถานศึกษา

คุณลักษณะที่ 2 การเป็นผู้นำด้านการจัดระบบ หมายถึง การเป็นผู้นำที่พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการจัดและใช้ระบบสารสนเทศและการสื่อสาร สามารถจัดระบบเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คุณลักษณะที่ 3 การเป็นผู้นำด้านวิชาการ หมายถึง การเป็นผู้นำในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อความเป็นเลิศ สามารถพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาครูตามแนวปฏิรูปการศึกษา ตลอดจนมีการบริหารจัดการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คุณลักษณะที่ 4 การเป็นผู้นำด้านการบริหารจัดการ หมายถึง การเป็นผู้นำที่มีการวางแผนกลยุทธ์การดำเนินงาน มีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมเป็นผู้บริหารที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง สามารถบริหารความขัดแย้งภายในสถานศึกษา และบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพตลอดจนนำเทคนิคการบริหารจัดการแนวใหม่มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานเสมอ

คุณลักษณะที่ 5 การเป็นผู้นำด้านสังคมและชุมชน หมายถึง การเป็นผู้นำที่มีการบริหารจัดการโรงเรียนเพื่อชุมชนและสังคม และมีการบริหารงานในบริบทที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คุณลักษณะที่ 6 การเป็นผู้นำการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร หมายถึง การเป็นผู้นำที่มีการพัฒนาตนเอง เพื่อเป็นผู้บริหารมืออาชีพอย่างต่อเนื่อง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม

- 1.1 ความหมายและความสำคัญของโรงเรียนพระปริยัติธรรม
- 1.2 การบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม
- 1.3 สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
- 1.4 กรมศาสนา
- 1.5 สภาการศึกษาของคณะสงฆ์
- 1.6 สำนักงานพุทธศาสนาจังหวัด

2. แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ

- 2.1 ความหมายของคุณลักษณะ
- 2.2 ความหมายของผู้บริหารมืออาชีพ
- 2.3 คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพ

3. เทคนิคเดลฟาย

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- งานวิจัยในประเทศ
- งานวิจัยในต่างประเทศ

1. การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม

1.1 ความหมายและความสำคัญของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

โรงเรียนพระปริยัติธรรมนั้น เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้พระภิกษุ สามเณร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ขาดโอกาสในการศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาของรัฐหรือเอกชน ได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาเล่าเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะ ความชำนาญ ตามศักยภาพของแต่ละคน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนนั้นจะเป็นรูปแบบของการศึกษาควบคู่กันระหว่างแผนกโลก คือ วิชาสายสามัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ และการจัดการเรียนการสอนแผนกธรรม และแผนกบาลี โดย

การกำกับดูแลของแม่กองธรรมและแม่กองบาลี ได้มีนักวิชาการทางพระพุทธศาสนาได้ให้ความหมายและความสำคัญ ดังนี้

กองพุทธศาสนศึกษา (2551: 111) ได้ให้ความหมายไว้ว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม หมายถึง โรงเรียนที่วัดจัดตั้งขึ้นเพื่อให้การศึกษาแก่ผู้เรียนตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม

ทศพร น้อมวงศ์ (2549: 14) กล่าวว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม จัดตั้งขึ้นเพื่อสนองความต้องการของพระภิกษุ สามเณร และหลักสูตรพระปริยัติธรรมก็เป็นหลักสูตรที่จุดมุ่งหมายของการศึกษาในการปลูกฝังให้พระภิกษุ สามเณร มีความรู้และทักษะในวิชาพระปริยัติธรรมและวิชาสามัญ

การศึกษาพระปริยัติธรรมนั้น เป็นการศึกษาในรูปแบบหนึ่งของการศึกษาคณะสงฆ์เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อการศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยเจริญก้าวหน้ามากขึ้น ทำให้เกิดช่องว่างทางการศึกษาของคณะสงฆ์ เนื่องจากการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยต้องอาศัยพื้นฐานวิชาการหลายสาขาประกอบกัน ขณะที่การศึกษาสงฆ์เป็นการศึกษาเฉพาะวิชาการพระพุทธศาสนา เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงได้จัดแผนกมัธยมขึ้นมา เรียกว่า โรงเรียนบาลีมัธยมศึกษา กำหนดให้มีการเรียนบาลี นักธรรม และความรู้ขั้นมัธยม โดยรับผู้สำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อมาเมื่อโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษา นี้ ได้แพร่ขยายออกไปยังต่างจังหวัดมีพระภิกษุสามเณรเรียนกันมาก ทางคณะสงฆ์โดยองค์การศึกษาจึงได้กำหนดให้เรียกโรงเรียนประเภทนี้ใหม่ว่า โรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษาสำหรับนักเรียนวัด โดยมีมติคณะสังฆมณฑลและกระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบกระทรวงให้โรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษาสำหรับนักเรียนวัดนี้ เปิดสอบสมทบในชั้นตัวประโยค คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา และเมื่อสอบได้แล้วจะได้รับประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้พระภิกษุสามเณรนิยมเรียนกันมาก โรงเรียนประเภทนี้จึงแพร่หลายออกไปยังจังหวัดต่าง ๆ อย่างกว้างขวางจนทำให้ทางการคณะสงฆ์เกรงว่าการศึกษาธรรมและบาลี จะเสื่อมลงเพราะพระภิกษุและสามเณรต่างมุ่งศึกษาวิชาทางโลกมากเกินไปเป็นเหตุให้ต้องละทิ้งการศึกษาธรรมและบาลีเสีย ดังนั้นแม่กองบาลีสนาทมูลวงพระธรรมปัญญาบดี (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ฟั้น ชุตินฺธโร) จึงได้ตั้งคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีขึ้นใหม่ มีวิชาบาลีวิชาธรรม และวิชาการทางโลก เรียกว่า บาลีศึกษา และปริทัศน์ศึกษา และได้ประกาศใช้เมื่อ พ.ศ. 2507 พร้อมกับได้ยกเลิกระเบียบสังฆ

มนตรีว่าด้วยการศึกษาของโรงเรียนบาลีวิสามานยนานาชาติและกำหนดให้พระภิกษุสามเณรเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีที่คณะสงฆ์ได้จัดขึ้นใหม่ (พระราชวรมณี.2552: 355)

ในระยะเริ่มแรกมีเจ้าอาวาสวัด จำนวน 51 แห่ง รายงานเสนอขอจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมต่อกรมการศาสนา ในปี พ.ศ. 2551 มีการตั้งโรงเรียนทั่วประเทศเป็น 399 โรงเรียนแบ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 216 โรงเรียน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยมีแนวปฏิบัติในการขอจัดตั้งตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2546 ดังนี้

1. วัดใดที่มีความประสงค์จะจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม ให้เสนอรายงานการขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนตามแบบที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติกำหนด (แบบ ปส.1,แบบ ปส.5, แบบ ปส.7 แบบ ปส.9 และแบบ ปส.11) พร้อมด้วยคำบรรยายประกอบสถานที่และแผนผังแสดงห้องเรียน แบบตรวจสอบความพร้อม โดยเสนอผ่านเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะจังหวัด จนถึง ผู้ว่าราชการจังหวัด

2. เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาเห็นสมควรให้การสนับสนุนแล้ว ให้จังหวัดส่งเรื่องที่วัดเสนอไปยังสำนักพระพุทธแห่งชาติ ระหว่างเดือน พฤษภาคม – เดือนตุลาคม

3. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จะรวบรวมข้อมูลเอกสาร เพื่อนำเข้าคณะกรรมการกลั่นกรองการขออนุญาตจัดตั้งและขยายชั้นเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เมื่อคณะกรรมการเห็นสมควรแล้ว จะนำกราบทูลประธานสภาการศึกษาของคณะสงฆ์ (สมเด็จพระสังฆราช) เพื่อทรงให้ความเห็นชอบ แล้วนำเสนอผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเพื่อพิจารณาอนุญาต

4. เมื่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนแล้ว จะออกใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนและมีหนังสือแจ้งพร้อมทั้งใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนพร้อมทั้งสำเนาใบอนุญาตให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและแจ้งประธานกลุ่มโรงเรียนนั้น ๆ ทราบ

5. เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับแจ้งการอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแล้ว ให้ดำเนินการแต่งตั้งผู้จัดการ ครูใหญ่ / ผู้ช่วยครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ/ ผู้ช่วยผู้อำนวยการแล้วแต่กรณี ครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามแบบที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติกำหนด

6. เมื่อจังหวัดได้ดำเนินการแต่งตั้งผู้จัดการ ครูใหญ่/ผู้ช่วยครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่/ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ / ผู้ช่วยผู้อำนวยการ แล้วแต่กรณี ครูและบุคลากรทางการศึกษาแล้วให้จังหวัดส่งใบแต่งตั้งฉบับจริงให้แก่โรงเรียน และแจ้งให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติทราบพร้อมทั้งส่งสำเนาใบแต่งตั้งด้วย

การศึกษาพระปริยัติธรรมและการศึกษาที่คณะสงฆ์จัดอยู่ในปัจจุบัน ก็สืบเนื่องมาจาก วิชาพัฒนการทางการศึกษาในอดีตการศึกษาของคณะสงฆ์ในส่วนที่เรียกว่า ฝ่ายปริยัตินั้น ได้แยกออกเป็น การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกนักธรรม บาลี และการศึกษาพระปริยัติธรรม ดังนี้

1. การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกนักธรรม แบ่งออกเป็น 3 ชั้น คือ ชั้นตรี ชั้นโท ชั้นเอก สำหรับพระภิกษุสามเณร และธรรมศึกษาตรี ธรรมศึกษาโท ธรรมศึกษาเอก สำหรับฆราวาส
2. การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี การศึกษาแผนกนี้ แบ่งออกเป็น 8 ชั้น คือ เปรียญประโยค 1-2 เปรียญ ประโยค 3,4,5,6,7,8,9
3. การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

ปัจจุบันการจัดตั้งและดำเนินการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ต้องดำเนินให้เป็นไปตามระเบียบ คำสั่ง แนวปฏิบัติที่กำหนดไว้

1. การตั้งโรงเรียนต้องดำเนินตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2535

2. หลักสูตรและประเมินผล

2.1 หลักสูตรและประเมินผล

2.1.1 ใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2534 ตามคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ วก 307/2534 สั่ง ณ วันที่ 16 เมษายน พ.ศ. 2535

2.1.2 ประเมินผลการเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2534

2.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.2.1 ใช้หลักสูตรพระปริยัติธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช 2534 ตามคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการที่ วก 308/2534 สั่ง ณ วันที่ 16 เมษายน พ.ศ. 2534

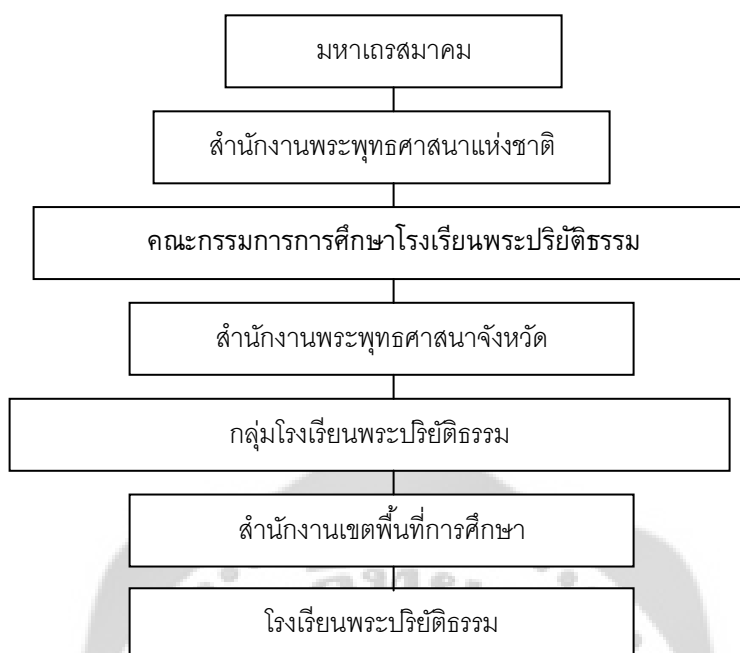
2.2.2 ประเมินผลการเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรพระปริยัติธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช 2534

สรุปได้ว่าการศึกษาทุกอย่างที่คณะสงฆ์จัดขึ้น โดยอาศัยสถานที่บริเวณวัดเป็นที่เรียนนั้น เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้โอกาสกับผู้ที่เข้ามาศึกษาในทุก ๆ ด้านโรงเรียนพระปริยัติธรรม ที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมศาสนา ก็เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่พระภิกษุสามเณรผู้ด้อยโอกาส โรงเรียนพระปริยัติธรรม ที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมศาสนานั้น ได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงศึกษาธิการน้อย แต่สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยการอุปถัมภ์จากแรงศรัทธาของประชาชนทั่วไป ในด้านการบริหารและ

การจัดการก็เป็นหน้าที่ของพระสงฆ์โดยตรง คือพระเป็นผู้บริหารเอง ด้วยการดำรงตำแหน่งผู้จัดการ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการ

1.2 การบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม

การดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม เป็นเรื่องของวัดเอง สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ภายใต้การกำกับดูแลของสภาการศึกษาของคณะสงฆ์ทำหน้าที่เพียงอนุมัติการจัดตั้งและให้การส่งเสริมสนับสนุนเท่านั้น ทั้งนี้เพราะโรงเรียนเหล่านี้มิได้เป็นโรงเรียนเป็นของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยตรงเหมือนกับโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาหรือสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ แต่มีลักษณะคล้ายกับโรงเรียนเอกชนภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (กิตติ ชีวสานต์.2539: 14) โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบบริหารการศึกษาพระปริยัติธรรม คือ มหาเถรสมาคม สภาการศึกษาคณะสงฆ์ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ คณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และมีหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนด้านวิชาการ คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีโครงสร้างการบริหารการศึกษา พระปริยัติธรรม ดังแสดงในแผนภูมิที่ 1

ภาพประกอบ 1 โครงสร้างการบริหารการศึกษาพระปริยัติธรรม

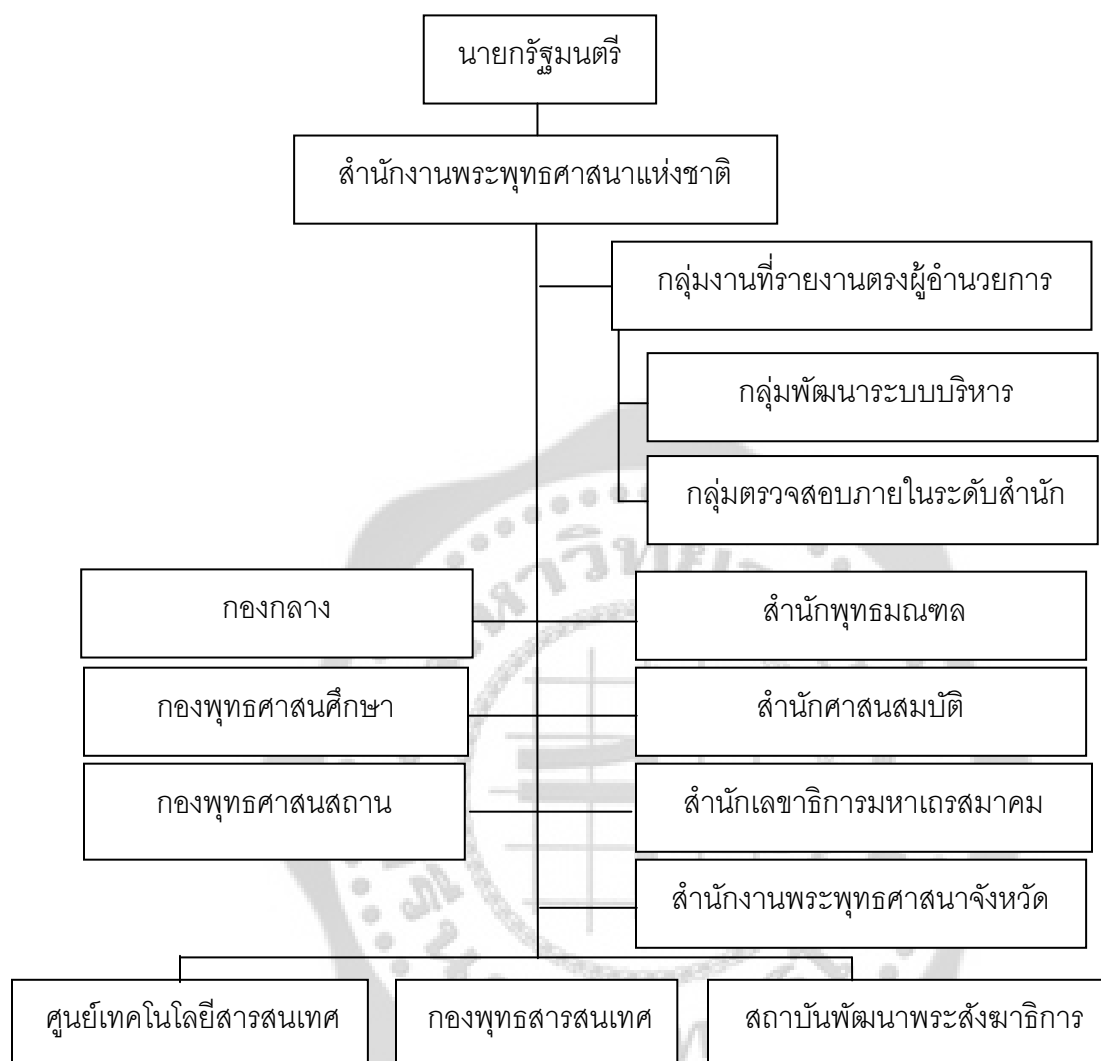
ที่มา: พระอุตร คงทอง. (2549) การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หน้า 15

1.3 สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นหน่วยงาน ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานศาสนา รับผิดชอบทำนุบำรุง ส่งเสริม และเผยแพร่วรรณธรรมซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติ และให้อุปถัมภ์ศาสนาอื่นที่ประชาชนภายในประเทศนับถือ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เกี่ยวข้องกับการศึกษาพระปริยัติธรรม ในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่เป็นที่ตั้งของสำนักงานสภาพการศึกษาของคณะสงฆ์ มีผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นทั้งเลขาธิการและเลขาธิการของสำนักงานฯ สำนักงานพระพุทธศาสนา จึงเป็นเสมือนหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือดำเนินการให้กับสภาพการศึกษาของคณะสงฆ์

ตั้งนั้นเมื่อ พ.ศ. 2545 ในวันที่ 3 ตุลาคม 2545 ได้มีการแบ่งส่วนราชการกรมการศาสนาเดิม ออกเป็น 2 หน่วยงาน คือ กรมการศาสนา สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี ดังปรากฏอยู่ในทุกวันนี้

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิโครงสร้างสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
ที่มา: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2551ข). *โครงสร้างส่วนราชการ* (ออนไลน์).

1.4 กรมการศาสนา

กรมการศาสนาเป็นกรมหนึ่งในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานศาสนา รับผิดชอบทำนุบำรุง ส่งเสริม และเผยแผ่พุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติและให้อุปถัมภ์ศาสนาอื่นที่ประชาชนภายในประเทศนับถือ กรมการศาสนาเกี่ยวข้องกับการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในฐานะเป็นหน่วยงานที่เป็นที่ตั้งของสำนักงานสภาการศึกษาของคณะสงฆ์

ตามพระราชกฤษฎีกาการแบ่งส่วนราชการ 2532 กรมการศาสนาแบ่งส่วนราชการเป็น 4 กอง 4 สำนักคือ สำนักเลขาธิการกองแผนงานองศาสนศึกษา กองพุทธศาสนศึกษา กองศาสนูปถัมภก สำนักงานเลขาธิการเถรสมาคม สำนักพุทธมณฑล หน่วยงานที่รับผิดชอบโรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยตรงได้แก่ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติทำหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาของคณะสงฆ์ทั้งปวง รวมทั้งการศึกษาพระปริยัติธรรม กองศาสนศึกษา มีหน้าที่ดำเนินการคือ

1. ให้การอุดหนุนโรงเรียนพระปริยัติธรรม
2. ติดตามประเมินผลโรงเรียน
3. ตรวจสอบโรงเรียนที่ขอจัดตั้งและขอขยายชั้นเรียนเพื่อให้เสนอสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติพิจารณาอนุมัติ
4. พัฒนาบุคลากรของโรงเรียนให้มีคุณภาพและเพียงพอต่อการจัดการศึกษา

1.5 สภาการศึกษาคณะสงฆ์

สภาการศึกษาคณะสงฆ์ เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นมาตามคำสั่งของมหาเถรสมาคมเมื่อ พ.ศ. 2512 ประกอบด้วย สมเด็จพระสังฆราชทรงเป็นประธาน แม่กองบาลีและแม่กองธรรมสนามหลวงเป็นรองประธาน 2 รูป นายกสภามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อธิบดีสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย เลขาธิการมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขาธิการสภาการศึกษาของคณะสงฆ์และผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกิน 9 ท่านที่สมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งตามคำกราบทูลของนายกสภามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นทั้งเลขาธิการ และเลขานุการของสภาการศึกษาของคณะสงฆ์หน้าที่สำคัญของสภาการศึกษาคณะสงฆ์คือ ควบคุมและส่งเสริมการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์โดยมีอำนาจพิจารณาให้ความเห็นชอบนโยบาย แผนงานโครงการต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นชอบหลักสูตรและแบบเรียนตามโครงสร้างการศึกษาทุกระดับ พิจารณาปัญหาเกี่ยวกับการศึกษา ตลอดจนพิจารณาเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาทุกระดับ ตามที่มหาเถรสมาคมมอบหมาย รวมทั้งมีอำนาจแต่งตั้งกรรมการทำหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับการศึกษาด้วย

1.6 สำนักงานพุทธศาสนาจังหวัด

สำนักงานพุทธศาสนาจังหวัดในฐานะตัวแทนจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ในส่วนภูมิภาค ทำหน้าที่ดูแลการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมทุก ๆ แผนก รวมทั้งภายในจังหวัด ใน

การดูแลการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมนี้ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้จัดสรรงบประมาณจำนวนหนึ่งให้กับสำนักงานพุทธศาสนาจังหวัด เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดูแลโรงเรียน เว้นแต่ในกรณีเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จะทำหน้าที่กำกับดูแลโรงเรียนโดยตรง นอกจากนี้สำนักงานพุทธศาสนาจังหวัดยังทำหน้าที่จัดแผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัดอีกด้วย

2. แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ

2.1 ความหมายของคุณลักษณะ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542: 253) ได้ให้ความหมายของคำว่า “คุณลักษณะ” หมายถึง เครื่องหมายหรือสิ่งชี้ให้เห็นความดีหรือลักษณะประจำ นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความหมายของคำว่า “คุณลักษณะ” ไว้ดังนี้

บุษราภรณ์ จรดล (2550: 13) ให้ความหมายของคุณลักษณะว่า คุณลักษณะ หมายถึง คุณลักษณะหรือสิ่งชี้ให้เห็นเฉพาะตัวของบุคคลผู้หนึ่งทั้งที่มีมาแต่กำเนิดหรือเกิดจากการเรียนรู้ซึ่งเป็นการแสดงออกที่สามารถสังเกตเห็นได้

สมเกียรติ พันธธรรม (2543: 9) ให้ความหมายของคุณลักษณะว่า หมายถึงสิ่งชี้ให้เห็นในตัวบุคคลนั้น ๆ ซึ่งเกิดจากการแสดงการกระทำตามคุณสมบัติของตนเอง ซึ่งเป็นการแสดงออกที่สามารถสังเกตเห็นได้

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า คุณลักษณะ หมายถึงสิ่งชี้ให้เห็นลักษณะประจำตัวของบุคคล ซึ่งหมายถึงสังเกตและเห็นได้จากพฤติกรรมหรือการกระทำที่เป็นการแสดงออกของบุคคลนั้น

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2542: 6) ได้ให้ความหมายของคำว่า คุณลักษณะของผู้บริหารไว้ดังนี้

คุณลักษณะของผู้บริหาร หมายถึง คุณสมบัติดีเด่นของผู้บริหาร ซึ่งมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานให้สำเร็จ

พิมล มาประกอบ (2550: 47) ให้ความหมายของคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนว่า คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน หมายถึงคุณสมบัติที่ดีของผู้บริหารโรงเรียนที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานของโรงเรียนประสบความสำเร็จ

2.2 ความหมายของผู้บริหารมืออาชีพ

เกษม วัฒนชัย (2545: 41-43) ได้กล่าวถึงคำว่ามืออาชีพไว้ว่า คำว่ามืออาชีพในภาษาอังกฤษ ใช้คำว่า professionalism “professional” คือ มืออาชีพ. “Professionalism” คือความเป็นมืออาชีพ ซึ่งความเป็นมืออาชีพจะมีเงื่อนไขอยู่ 2 ประการ

1. ต้องได้รับการฝึกอบรมตามมาตรฐานของวิชาชีพนั้น ๆ (to be train according to professional standard)
2. ต้อง command respect ต้องประพฤติปฏิบัติตัวจนกระทั่งได้รับความเคารพจาก 2 ฝ่าย คือ จากสมาคมวิชาชีพเดียวกัน และจากประชาชนทั่วไป

(Hoy, K; Miskel,G ;1991: 144) ได้ให้คำนิยามคำว่า มืออาชีพว่า มืออาชีพเป็นลักษณะความสามารถเฉพาะที่เกิดจากการฝึกอบรมในระยะที่ยาวนานเป็นไปตามปทัสฐานที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์โดยการคำนึงถึงส่วนรวม องค์กรของหน่วยงาน รวมถึงการให้บริการที่เป็นระบบกลุ่ม มีการตัดสินใจด้วยตัวเอง การควบคุมตนเอง ซึ่งเป็นความรู้ตามมาตรฐานและการยอมรับเพื่อนร่วมงาน

หวน พิณรุฬห์ (2548: 17-20) ได้กล่าวถึงความหมายของนักบริหารมืออาชีพไว้ ดังนี้
ถ้าจะแยกคำว่า นักบริหารมืออาชีพออกเป็น “นักบริหาร” คำหนึ่ง กับ “มืออาชีพ” อีกคำหนึ่ง จะได้ความหมายของคำทั้งสอง โดยเริ่มจากความหมายของนักบริหารก่อน ดังนี้

1. นักบริหารคือผู้ดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ในหน่วยงานหรือองค์กร จำเป็นต้องมี “นักบริหาร” หรือบางแห่งเรียกว่า “ผู้บริหาร”
2. นักบริหารคือคนที่ทำงานร่วมกับคนอื่น ความสำเร็จของเรา อยู่ที่การทำงานร่วมกับคนอื่น หรือเราเป็น Input การบริหารเป็น Process ความสำเร็จ (output) ของการบริหารต้องผ่านการกระทำของบุคคลอื่น จึงต้องมีเพื่อนร่วมงาน
3. นักบริหารคือบุคคลผู้เป็นหัวหน้าหรือผู้นำในหน่วยงานนั้นๆ ถือเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุด เพราะเป็นผู้มีบทบาทมากที่สุดและมีอิทธิพลมากที่สุดต่อการเปลี่ยนแปลงสิ่งใหม่ ภายในหน่วยงาน
4. ผู้บริหารคือผู้ที่ทำให้หน่วยงานประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยตนเองไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติงานนั้นโดยตรง แต่อาศัยความร่วมมือให้ผู้อื่นเป็นผู้ปฏิบัติแทน

ส่วนความหมายของ “มืออาชีพ” นั้น หวน พิณรุฬห์ ได้สรุปความหมายของมืออาชีพ ที่มีผู้ให้ความหมายและคำอธิบายไว้ ดังนี้

1. มืออาชีพ หมายถึง การทำงานด้วยความรู้ความสามารถ และความตั้งใจจริง และทำงานให้เกิดผลงานที่ดีที่สุด

2. มืออาชีพ หมายถึง ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านนั้น เป็นอย่างมาก จนกระทั่งสามารถนำความรู้ ความชำนาญที่มีอยู่นั้นไปประกอบอาชีพได้อย่างดี และถึงแม้ว่าไม่ได้นำความรู้ ความชำนาญและความสามารถไปใช้ประกอบอาชีพ ถ้าเก่งถึงขั้นก็เรียกว่า มืออาชีพด้วย จำนวนนี้เป็นจำนวนใหม่ พึ่งเกิดเมื่อไม่ช้าไม่นานมานี้ เป็นจำนวนที่ใช้เป็นครั้งแรกๆ ในทางธุรกิจ เช่น นักขายมืออาชีพ นักบริหารมืออาชีพ ช่างไม้มืออาชีพ นักแข่งรถมืออาชีพ เป็นต้น

3. มืออาชีพ หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถและประสบการณ์สูงในงานที่ทำงานทุกครั้งจะทำให้บรรลุเป้าหมาย โอกาสที่จะล้มเหลวผิดพลาดแทบไม่มี ผู้บริหารสามารถไว้วางใจได้เมื่อมอบหมายงานให้ทำ คำนี้ตรงกันข้ามกับ “มือสมัครเล่น” หรือ “ผู้ฝึกงาน” ซึ่งเป็นผู้เข้ามาทำงานไม่นาน ยังขาดทักษะ ประสบการณ์ ในการทำงาน ซึ่งต้องมีหัวหน้าคอยแนะนำแก้ไขปรับปรุงอยู่ด้วย เพราะไม่สามารถทำงานคนเดียวได้

4. มืออาชีพ (Professional) เป็นคำที่เราไปยืมมาจากวงการกีฬา ในวงการกีฬามีอยู่ 2 คำ คือ มืออาชีพและมือสมัครเล่น ซึ่งแยกความแตกต่างกันได้ชัดเจน หากเมื่อไรเป็นมืออาชีพ แปลว่าคนนั้นต้องดำรงชีวิตด้วยกีฬาประเภทนั้น นักฟุตบอลอาชีพ นักมวยอาชีพ ในการเป็นมืออาชีพนั่น มีเงื่อนไขมากมายที่ต้องปฏิบัติตาม

นอกจากนี้ หวน พินรุพันธ์ ได้สรุปความหมายคำว่า “ผู้บริหารมืออาชีพ” หรือ “นักบริหารมืออาชีพ” ที่มีผู้ให้ความหมายไว้ทั้งแตกต่างและคล้ายคลึงกัน ดังนี้

1. นักบริหารมืออาชีพหมายถึงผู้บริหารที่พยายามทำให้องค์การประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย หรือนโยบายขององค์กร ด้วยเหตุผลและหลักการซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยประยูคต์ทฤษฎีหรือแนวทางต่าง ๆ อย่างผสมกลมกลืนและนำไปสู่การปฏิบัติ

2. นักบริหารมืออาชีพหมายถึง บุคคลที่เป็นมืออาชีพนในการบริหารจริงๆ เช่นมีประวัติผลงานการบริหารมาอย่างโดดเด่นเป็นที่ยอมรับของสังคม สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จนได้รับการยอมรับทั้งระดับหน่วยงาน ระดับจังหวัด หรือแม้กระทั่งระดับชาติ

3. นักบริหารมืออาชีพ คือผู้ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารงานต่าง ๆ ให้สำเร็จโดยอาศัยความรู้ของตนเองและความร่วมมือของผู้อื่น

4. นักบริหารมืออาชีพ หรือเรียกกันง่าย ๆ ว่า “มือโปร” มาจากภาษาอังกฤษว่า Professional Manager มีคุณสมบัติหลัก ๆ คือ มีการศึกษาดี มีประสบการณ์กว้าง จากงานหลายด้าน และมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาได้อย่างชาญฉลาด โดยกระทำอย่างเป็นระบบมีลำดับขั้นตอนเป็นระเบียบและมีแบบแผน คุณสมบัติดังกล่าวนี้จะได้มาโดยการฝึกฝนเรียนรู้และพัฒนาอย่างมีระบบและ

ใช้เวลายาวนานทีเดียวและที่สำคัญคือจะต้องมีการผ่านประสบการณ์จากการปฏิบัติมากมายพอสมควรด้วย

5. นักบริหารมืออาชีพ หมายถึง ชื่อเรียกสำหรับบุคคลที่เป็นผู้บริหารที่เป็น “ลูกจ้างร้อยเปอร์เซ็นต์” ของกิจการที่เป็นบริษัทมหาชนในประเทศที่พัฒนาแล้ว

กชกร มิ้มกระโทก (2547: 22) กล่าวสรุปความหมายของผู้บริหารมืออาชีพไว้ว่า

ผู้บริหารมืออาชีพเป็นผู้ที่เป็นเลิศในการบริหารการศึกษา มีศักยภาพในการบริหาร ที่มีประสิทธิภาพ ด้วยผลงานที่เกิดขึ้นเป็นเป้าหมายและใช้ทรัพยากรทางการศึกษาและปัจจัยอื่น ๆ น้อย และมีประสิทธิผลตามต้องการและเกิดความพึงพอใจ

ถวัลย์ หงส์ไทย (2546: 23) กล่าวสรุปความหมายของผู้บริหารมืออาชีพไว้ว่า

ผู้บริหารมืออาชีพ หมายถึง ผู้บริหารที่เป็นทั้งผู้บริหารและผู้นำ มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน บริหารงานโดยใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ พัฒนาตนเอง ให้เป็นผู้มีคุณลักษณะเฉพาะตัวที่เหมาะสม สามารถผลิตผลงานที่โดดเด่นแตกต่างจากผู้บริหารอื่น ๆ มีความรับผิดชอบต่อผลงานและผลิตผลงานอย่างมีคุณภาพเสมอ

เอกชัย กิสุขพันธ์ (2551: สัมภาษณ์) กล่าวสรุปความหมายของผู้บริหารมืออาชีพไว้ว่า ผู้บริหารมืออาชีพ หมายถึง ผู้ที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานที่รับผิดชอบ โดยใช้ความรู้ความสามารถของตนเอง ปราศจากสถานะทางครอบครัว เศรษฐกิจสังคมและการเมือง

จากความหมายข้างต้น กล่าวได้ว่า ผู้บริหารมืออาชีพ หมายถึงบุคคลที่เป็นผู้บริหารโดยตำแหน่งพร้อมกับการเป็นผู้นำที่ดี มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศมีคุณลักษณะส่วนบุคคลและคุณลักษณะทางวิชาชีพที่เหมาะสม สามารถใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน นำองค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล เป็นที่ยอมรับขององค์กร สังคม ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาหมายถึงสิ่งที่ชี้ให้เห็นลักษณะประจำตัวของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสามารถสังเกตและเห็นได้จากพฤติกรรมหรือการกระทำที่เป็นการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษา อันจะส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานสถานศึกษา

2.3 คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพ

ความเป็นมืออาชีพนั้นเป็นกรอบที่ล้อมรอบทักษะสำคัญและค่านิยมซึ่งกำหนด

บุคลิกลักษณะ ศักยภาพขององค์กรหรือตัวบุคคลเอาไว้อีกชั้นหนึ่ง ความเป็นมืออาชีพ คือ ศูนย์กลางความสำเร็จของการเป็นผู้นำและมีความหมายแตกต่างกันสำหรับผู้นำในแต่ละระดับ สำหรับผู้นำระดับสูงนั้นการเป็นมืออาชีพคือการใช้ทักษะสำคัญอย่างเชี่ยวชาญ

มีนักวิชาการกล่าวถึงคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาไว้มากมาย ผู้วิจัยขอเสนอ ดังนี้

นพพงษ์ บุญจิตราดุล (2551: 90) กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพไว้ 6 คุณลักษณะ ดังนี้

คุณลักษณะที่ 1 การเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรม ในตนเองและระหว่างบุคคล

(Interpersonal and Ethical Leadership) ประกอบด้วย

1. คุณธรรม จริยธรรมสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ
2. การบริหารบุคคลตามแนวคิดของศาสนา
3. การบริหารจัดการภูมิปัญญาไทย เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

คุณลักษณะที่ 2 การเป็นผู้นำด้านการจัดระบบ (Systematic Leadership)

ประกอบด้วย

1. การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้
2. การจัดและใช้ระบบสารสนเทศและการสื่อสาร
3. การจัดระบบเครือข่าย เพื่อพัฒนาคุณภาพ
4. การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งระบบ

คุณลักษณะที่ 3 การเป็นผู้นำด้านวิชาการ (Instructional Leadership)

ประกอบด้วย

1. การพัฒนาหลักสูตรเพื่อความเป็นเลิศ
2. การพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนรู้
3. การพัฒนาครูตามแนวปฏิรูปการศึกษา

คุณลักษณะที่ 4 การเป็นผู้นำด้านการบริหารจัดการ (Organizational

Leadership) ประกอบด้วย

1. การวางแผนกลยุทธ์
2. การบริหารแบบมีส่วนร่วม
3. ผู้บริหาร : ผู้นำการเปลี่ยนแปลง

4. การบริหารความขัดแย้ง
5. การบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
6. เทคนิคการบริหารจัดการแนวใหม่

คุณลักษณะที่ 5 การเป็นผู้นำด้านสังคมและชุมชน (Community and Sociality Leadership) ประกอบด้วย

1. การบริหารจัดการโรงเรียน เพื่อชุมชนและสังคม
2. การบริหารในบริบทที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคม

คุณลักษณะที่ 6 การเป็นผู้นำการพัฒนาตนเองในเชิงบริการ (Personal Effectiveness Leadership) ประกอบด้วย

1. การพัฒนาตนเอง เพื่อเป็นผู้บริหารมืออาชีพ
 กองพุทธศาสนศึกษา (2550: 4) ได้กำหนดการเป็นผู้นำมืออาชีพไว้ดังนี้
 1. พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการและจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 2. พัฒนาระบบบริหารการจัดการศึกษา ที่สอดคล้องกับสภาพบริบทท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงเต็มตามศักยภาพ
 3. พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ นำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้และการบริหารจัดการ
 4. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นศาสนทายาทที่ดี
 5. ประสานสัมพันธ์กับวัด สถานศึกษา ชุมชน ในการจัดการศึกษา ร่วมอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรมท้องถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติรวมทั้งการรณรงค์
 6. พัฒนาและจัดสภาพแวดล้อม ให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมทั้งจัดแหล่งเรียนรู้ให้เหมาะสมเพียงพอและหลากหลาย
 7. ส่งเสริมกิจกรรมเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับผู้เรียน
 8. ส่งเสริมสนับสนุนระบบการประกันคุณภาพภายใน
 9. ส่งเสริมวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย สอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนและเน้นข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล

เสน่ห์ เจริญศักดิ์ (2547: 13 – 14) ได้จำแนกคุณลักษณะผู้บริหารการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. การบริหารวิชาการ
2. การบริหารงานบุคคล
3. การบริหารงานงบประมาณ
4. การบริหารทั่วไป

ธีระ รุญเจริญ (2548: 20 – 21) ได้กำหนดคุณลักษณะผู้บริหารไว้ 10 ด้าน ได้แก่ดังนี้

1. การเป็นผู้นำทางวิชาการ
2. การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม
3. การเป็นผู้อำนวยความสะดวก
4. การประสานความสัมพันธ์
5. การส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา
6. การสร้างแรงจูงใจ
7. การประเมินผล
8. การส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา
9. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
10. การส่งเสริมเทคโนโลยี

จากแนวคิดดังกล่าว ได้สังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมได้ 4 ด้านคือ

1. การเป็นผู้นำทางวิชาการ ได้ศึกษาแนวคิดของ ประทีป วิเศษสุวรรณ (2548: 32) กล่าวว่าผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับแนวคิดใหม่ ๆ ทางการศึกษา และสามารถแสดงบทบาทในการเป็นผู้นำทางวิชาการ นำความรู้ เทคนิคใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษามาใช้ในการบริหารงาน การเรียนการสอน เช่น การกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของโรงเรียน การวางแผน และการนำแผนไปปฏิบัติและการนำผลไปใช้ในด้านการเรียนการสอนและส่งเสริมกิจกรรมทางวิชาการของโรงเรียน

2. การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ได้ศึกษาจากแนวคิดของ สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2549:12) กล่าวว่า ผู้บริหารไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามลำพังคนเดียว กอรปกับในปัจจุบันมีกระแสของการมีส่วนร่วม การตรวจสอบ และความโปร่งใสในการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความรู้จักกับผิดชอบและเป็นเจ้าขององค์กร อันจะก่อให้เกิดความร่วมมือในการบริหาร ทั้งยังเป็นการแบ่งเบาภาระโรงเรียนได้อีกด้วย

สอดคล้องกับแนวคิดของ จีราพร ตั้งสุวรรณ (2549: 30) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารเป็นการกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการทำงานและพร้อมที่จะปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ และยังเป็นโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ

3. การส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร ได้ศึกษาจากแนวคิดของ อนุพงศ์ อุทัยสวัสดิ์ (2549: 13) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากร เพื่อให้บุคลากรในหน่วยงานเกิดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานมีทักษะ ประสิทธิภาพ ความชำนาญ ตลอดจนเจตคติที่ดีต่อหน่วยงานส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเป้าหมายที่วางไว้ทุกประการ

4. การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ได้ศึกษาจากแนวคิดของ กรรยา รินสอน (2549: 4) กล่าวว่า การปฏิบัติหรือการแสดงออกของผู้บริหารต่อวิชาชีพการบริหารในด้านรักเกียรติ ศักดิ์ศรี และศรัทธา การยึดหลักประชาธิปไตยในการปฏิบัติงาน การรักษาชื่อเสียงของสถานศึกษา การตรงต่อเวลา และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ นัยนา ขนอนเวช (2547: 101) พบว่า ผู้บริหารและครูจะเน้นถึงความเมตตา กรุณา การเป็นคนที่มีคุณธรรมและจริยธรรมนั้นจะต้องมีพฤติกรรมหรือการแสดงออกถึงความประพฤติทางด้านศีลธรรม ได้แก่ การมีเมตตา กรุณา การตอบแทนผู้มีพระคุณ ซึ่งเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีที่สังคมไทยต้องการ

สมชาย เทพแสง และอรจิรา เทพแสง (2549: 127) กล่าวถึงในการเป็นผู้นำมืออาชีพไว้ว่า การที่ผู้นำเข้าสู่มืออาชีพได้นั้น ผู้นำต้องพัฒนาตนเอง ทั้งด้านบุคลิกภาพ รวมทั้งคุณลักษณะและพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความยอมรับศรัทธา ผู้นำจึงต้องคำนึงในเรื่องต่อไปนี้

1. **สร้างวิสัยทัศน์ให้ชัดเจน** ผู้นำควรมองอนาคตในระยะยาวแล้วพิจารณาภาพรวมขององค์กร เปรียบเทียบกับองค์กรอื่น ๆ แล้วกำหนดเป็นวิสัยทัศน์แบบวงกว้าง นำมาปรึกษาร่วมกับบุคลากรเพื่อกระจายวิสัยทัศน์ร่วมกับบุคลากร วิสัยทัศน์ที่ดีต้องเป็นสิ่งแปลกใหม่ท้าทาย นำตื่นเต้นและสามารถจูงใจให้บุคคลร่วมกันทำงานไปสู่เป้าหมาย รวมทั้งสามารถปฏิบัติได้น่าเชื่อถือ ที่สำคัญสามารถสร้างความพึงพอใจแก่บุคลากร

2. **ใช้การสื่อสารที่มีประสิทธิผลและสื่อสารหลาย ๆ ครั้ง** การสื่อสารที่มีประสิทธิผลจะช่วยทำให้บุคลากรเกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้นำต้องพัฒนาทักษะการสื่อสารด้วยการพูด การสนทนา การฟัง และการซักถาม ผู้นำสามารถใช้วิธีการสื่อสารอย่างหลากหลาย อาทิ ส่งข่าวสารทั้งทางอินเตอร์เน็ต โทรศัพท์เคลื่อนที่ จดหมาย E-mail ใช้การสื่อสารแบบสองทางและเปิดเผย เพื่อให้เข้าใจตรงกัน ความสำเร็จของผู้นำกับการใช้การสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจและทัศนคติที่ดีในองค์กร รวมทั้งบุคลากรนอกองค์กร และที่สำคัญคือลูกค้ำมีทัศนคติที่ดีต่อองค์กร

3. จูงใจให้บุคลากรพัฒนาอย่างต่อเนื่อง บุคลากรส่วนใหญ่ต้องการมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์องค์การให้เกิดการพัฒนาจำเป็นอย่างยิ่ง ผู้นำจึงต้องใช้การจูงใจให้บุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสร้างผู้นำทุกระดับ โดยอบรมบุคลากรในเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานในหน้าที่หรือตำแหน่งงาน โดยผู้นำใช้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ทักษะและเป็นพี่เลี้ยงหรือพี่เลี้ยง การสร้างความกระตือรือร้นและสร้างพลังในการทำงานเพื่อตั้งศักยภาพของบุคลากรมาใช้ในการพัฒนา ซึ่งบุคลากรส่วนใหญ่ยอมรับว่าทำให้เกิดความภาคภูมิใจในการปฏิบัติ ดีกว่าการให้รางวัล

4. สร้างทีมงานที่มีประสิทธิผล การทำงานให้ประสบผลสำเร็จจำเป็นต้องใช้การรวมพลังในการทำงาน ความรู้ความสามารถของแต่ละคนในทีมงานจะถูกนำมาใช้ขับเคลื่อนงานในหน้าที่ โดยเฉพาะทีมของผู้นำของผู้ปฏิบัติงาน จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมทั้งด้านกาอบรมและสัมมนา

5. เปิดโอกาสให้บุคลากรได้ทำงานในด้านที่ตนถนัดและมีความรู้ความสามารถ เพราะการที่บุคลากรมีความรู้ความสามารถในเรื่องที่ทำอยู่จะช่วยเสริมสร้างพัฒนางานได้อย่างรวดเร็วและที่สำคัญต้องเป็นงานที่ตนเองพึงพอใจด้วย เพราะถ้านงานถนัดแต่ไม่ตรงกับใจ ก็จะเป็นเครื่องบั่นทอนกำลังใจ จะกลายเป็นการทำงานแบบซังกะตาย

6. ผู้นำปรับกระบวนการทัศนจากการเป็นผู้บริหารมาเป็นผู้นำ เพราะการบริหารจะเป็นแบบแผน แต่ผู้นำจะไม่มีแบบแผน ผู้บริหารทำทุกสิ่งถูกต้อง แต่ผู้นำทำในสิ่งที่ถูกต้อง ผู้บริหารใช้การควบคุมบังคับบัญชา แต่ผู้นำใช้การจูงใจให้ปฏิบัติตามเป็นต้น ผู้นำจึงเริ่มจากการเตรียมความพร้อมของตนเพื่อพัฒนาศักยภาพไปสู่มืออาชีพสืบไป

นอกจากนี้ สมชาย เทพแสง และอรจิรา เทพแสง ยังได้ศึกษาคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้นำทั้งอดีตและปัจจุบันที่ได้รับการยอมรับศรัทธา รวมทั้งสังเคราะห์จากทฤษฎีผู้นำในรูปแบบต่าง ๆ จะเห็นว่ามึลักษณะ 20 P ดังนี้

1. Psychology ผู้นำต้องมีจิตวิทยาในการบริหารคน รู้นิสัยใจคอของลูกน้องเป็นอย่างดี “รู้เขารู้เรา รบร้อยครั้งชนะร้อยครั้ง” ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษานิสัยใจคอของแต่ละคนว่าเป็นคนอย่างไร

2. Personality คนบางคนเดินมาแต่ไกล เราก็ทราบได้ทันทีว่าเป็นผู้อำนวยการคนที่กำลังเดินมาคงเป็นนักการเพราะดูจากการแต่งกายก็ดี บุคลิกภาพ การเดินต้องสง่าผ่าเผยการพูดจาต้องมีหลักเกณฑ์น่าเชื่อถือ การยิ้มแย้มแจ่มใสมีอัธยาศัยไมตรีเป็นสิ่งสำคัญ ทำให้เกิดความประทับใจ บุคลิกภาพจึงมีส่วนสำคัญ รวมทั้งการวางตนให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่การงาน มารยาทต่าง ๆ ต้องคำนึงทุก ๆ ด้าน

3. **Pioneer** ต้องเป็นผู้ริเริ่มบุกเบิก กล้าได้กล้าเสีย โดยเฉพาะองค์กรใหม่ที่ยังไม่เป็นที่นิยม ผู้นำต้องวางแผนเชิงรุกเพื่อให้คนยอมรับศรัทธา ต้องเห็นดเห็น้อยมานะอดทน เพื่อให้ได้ตามเป้าหมาย ถ้าทำแต่ถูกน้องก็คงหมดกำลังใจ กาลิเลโอ นักวิทยาศาสตร์บุคคลสำคัญ ก่อนจะมีคนเชื่อถือว่าโลกกลม เขาต้องจับชีวิตลงก่อน หรือ โทมัส เอลวา เอดิสัน ทดลองเกี่ยวกับไฟฟ้าเป็นพันครั้งกว่าจะประสบความสำเร็จ แต่ก็ถือว่าเป็นตัวอย่างของนักบุกเบิกเป็นอย่างดี

4. **Poster** การทำงานถ้าขาดการประชาสัมพันธ์ งานนั้นก็รู้เพียงไม่กี่คน จึงต้องอาศัยการประชาสัมพันธ์แม้จะเป็นงานเล็ก แต่ต้องนำจุดเด่นของงานมาตีแผ่ จะช่วยทำให้เป็นที่รู้จักได้มากขึ้น การประชาสัมพันธ์ที่ดีที่สุด คือ มุขปาฐะ (Mouth to mouth)

5. **Parent** ผู้นำต้องเป็นพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ต้องมีพรหมวิหาร 4 เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ไม่เข้าข้างใดข้างหนึ่ง วางตัวเป็นกลาง ให้ความยุติธรรมแก่ทุกฝ่ายเสมอหน้า สร้างสังคมให้เป็นปึกแผ่น สามัคคีกลมเกลียวเหมือนกับพ่อขุนรามคำแหงมหาราชที่ทรงใช้หลักการปกครองแบบพ่อปกครองลูก ทำให้ไพร่ฟ้าหน้าใส ประชาชนมีความสุขทั่วหน้า

6. **Period** ผู้นำต้องเป็นคนตรงเวลา การทำงานตรงเวลา (Just in time) สามารถบริหารเวลา (Time management) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สะท้อนให้เห็นว่าเป็นคนซื่อสัตย์ ได้ทางหนึ่งและเป็นตัวอย่างลูกน้องได้อีกด้วย อย่าทำงานตามเวลาคือเวลาไปก่อนตัวตามไปทีหลัง

7. **Pacific** ผู้นำต้องมีความสุขรอบคอบ ใจเย็น มีกลยุทธ์ที่ยอดเยี่ยม สำนวนอังกฤษว่า "A snake in the grass" เหมือนกับเสื้อซ่อนเล็บหรือคมในฝัก ทำให้คนอื่นไม่สามารถทราบจิตใจเราได้ว่าคิดอะไร ทำอะไร การทำงานที่สุขุมรอบคอบทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ เพราะถ้าประมาท งานก็อาจจะเสียหายได้ในภายหลัง ควรยึดหลักการป้องกันดีกว่าแก้ไข (A Protect better than cure)

8. **Pleasure** ผู้นำต้องมีอารมณ์ขัน แก่สถานการณ์ในช่วงที่ตึงเครียดได้ คนที่มีอารมณ์ขันและมีความเป็นกันเองจะช่วยให้คนอื่นไว้วางใจ ให้ความไว้วางใจได้ ตลอดจนการทำงานเป็นไปด้วยความสุข ไม่เคร่งเครียด

9. **Prudent** การมองการณ์ไกลหรือวิสัยทัศน์ทำให้เราเป็นผู้ทันสมัยอยู่เสมอผู้นำจำเป็นต้องมีการคาดการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นล่วงหน้าได้ ความผิดพลาดจะน้อยลง ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจน ได้แก่ สมเด็จพระปิยมหาราช ทรงยอมเสียเมืองเล็ก ๆ เพียงส่วนเดียว เพื่อรักษาเอกราชของชาติไทยไว้ได้

10. **Principle** การทำงานของผู้นำ ต้องยึดหลักการเป็นแนวปฏิบัติ รวมทั้งทฤษฎีต่าง ๆ (Theory based management) ที่สามารถอ้างอิงหรือพิสูจน์ได้ นอกจากนี้ควรมีเหตุผลประกอบการ

ชี้แจงได้ มิใช่อ้างเพียงว่า “นโยบายย่อมเหนือเหตุผล” ผู้นำจะไม่ได้การยอมรับเท่าที่ควร เพราะได้งาน มิได้ใจ

11. **Perfect** งานที่เกิดขึ้นต้องให้สมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยทำงานเต็มศักยภาพ ครอบคลุมถูกต้องและมีการตรวจสอบ ประเมินผลงานอย่างต่อเนื่องโดยเน้นคุณภาพของงานเป็นหลัก

12. **Point** งานที่ต้องมีวัตถุประสงค์แน่นอนชัดเจน สามารถดำเนินไปอย่างมีทิศทาง เหมือนหางเสือเรือที่บังคับให้เรือแล่นไปอย่างถูกต้องแม่นยำ

13. **Plan** งานที่ต้องมีการวางแผนงานอย่างรอบคอบและพึงระลึกอยู่เสมอว่า “งานใดก็ตาม ถ้ามีการวางแผนงาน งานนั้นสำเร็จไปแล้วครึ่งทาง”

14. **Pay** ต้องมีการกระจายงาน และกระจายอำนาจอย่างทั่วถึง และให้รางวัลบุคคลที่ทำงานดีเด่น เพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้กับบุคคลที่สร้างสรรค์ผลงานให้เจริญก้าวหน้าอยู่เสมอ ซึ่งจะช่วยให้บุคลากรมุ่งทำงานเพื่อให้เกิดการพัฒนาต่อไป

15. **Participation** ต้องให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน ทำให้ทุกคนมองเห็นความสำคัญของงาน พร้อมใจที่จะช่วยกันทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์

16. **Pundit** ต้องมีความรู้เรื่องที่ทำอย่างชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้ ไม่ใช่ความรู้แบบ “ยุทธการบนกระดาษ” ซึ่งเป็นสำนวนจีน หมายถึง รู้แต่ตำรา แต่เมื่อถึงการปฏิบัติกลับล้มเหลว

17. **Politic** ต้องมีความรู้ ความเข้าใจด้านการเมืองการปกครอง บางครั้งต้องทำตนเหมือนนักการเมือง เข้ากับคนได้ทุกคน

18. **Poet** ต้องมีความสามารถด้านสำนวนโวหาร วอลแตร์ กล่าวว่า “ปากกาปกครองโลก” เพราะถ้าเรามีความสามารถด้านการเขียนจะช่วยส่งเสริมความมั่นใจให้กับตนเองและเกิดความเลื่อมใสศรัทธาจากคนอื่น

19. **Perception** ต้องมีความสามารถในการหยั่งรู้ คาดการณ์ ตรวจสอบและทบทวนสิ่งที่คาดการณ์ไว้ ตลอดจนบันทึกเหตุการณ์เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับสิ่งที่เกิดขึ้น และเลือกใช้อย่างเหมาะสม

20. **Psycho** ต้องมีจิตวิญญาณของผู้นำ เป็นผู้มีความรักในอาชีพบริหารมีอุดมการณ์และปณิธานที่แน่วแน่ในการแก้ไขปัญหาสังคม อีกทั้งการปฏิรูปสังคมโดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน ผู้นำต้องรักในศักดิ์ศรีในสถาบันของตนเอง ไม่ถูกดูแคลนอาชีพของตนเอง และพร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ระเบียบวินัย รวมถึงจรรยาบรรณในอาชีพของตน

การเป็นผู้นำมืออาชีพ (Professional Leadership) นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ ด้าน

ความพร้อมของตนและครอบครัว การยอมรับจากสมาชิกในสถาบันและชุมชน ถ้าผู้นำมีจิตใจที่มุ่งมั่น และทุ่มเทให้กับการทำงาน ตลอดจนนำ 20P มาประกอบในการบริหารและการจัดการหรือเป็นแนวทางก็สามารถสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจได้ทางหนึ่ง ที่จะพาเราไปสู่เส้นทางของมืออาชีพ รวมทั้งสามารถนำบุคลากรในหน่วยงานสร้างสรรค์พัฒนาสังคม พัฒนาหน่วยงานให้เกิดความเจริญก้าวหน้า เป็นกำลังสำคัญในการสร้างชาติไทยให้มั่นคงถาวรทัดเทียมกับอารยประเทศทั้งหลายอย่างภาคภูมิใจ

ผู้บริหารมืออาชีพต้องมีวิสัยทัศน์ที่เป็นระบบและชัดเจนเกี่ยวกับองค์การและจุดหมายขององค์การ มีภาวะผู้นำอย่างริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรู้ในทฤษฎีและปรัชญาของหลักสูตรและความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับการกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้บริหารต้นแบบเพื่อยกย่องผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถและมีผลงานดีเด่นด้านการบริหารที่ส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และสภาผู้บริหารหลักสูตรการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย โดยมีเกณฑ์ประกอบด้วย (ชัยรัตน์ หลายวัชรกุล. 2549: 66- 68)

1. ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการที่ส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542
2. ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางการเรียนการสอน (Instructional Leader)
3. ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคมและใช้ระบบคุณภาพในการบริหารจัดการ

ฉะนั้นในการผลิตและการพัฒนาผู้บริหารให้เป็นมืออาชีพเพื่อรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหารการศึกษา โดยเฉพาะการสร้างผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้นำทางวิชาการที่มีคุณภาพ ควรเน้นให้ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรและการบริหารการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียน รวมทั้งการบริหารจัดการภาวะผู้นำอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ได้ผู้บริหารมืออาชีพที่บริหารการศึกษาโดยยึดการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นเป้าหมายหลักและเป็นผู้นำในการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนได้ทำหน้าที่ปมเพราะเยาวชนให้เป็นคนดี คนเก่ง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนสังคมอย่างมีความสุข

ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี (2548: 38- 42) กล่าวถึง คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารไว้ว่า ในสภาวะการแข่งขันที่สูงในปัจจุบัน ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความเป็นมืออาชีพในการจัดการ อย่างไรก็ตามการเป็นมืออาชีพ (Professionalism) ไม่ใช่เรื่องที่ย่างยาก ดังนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องพัฒนาตนเองอย่าง

สมัครให้สมกับเป็นผู้นำองค์กร และพัฒนาจุดอ่อนของตน เพื่อกลายเป็นผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ (Effective Leader) ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ 10 ประการ ดังนี้

1. **บุคลิกภาพ** การเป็นผู้บริหารระดับสูงขององค์กรจำเป็นต้องมีบุคลิกภาพที่ น่าเชื่อถือ การแต่งกายต้องดูดีเหมาะสมกับกาลเทศะ การวางท่าทางและกิริยาที่แสดงออกต้องเปี่ยมไปด้วยความเชื่อถือและสะท้อนถึงพลังความสามารถของผู้บริหาร
2. **การสื่อสาร** การสื่อสารของผู้บริหารต้องมีประสิทธิภาพทั้งวัจนภาษาและอวัจน ภาษา ผู้บริหารในยุคปัจจุบันต้องสามารถสื่อสารได้หลากหลายภาษา นอกจากนี้ผู้บริหารยังต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาทางเทคโนโลยี (Technology Literacy) เช่น การใช้คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ที่ประกอบด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งถือเป็นเรื่องที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบัน นอกจากนี้สิ่งสำคัญที่สุดของการเป็นผู้บริหารคือการรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นและพยายามที่จะคิดก่อนพูดเสมอ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาที่ต้องตามมาแก้ไขในภายหลัง
3. **พลังแรงขับและความกระตือรือร้น** ความกระตือรือร้นในการทำงานของผู้บริหารจะช่วยทำให้เกิดบรรยากาศในการทำงานที่มีความตื่นตัวอยู่ตลอดเวลาทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาไม่เกิดความเกียจคร้านและรู้สึกเบื่อหน่าย เพราะมีหัวหน้าที่เป็นแบบอย่างที่ดี
4. **ทัศนคติเชิงบวก** การคิดในมุมบวกโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงนั้นทำให้ผู้บริหารไม่จมปลักอยู่กับปัญหาหรืออุปสรรคซึ่งทำให้เกิดความท้อแท้ ท้อถอย หหมดแรงและสิ้นหวัง การมีทัศนคติในเชิงบวกทำให้เกิดขวัญกำลังใจในการทำงานและมองเห็นวิกฤตเป็นโอกาสที่ทำให้ตนเองเกิดความเข้มแข็งที่จะได้ฝึกขึ้นอีกระดับหนึ่ง นอกจากนี้ทัศนคติทางบวกยังช่วยลดระดับของความขัดแย้งที่ไม่สร้างสรรค์ในองค์กรขึ้นและช่วยลดความเครียดในการทำงานซึ่งอาจนำไปสู่โรคร้ายต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีอีกด้วย
5. **เห็นอกเห็นใจผู้อื่น เข้าใจผู้อื่น** ถ้าผู้บริหารสามารถแสดงความรู้สึกเข้าอกเข้าใจต่อบุคคลในองค์กรได้ ก็จะทำให้เกิดความไว้วางใจจากพนักงาน ซึ่งนำไปสู่การทุ่มเทกำลังความสามารถอย่างเต็มที่ในการทำงาน เพราะพนักงานได้ใจจากผู้บริหาร นอกจากนี้ความเข้าอกเข้าใจบุคคลที่เป็นคู่แข่งหรือฝ่ายตรงกันข้ามก็ถือว่ามีผลสำคัญเช่นกัน เพราะอาจนำมาซึ่งการลดความขัดแย้งและนำไปสู่การสร้างมิตรภาพและความสัมพันธ์ที่ดีในท้ายที่สุด
6. **ภาวะผู้นำ** ผู้บริหารในยุคปัจจุบันต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติและวิธีการบริหารใหม่ โดยมีการผสมผสานลักษณะภาวะผู้นำประเภทต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นลักษณะผู้นำแบบเผด็จการ (Autocratic Leadership) ลักษณะผู้นำแบบปล่อยตามสบาย (Laissez – Faire Leadership)

ลักษณะผู้นำแบบมีส่วนร่วม (Participative Leadership) และผู้นำแบบที่ปรึกษา (Consultative Leadership) และนำออกมาใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้น

7. อารมณ์ขัน การมีอารมณ์ขันทำให้ช่วยลดความตึงเครียดของงาน และช่วยสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคล การมีอารมณ์ขันเป็นเรื่องที่ประกอบกับทั้งประสบการณ์การฝึกฝนพรสวรรค์ ซึ่งต้องตั้งอยู่บนความพอเหมาะพอดี ไม่ทะเล้งลามกหรือหยาบโลน หรือเป็นการเสียดสีประชดประชัน อันนำไปสู่ความเจ็บช้ำน้ำใจของอีกฝ่าย ซึ่งอาจทำให้เกิดความขัดแย้งตามมาในภายหลัง

8. ความรู้หลากหลาย / เข้าใจวัฒนธรรม ผู้บริหารสมัยใหม่ต้องพยายามเปิดโลกทัศน์ตนเองให้มากขึ้น พยายามรับชม รับฟังหรืออ่านสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นเรื่องที่น่าสนใจนอกเหนือจากที่ตนเองสนใจบ้าง เพราะอาจมีประโยชน์ต่อการนำไปสู่การปรับคลื่นเข้าหาฝ่ายตรงข้ามได้ไม่มากนักน้อย

9. ความคิดสร้างสรรค์ ความคิดสร้างสรรค์ทำให้เกิดการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงในองค์กร และอาจนำไปสู่การสร้างผลกำไรให้แก่บริษัทในที่สุด อย่างไรก็ตามการมีความคิดสร้างสรรค์นั้นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องเหมาะสมและศีลธรรม

10. ศีลธรรม ผู้บริหารในฐานะผู้นำองค์กรและบุคคลหนึ่งในสังคม จำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับเรื่องศีลธรรมและจริยธรรมให้มาก ผู้บริหารต้องระลึกไว้เสมอว่าการปกครองโดยตั้งอยู่บนศีลธรรมความถูกต้องนั้น นำมาซึ่งความสงบสุขแก่ตนเองและช่วยป้องกันความขัดแย้งไม่ให้เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกองค์กรได้ด้วย

ถวิล อรัญเวศ (2544: 17-19) กล่าวว่าคุณลักษณะของนักบริหารมืออาชีพในยุคเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีลักษณะดังนี้

1. กล้าตัดสินใจ การตัดสินใจเป็นคุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของนักบริหาร นักบริหารมืออาชีพต้องมีข้อมูลที่เพียงพอในการตัดสินใจหรือวินิจฉัยสั่งการ เป็นคนที่ สุขุมรอบคอบ มีเหตุมีผลในการตัดสินใจโดยยึดภษิตที่ว่า “ก่อนจะเชื่อสิ่งใดให้พิสูจน์ ก่อนจะพูดให้ยั้งคิดวินิจฉัย ก่อนจะทำกิจการงานใด ๆ คิดให้รอบคอบก่อนจึงขอปฏิบัติ”

2. ไวต่อข้อมูล นักบริหารมืออาชีพ จำต้องเป็นคนทันสมัยไวต่อข้อมูลหรือการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ฉะนั้นจึงต้องเป็นผู้ที่ติดตามข่าวสารต่าง ๆ อยู่เสมอ ทั้งจากวิทยุ หนังสือพิมพ์ และสื่อมวลชน เป็นต้น

3. เพิ่มพูนวิสัยทัศน์ นักบริหารมืออาชีพจะต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์อันกว้างไกลสามารถมองเห็นภาพในอนาคตและแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาคือได้เป็นอย่างดี

4. ซื่อสัตย์และสร้างสรรค์ผลงาน นักบริหารมืออาชีพ จะต้องมีความซื่อสัตย์

ประการหนึ่งคือ “ความซื่อสัตย์ และสร้างสรรค์ผลงาน” คือ นอกจากจะเป็นบุคคลที่ซื่อสัตย์สุจริตแล้ว ต้องมีการสร้างสรรค์ผลงานให้ปรากฏต่อสายตาเพื่อนร่วมงานอยู่เสมอ

5. ประสานสิบทิศ นักบริหารมืออาชีพ จำต้องเป็นบุคคลที่สามารถประสานงานกับหน่วยงาน หรือบุคคลต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี สามารถไกล่เกลี่ยข้อกรณีพิพาทได้ และสามารถขจัดปัญหาต่าง ๆ ในหน่วยงานได้

6. คิดสร้างสรรค์วิธีการทำงานใหม่ ๆ นักบริหารมืออาชีพ จำต้องคิดหาวิธีการทำงานแบบใหม่ ๆ อยู่เสมอ นั่นคือ “หลักการทำงาน” เช่น

ต้องรู้ว่า “จะทำอะไร” ควรตั้งวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายไว้ชัดเจน
 สติสัมปชัญญะ กำกับการทำงานอยู่เสมอ เพื่อไม่ให้ลืมวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายนั้น ๆ
 ต้องรู้ว่า “จะทำอย่างไร” โดยเลือกวิธีการหลาย ๆ วิธีแล้วตัดสินใจนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน

ต้องตั้งใจทำ คือ มีความจริงใจหรือตั้งใจทำงานนั้น ๆ ให้บังเกิดผลสำเร็จ
 เต็มใจทำงาน คือ ทำงานให้สนุกและมีความสุขกับงานที่ทำสูมรอบคอบในการทำงาน โดยเฉพาะภาวะทางอารมณ์ของผู้ที่มีใจเด็ดเดี่ยวแน่วแน่ในการทำงาน ไม่โลเลที่จะดำเนินงานที่ได้วางไว้ ประเมินผลการทำงานของผู้ได้บังคับบัญชาด้วยใจเป็นกลางยุติธรรม

7. จูงใจเพื่อนร่วมงาน นักบริหารมืออาชีพ จำต้องมีบุคคลที่สามารถโน้มน้าวหรือจูงใจเพื่อนร่วมงานให้เกิดความกระตือรือร้นในการทำงานและมีความรับผิดชอบต่องานสูง เช่น ใช้วิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส ยุติธรรม รู้จักให้การชมเชย ให้รางวัล หรือบำเหน็จความชอบ เป็นต้น

8. ทนทานต่อปัญหาอุปสรรค นักบริหารมืออาชีพจะต้องมีความอดทน อดกลั้น ต่อปัญหาอุปสรรคที่กำลังเผชิญ และพร้อมที่จะต่อสู้เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยอย่างสันติสุข ไม่หนีปัญหาและไม่หมกหมุนปัญหาไว้ ประดุจดินพอกหางหมู

9. รู้จักยืดหยุ่นตามเหตุการณ์ นักบริหารมืออาชีพจะต้องรู้จักยืดหยุ่น และอ่อนตัวตามเหตุการณ์นั้น ๆ ไม่ตึงเกินไป ไม่หย่อนเกินไป บางครั้งก็ต้องดำเนินการในสายกลางแต่บางครั้งต้องมีความเด็ดขาดเพื่อจะแก้ไขปัญหาให้สงบหรือเรียบร้อย

10. บริหารงานแบบมีส่วนร่วม นักบริหารมืออาชีพจะต้องบริหารงานแบบให้ทีมงานมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ และร่วมรับผิดชอบ โดยเฉพาะในยุคเขตพื้นที่การศึกษา จะมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับสถานศึกษา และคณะกรรมการการศึกษา ศาสนา

และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและเมืองศักร 4 องค์กรในระดับกระทรวง คือ คณะกรรมการสภาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมแห่งชาติ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา คณะกรรมการการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

บัณฑิต แทนพิทักษ์ (2545: 14-16) ได้กล่าวคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคปฏิรูปการศึกษา จำเป็นต้องมีการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีทั้งความสามารถในการบริหารจัดการ และมีความสามารถในการเป็นผู้นำคือมีภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ ซึ่งมีคุณลักษณะอยู่ 4 ประการดังนี้

1. ความเสน่ห์หา (Charismatic) เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารมีอิทธิพลต่อครูโดยการพูดปลุกเร้า อารมณ์โน้มน้าวจิตใจด้วยการใช้อำนาจที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสามารถทำให้ครูเชื่อถือ ศรัทธา ภูมิใจ และเชื่อมั่นในความสามารถของผู้บริหาร ครูจะรู้สึกอบอุ่นใจเมื่ออยู่ใกล้และภาคภูมิใจที่ได้ทำงานร่วมกับผู้บริหาร ความเสน่ห์หามักไปด้วยกันกับวิสัยทัศน์ ผู้บริหารที่เป็นแบบเสน่ห์หาจะแน่ใจว่า วิสัยทัศน์คือความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ผู้บริหารจะสร้างเป้าหมายอุดมคติ และนำทุกคนไปสู่ความต้องการอนาคต โดยการปลุกเร้าความเชื่อ ความศรัทธา ความสามารถของครูให้มีความตั้งใจและมั่นใจที่จะต่อสู้เพื่อเป้าหมายที่สูงกว่า ดีกว่า ตลอดจนทำให้ทุกคนมีความเชื่อมั่นในตนเองรับรู้ว่างานที่ทำนั้นมีคุณค่าและมีความหมายซึ่งจะทำให้ครูเกิดความพยายามในการปฏิบัติงานมากกว่าปกติทำให้ได้ผลลัพธ์ที่มีคุณภาพมากกว่าและทุกคนมีความสุขความพึงพอใจในการปฏิบัติงานความเสน่ห์หานี้จึงเกิดจากความสามารถในการนำของผู้บริหารสถานศึกษา

2. การดลใจ (Inspiration) เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารใช้กระตุ้นดลใจครู ให้เพิ่มความตระหนัก และความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายในอนาคตของสถานศึกษาซึ่งทุกคนมีส่วนร่วมในความสำเร็จนั้นโดยการอธิบายให้เห็นคุณค่าของเป้าหมายและสร้างความเชื่อมั่นว่าจะสามารถปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมายได้ ผู้บริหารจะสื่อวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาให้ทุกคนเข้าใจและทำให้ทุกคนร่วมกันสานวิสัยทัศน์ให้เป็นจริง ทั้งโดยการพูด การเขียน การกระทำ และสัญลักษณ์ที่เน้นความผูกพัน และความมุ่งมั่นพยายามของทุกคน ทำให้ทุกคนก้าวหน้าพ้นจากความสนใจตนเองเพื่อเป้าหมายที่เหนือกว่าและสูงกว่าตามภารกิจและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

3. การมุ่งความสัมพันธเป็นรายบุคคล (Individualized Consideration) เป็นกระบวนการที่มีผู้บริหารให้ความสนใจดูแลครูแต่ละคนอย่างใกล้ชิด ผู้บริหารจะปฏิบัติต่อครูทุกคนอย่างเท่าเทียมกันช่วยเหลือชี้แนะการทำงานเมื่อครูต้องการด้วยความเข้าใจ ผู้บริหารจะร่วมทำงานกับคณะครูและร่วมในกิจกรรมการพัฒนาคู ตลอดจนส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองตามความต้องการความสนใจและ

ความสามารถ การมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายบุคคลนี้จะให้ประสบการณ์ที่เป็น การเรียนรู้แก่ครูดีที่สุด โดยช่วยพัฒนาการเป็นผู้นำของครู อีกทั้งยังเป็นการสื่อความหมายแบบสองทาง ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารได้ข้อมูลในการตัดสินใจที่ดีขึ้น และสามารถช่วยลดปัญหาความคลุมเครือในบทบาทของครูได้เป็นอย่างดี การมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายบุคคลไม่ใช่เป็นเพียง การยอมรับความต้องการของครูเท่านั้นแต่ยังเป็นการปลุกเร้า กระตุ้น สนับสนุน ส่งเสริม และยกระดับความต้องการของครูให้สูงขึ้น ผู้บริหารยังมีความพยายามที่จะพัฒนาประสบการณ์ของครูให้สูงขึ้น เช่น มอบงานที่ท้าทาย เพิ่มความรับผิดชอบ ช่วยสร้างความมั่นใจในสิ่งที่ครูจะไปทำนอกเหนือจากที่คาดหวังไว้เพื่อให้ครูมีโอกาสในการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ ผู้บริหารที่จะเป็นผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพนั้นจะต้องมีความสามารถเชิงมนุษย์ รู้จักเข้าใจ และมีความสัมพันธ์อันดีกับครูทุกคนเป็นผู้ทางความคิดเป็นที่ยอมรับ ศรัทธา เป็นแบบอย่างที่ดี สามารถสร้างและพัฒนาครูให้เป็นผู้ในสถานศึกษา เพราะผลสำเร็จของการเป็นผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพไม่ได้วัดแต่เพียงผลผลิต(Output) และผลลัพธ์(Outcome) ที่ออกมาจากการปฏิบัติงานเท่านั้น

4. การกระตุ้นการใช้ปัญญา(Intellectual Stimulation) เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารกระตุ้นให้ครูตระหนักในปัญหากระตุ้นสร้างระบบการคิดและเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์มียุทธศาสตร์ในการคิดและการแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ ๆ ผู้บริหารจะกระตุ้นการใช้ปัญญาและความคิดในการป้องกันปัญหามากกว่าการแก้ไขปัญหา ส่งเสริมให้ครูแสดงความคิดเห็นโดยมีเหตุผลสนับสนุนผู้บริหารจะกระตุ้นให้ครูตระหนักในการคิดแบบจินตนาการ สร้างสรรค์ ตลอดจนมีความเชื่อและค่านิยมของตนเองและสนับสนุนส่งเสริมให้ครูแก้ปัญหาของผู้บริหารนี้จะทำให้ได้พัฒนาความสามารถที่จะแก้ปัญหาตามความเชื่อและค่านิยมนั้น ๆ สิ่งสำคัญของกระตุ้นการใช้ปัญญาของผู้บริหารนี้จะทำให้ครูได้พัฒนาความสามารถที่จะแก้ปัญหาในอนาคตได้อย่างมีคุณภาพด้วยตนเองและนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีคุณภาพด้วยความผูกพัน ดังนั้นผู้บริหารที่จะเป็นผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพจึงต้องพัฒนาระบบกระบวนการและวิธีการคิดและการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในสถานศึกษาโดยเฉพาะระบบการวางแผน การปฏิบัติงานตามแผน การกำกับติดตามประเมินผลและรายงานของครูทั้งที่เป็นรายบุคคลและทีมงานหรือระบบกลุ่มของหมวด/งาน หรือฝ่ายในสถานศึกษา รวมทั้งภาพรวมของสถานศึกษาทั้งระบบทั้งหมด ผู้บริหารจะต้องสร้างสรรค์ระบบ จัดโครงสร้างและกระบวนการทำงานที่ดี สร้างและพัฒนาทีมงานและการบริหารจัดการให้เกิดกระบวนการคิดและตัดสินใจร่วมกันเพื่อความสำเร็จของสถานศึกษา

งานบริหารนับว่าเป็นอาชีพอย่างหนึ่งที่มีการใช้ศาสตร์ความรู้ต่าง ๆ และเทคนิคทางการบริหาร อย่างไรก็ตามจุดสำคัญของการทำงานของนักบริหารก็คือ การต้องรู้จักนำเทคนิคและแนวคิดทางการบริหารมาใช้ปฏิบัติให้เกิดผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของคนให้ได้ผลงานสูงสุดและดีที่สุดเสมอ งาน

บริหารของนักบริหารมืออาชีพส่วนใหญ่จึงมิได้อยู่ที่การสั่งการงานในด้านที่เกี่ยวกับสิ่งของและอุปกรณ์ แต่งานส่วนมากที่ต้องทำกลับอยู่ที่การทำหน้าที่พัฒนาคนทำงาน โดยช่วยให้ทุกคนได้ใช้ความรู้ความสามารถให้ปรากฏผลออกมาสูงสุด เพื่อให้ได้ผลงานตรงตามที่กำหนดไว้ในแผนมากที่สุด

พฤติกรรมที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารยุคใหม่ (Effective Behavior of General Managers) เป็นสิ่งที่ผู้บริหารมืออาชีพยุคใหม่ต้องเรียนรู้ นั่นคือ ต้องสามารถทำตนเป็นนักบริหารที่รู้จัก “จัดวางเครือข่าย” การทำงานของตนเสมอ นั่นคือ ต้องสามารถสร้างพวกและมีพันธมิตรต่าง ๆ ที่จะเป็นข่ายหรือ “วงการ” บริหารจะสามารถใช้เป็นฐานสำหรับการสร้างความสำเร็จให้กับตนเอง ให้กับองค์กร และสมัครพรรคพวก

พฤติกรรมที่มีประสิทธิผลของนักบริหารมืออาชีพยุคใหม่ หมายถึง เป็นนักบริหารกลยุทธ์ ที่มีทักษะในการออกแบบยุทธศาสตร์และยุทธวิธีที่ชาญฉลาดสามารถใช้ปรับเปลี่ยนองค์การ ให้ทำงานสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงได้เสมอ เป็นนักประสานประโยชน์ขัดแย้งกันตลอดเวลา ให้ยังคงทำงานอยู่ร่วมกันและเข้ากันได้ตลอดเวลาเป็นนักบริการที่มีจริยธรรม ซึ่งสามารถพิสูจน์ความจริงใจที่มีต่อองค์กร โดยส่วนรวม และทำให้ผลประโยชน์ของสมาชิกไปด้วยกันได้กับผลประโยชน์ขององค์กร ทั้งนี้โดยไม่มีประโยชน์ส่วนตนที่อยู่เหนือองค์กรและสมาชิก แอบแฝงอยู่เบื้องหลัง

ภายใต้ยุคโลกาภิวัตน์ที่มากด้วยการเปลี่ยนแปลงและมีเงื่อนไขที่องค์กรต้องปรับตัวตลอดเวลา นั้น การจะเป็นนักบริหารมืออาชีพที่มีประสิทธิผล ประสบผลสำเร็จได้ภายใต้สภาพเงื่อนไขและสถานการณ์ต่าง ๆ นั้น นักบริหารมืออาชีพในยุคใหม่ต้องรู้จักบริหารงานโดยปรับบทบาทหน้าที่การบริหารงานให้คล่องตัว และมีการบริหารที่เป็นเชิงกลยุทธ์สอดแทรกอยู่ตลอดเวลา คือ (ธงชัย สันติวงษ์. 2546: 155, 179-180)

1. การวางแผนและบริหารเชิงกลยุทธ์
2. การจัดองค์กรและการออกแบบองค์กร
3. การจัดคนเข้าทำงานและการบริหารทรัพยากรมนุษย์
4. การสั่งการและการบริหารผลงาน
5. การควบคุมผ่านข้อมูลสู่คุณภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 53 ได้กำหนดให้ผู้บริหารการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาจะปฏิบัติหน้าที่ได้จะต้องได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการบริหารการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่องค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษากำหนด ซึ่งจะต้องเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพชั้นสูงแน่นอน นั่นคือ จะต้องเป็นผู้บริหารการศึกษามืออาชีพ (ธีระ รุญเจริญ. 2548: 23)

ผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพจำต้องมีลักษณะ หรือ คุณสมบัติเฉพาะ ดังนี้
(ธีระ รุญเจริญ, 2548 : 11-17)

1. มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา

ตามระเบียบข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2548 มีข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาดังนี้

หมวด 1 มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ

ข้อ 6 ผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ดังต่อไปนี้

(ก) มาตรฐานความรู้ มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบริหารการศึกษา หรือเทียบเท่า หรือคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง โดยมีความรู้ ดังต่อไปนี้

1. หลักและกระบวนการบริหารการศึกษา
2. นโยบายและการวางแผนการศึกษา
3. การบริหารด้านวิชาการ
4. การบริหารด้านธุรการ การเงิน พัสดุ และอาคารสถานที่
5. การบริหารงานบุคคล
6. การบริหารกิจการนักเรียน
7. การประกันคุณภาพการศึกษา
8. การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ
9. การบริหารการประชาสัมพันธ์และความสัมพันธ์ชุมชน
10. คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

นอกจากคุณวุฒิตามวรรคหนึ่งต้องผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรการบริหารสถานศึกษาที่คณะกรรมการคุรุสภารับรอง

(ข) มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ ดังต่อไปนี้

1. มีประสบการณ์ด้านปฏิบัติการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี หรือ
2. มีประสบการณ์ด้านปฏิบัติการสอนและต้องมีประสบการณ์

ในตำแหน่งหัวหน้าหมวด หรือหัวหน้าสาย หรือหัวหน้างาน หรือ ตำแหน่งบริหารอื่น ๆ ในสถานศึกษา มาแล้ว ไม่น้อยกว่าสองปี

สาระความรู้ และสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา

1. หลักและกระบวนการบริหารการศึกษา

สาระความรู้

1. หลักและทฤษฎีทางการบริหารและการบริหารการศึกษา
2. ระบบและกระบวนการบริหารและการจัดการการศึกษายุคใหม่
3. การสร้างวิสัยทัศน์ในการบริหารและจัดการการศึกษา
4. บริบทและแนวโน้มการจัดการการศึกษา

สมรรถนะ

1. สามารถนำความรู้ความเข้าใจในหลักการและทฤษฎีทางการบริหารการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษา
2. สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ในการบริหารจัดการการศึกษา
3. สามารถกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายของการศึกษา
4. สามารถจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารและกำหนดภารกิจของครูและบุคลากรทางการศึกษาได้เหมาะสม

2. นโยบายและการวางแผนการศึกษา

สาระความรู้

1. พื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีที่มีผลต่อการจัดการศึกษา
2. ระบบและทฤษฎีการวางแผน
3. การวิเคราะห์และการกำหนดนโยบายการศึกษา
4. การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนานโยบายการศึกษา
6. การประเมินนโยบายการศึกษา

สมรรถนะ

1. สามารถวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำนโยบายการศึกษา
2. สามารถกำหนดนโยบาย วางแผนการดำเนินงานและประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา
3. สามารถจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่มุ่งให้เกิดผลดี คุ่มค่าต่อการศึกษา สังคม และสิ่งแวดล้อม
4. สามารถนำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ

5. สามารถติดตาม ประเมิน และรายงานผลการดำเนินงาน

3. การบริหารด้านวิชาการ

สาระความรู้

1. การบริหารจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. หลักการและรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร
3. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
4. หลักแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศ
5. กลยุทธ์การนิเทศการศึกษา
6. การวางแผนและการประเมินผลการนิเทศการศึกษา
7. ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา
8. หลักการและเทคนิคการวัดและประเมินผลทางการศึกษา
9. สถิติและคอมพิวเตอร์เพื่อการวิจัย

สมรรถนะ

1. สามารถบริหารจัดการการเรียนรู้
 2. สามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
 3. สามารถนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา
 4. สามารถส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้
4. การบริหารด้านธุรการ การเงิน พัสดุ และอาคารสถานที่

สาระความรู้

1. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานธุรการ การเงิน พัสดุ และอาคารสถานที่
2. การจัดวางระบบควบคุมภายใน
3. เทคนิคการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา

สมรรถนะ

1. สามารถจัดระบบงานสารบรรณได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. สามารถบริหารจัดการงบประมาณอย่างถูกต้องและเป็นระบบ
3. สามารถวางระบบการบริหารและการจัดการทรัพยากรภายในสถานศึกษาได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ

4. สามารถพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้

5. การบริหารงานบุคคล

สาระความรู้

หลักการบริหารงานบุคคล

สมรรถนะ

1. สามารถสรรหาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพเข้ามาปฏิบัติงาน
2. สามารถจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับหน้าที่รับผิดชอบ
3. สามารถพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ

4. สามารถเสริมสร้างขวัญและกำลังใจสำหรับครูและบุคลากรในสถานศึกษา
5. สามารถให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาการทำงานให้แก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษา

6. การบริหารกิจการนักเรียน

สาระความรู้

1. คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์
2. ระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน
3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน

สมรรถนะ

1. สามารถบริหารจัดการให้เกิดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน
2. สามารถบริหารจัดการให้เกิดงานบริการผู้เรียน
3. สามารถส่งเสริมการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนในด้านต่าง ๆ
4. สามารถส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรมและความสามัคคีในหมู่คณะ

7. การประกันคุณภาพการศึกษา

สาระความรู้

1. หลักการ และกระบวนการในการประกันคุณภาพการศึกษา
2. องค์ประกอบของการประกันคุณภาพการศึกษา
3. มาตรฐานการศึกษา
4. การประกันคุณภาพภายในและภายนอก
5. บทบาทของผู้บริหารในการประกันคุณภาพการศึกษา

สมรรถนะ

1. สามารถจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา
2. สามารถประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
3. สามารถจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา เพื่อรองรับการประเมินภายนอก

8. การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ

สาระความรู้

1. เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา
2. เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการเรียนรู้

สมรรถนะ

1. สามารถใช้และบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาและการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม
2. สามารถประเมินการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อนำมาปรับปรุงการบริหารจัดการ
3. สามารถส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

9. การบริหารการประชาสัมพันธ์และความสัมพันธ์ชุมชน

สาระความรู้

1. หลักการประชาสัมพันธ์
2. กลยุทธ์การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

สมรรถนะ

1. สามารถบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารไปสู่ผู้เรียนครูและบุคลากรในสถานศึกษา
2. สามารถเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารและกิจกรรมของสถานศึกษาไปสู่ชุมชน
3. สามารถใช้ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในการประชาสัมพันธ์
4. สามารถสร้างกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน โดยมีเป้าหมายในการเข้าไปช่วยเหลือชุมชนและเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม
5. สามารถระดมทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษา

10. คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

สาระความรู้

1. คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหาร

2. จรรยาบรรณของวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา
3. การพัฒนาจริยธรรมผู้บริหารให้ปฏิบัติตนในกรอบคุณธรรม
4. การบริหารจัดการการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance)

สมรรถนะ

1. เป็นผู้นำเชิงคุณธรรม จริยธรรมและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
2. ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา
3. ส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้ร่วมงานมีคุณธรรมและจริยธรรมที่เหมาะสม

หมวด 2 มาตรฐานการปฏิบัติงาน

ข้อ 1 ผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษาต้องปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน ดังต่อไปนี้

1. ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษา

คุณสมบัติเบื้องต้นที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารมืออาชีพ คือ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ ด้วยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการการพัฒนาวิชาชีพได้แก่ การเป็นผู้ริเริ่ม ผู้ร่วมงาน ผู้ร่วมจัดงานหรือกิจกรรม รวมทั้งการเป็นผู้เสนอผลงานและ เผยแพร่ผลงานขององค์กร เพื่อให้สมาชิกยอมรับและเห็นคุณประโยชน์ของผู้บริหารที่มีต่อการพัฒนาองค์กรตลอดจนการนำองค์กรให้เป็นที่ยอมรับของสังคมโดยรวม

2. ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับการพัฒนาของบุคลากร

ผู้เรียน และชุมชน

ผู้บริหารมืออาชีพแสดงความรัก ความเมตตา และความปรารถนาดีต่อองค์กร ผู้ร่วมงาน ผู้เรียนและชุมชน ด้วยการตัดสินใจในการทำงานต่าง ๆ เพื่อผลการพัฒนาที่จะเกิดขึ้นกับทุกฝ่ายการตัดสินใจของผู้บริหารต้องผ่านกระบวนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลของการกระทำ

3. มุ่งมั่นพัฒนาผู้ร่วมงานให้สามารถปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ

ความสำเร็จของการบริหาร อยู่ที่การดำเนินการเพื่อให้บุคลากรในองค์กร หรือผู้ร่วมงาน ได้มีการพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ ผู้บริหารมืออาชีพต้องหาวิธีพัฒนาผู้ร่วมงานโดยการศึกษาจุดเด่น จุดด้อยของผู้ร่วมงาน กำหนดจุดพัฒนาของแต่ละคน และเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับการพัฒนาด้านนั้น ๆ แล้วใช้เทคนิคการบริหารและการนิเทศภายในให้ผู้ร่วมงานได้ลงมือปฏิบัติจริง ประเมิน ปรับปรุง ให้ผู้ร่วมงานรู้ศักยภาพ เลือกแนวทางที่เหมาะสมกับตนและลงมือปฏิบัติจนเป็นผลให้ศักยภาพของผู้ร่วมงานเพิ่มพูนพัฒนาก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้งนำไปสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

4. พัฒนาแผนงานขององค์กรให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง

ผู้บริหารมืออาชีพวางแผนงานขององค์กรได้อย่างมียุทธศาสตร์เหมาะสมกับเงื่อนไขข้อจำกัดของผู้เรียน ครู ผู้ร่วมงาน ชุมชน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับนโยบายแนวทางเป้าหมายของการพัฒนา เมื่อนำไปปฏิบัติจนเกิดผลต่อการพัฒนาอย่างแท้จริง แผนงานต้องมีกิจกรรมสำคัญที่นำไปสู่ผลของการพัฒนา ความสอดคล้องของเป้าหมาย กิจกรรมและผลงานถือเป็นคุณภาพสำคัญที่นำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพสูง มีความคุ้มค่าและเกิดผลอย่างแท้จริง

5. พัฒนาและใช้นวัตกรรมการบริหารเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้นเป็นลำดับ

นวัตกรรมการบริหาร เป็นเครื่องมือสำคัญของการบริหารในการนำไปสู่ผลงานที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้นเป็นลำดับ ผู้บริหารมืออาชีพต้องมีความรู้ในการบริหารแนวใหม่ ๆ เลือกและปรับปรุง ใช้นวัตกรรมได้หลากหลาย ตรงกับสภาพการณ์ เงื่อนไข ข้อจำกัดของงานและองค์กร จนนำไปสู่ผลได้จริง เพื่อให้องค์กรก้าวหน้าพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง ผู้ร่วมงานทุกคนได้ใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ มีความภาคภูมิใจในผลงานร่วมกัน

6. ปฏิบัติงานขององค์กรโดยเน้นผลถาวร

ผู้บริหารมืออาชีพเลือกและใช้กิจกรรมการบริหารที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นของบุคลากรและองค์กร จนบุคลากรมีนิสัยในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ผู้บริหารต้องมีความเพียร พยายาม กระตุ้น ชี้แนะ ทำทนาย ให้บุคลากรมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ และชื่นชมผลสำเร็จเป็นระยะ ๆ จึงควรเริ่มจากการริเริ่ม การร่วมพัฒนา การสนับสนุนข้อมูล และให้กำลังใจให้บุคลากรศึกษา ค้นคว้า ปฏิบัติและปรับปรุงงานต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง จนเกิดเป็นค่านิยมในการพัฒนางานตามภาวะปกติ

7. รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ

ผู้บริหารมืออาชีพสามารถนำเสนอผลงานที่ได้ทำสำเร็จแล้ว ด้วยการรายงานผลที่แสดงถึงการวิเคราะห์งานอย่างรอบคอบ ครอบคลุมการกำหนดงานที่จะนำไปสู่ผลแห่งการพัฒนาก การลงมือปฏิบัติจริง และผลที่ปรากฏมีหลักฐานยืนยันชัดเจน การนำเสนอรายงานเป็นโอกาสที่ผู้บริหารจะได้คิดทบทวนถึงงานที่ทำไปแล้วว่ามีข้อจำกัด ผลดี ผลเสีย และผลกระทบที่มีได้ระวังไว้อย่างไร ถ้าผลงานยังไม่สมบูรณ์จะปรับปรุงเพิ่มเติมได้อย่างไร และจะนำประสบการณ์ที่ได้พบไปใช้ประโยชน์ในการทำงานต่อไปอย่างไร คุณประโยชน์อีกประการหนึ่งของรายงานที่ดี คือ การนำผลการประเมินไปใช้ในการประเมินตนเอง รวมทั้งการทำให้เกิดความรู้สึกชื่นชมของผู้ร่วมปฏิบัติงานทุกคนการที่ผู้ปฏิบัติงานได้เรียนรู้เกี่ยวกับความสามารถ และศักยภาพของตนเป็นขั้นตอนสำคัญอย่างหนึ่งที่จะนำไปสู่การรู้คุณค่าแห่งตน

8. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

ผู้บริหารมีหน้าที่แนะนำ ตักเตือน ควบคุม กำกับดูแลบุคลากรในองค์กร การที่จะปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวให้ได้ผลดี ผู้บริหารต้องประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี มิฉะนั้น คำแนะนำตักเตือนหรือการกำกับดูแลของผู้บริหารจะขาดความสำคัญ ไม่เป็นที่ยอมรับของ บุคลากรในองค์กรผู้บริหารที่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความยุติธรรม และบุคลิกภาพจะมีผลสูงต่อการยอมรับของบุคลากร ทำให้เกิดความเชื่อถือศรัทธาต่อการบริหารงาน จนสามารถปฏิบัติตามได้ด้วยพึงพอใจ

9. ร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างสร้างสรรค์

หน่วยงานการศึกษาเป็นองค์กรหนึ่งที่อยู่ในชุมชน และเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคมซึ่งมีองค์กรอื่น ๆ เป็นองค์ประกอบ ทุกหน่วยงานมีหน้าที่ร่วมมือกันพัฒนาสังคมหรือชุมชนที่จะชี้แนะแนวทางการพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าตามทิศทางที่ต้องการ ผู้บริหารมีอาชีพต้องร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นในการเสนอแนวทางปฏิบัติ แนะนำ ปรับปรุงการปฏิบัติ และแก้ปัญหาของชุมชนหรือหน่วยงานอื่น เพื่อให้เกิดผลดีต้องสังคมส่วนรวม ในลักษณะร่วมคิดร่วมวางแผน และร่วมปฏิบัติด้วยความเต็มใจ เต็มความสามารถ พร้อมทั้งยอมรับความสามารถ รับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ความสามารถของตนอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศประชาธิปไตยและการร่วมมือกันในสังคมนำไปสู่การยอมรับและศรัทธาอย่างภาคภูมิใจ

10. แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

ความประทับใจของผู้ร่วมงานที่มีต่อผู้บริหารองค์กรอย่างหนึ่ง คือความเป็นผู้รอบรู้ทันสมัยรู้อย่างกว้างขวางและมองไกลผู้บริหารมีอาชีพจึงต้องติดตามการเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นในโลกทุก ๆ ด้าน จนสามารถสนทนากับผู้อื่นด้วยข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย และนำข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่ได้รับมาใช้ในการพัฒนางานและผู้ร่วมงาน อันเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ลึกซึ้งต่อเนื่องต่อไป

11. เป็นผู้นำและสร้างผู้นำ

ผู้บริหารมีอาชีพสร้างวัฒนธรรมขององค์กรด้วยการพูดนำ ปฏิบัตินำ และจัดระบบงานให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม โดยการให้รางวัลแก่ผู้ที่ทำงานได้สำเร็จแล้ว จนนำไปสู่การพัฒนาตนเอง คิดได้เอง ตัดสินใจได้เอง พัฒนาได้เองของผู้ร่วมงานทุกคน ผู้บริหารมีอาชีพจึงต้องแสดงออกอย่างชัดเจนและสม่ำเสมอเกี่ยวกับวัฒนธรรมขององค์กร เพื่อให้ผู้ร่วมงานมีความมั่นใจในการปฏิบัติ จนสามารถเลือกการกระทำที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม แสดงออกและชื่นชมได้ด้วยตนเอง ผู้บริหารจึงต้องสร้างความรู้สึกลับ

ประสบความสำเร็จให้แก่บุคลากรแต่ละคนและทุกคนจนเกิดภาพความเป็นผู้นำในทุกระดับนำไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง

12. สร้างโอกาสในการพัฒนาได้ทุกสถานการณ์

การพัฒนาองค์กรให้ก้าวหน้าอย่างยั่งยืนสอดคล้องกับความก้าวหน้าของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่หยุดยั้ง ผู้บริหารจำเป็นต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถปรับงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและสามารถจัดการกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้สอดคล้อง สมดุลและเสริมสร้างซึ่งกันและกัน ผู้บริหารมืออาชีพจึงต้องตื่นตัวอยู่เสมอ มองเห็นการเปลี่ยนแปลงอย่างรอบด้านรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และกล้าที่จะตัดสินใจดำเนินการเพื่อผลในอนาคต อย่างไรก็ตามการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงนี้ ย่อมเป็นสิ่งประกันได้ว่าการเสี่ยงในอนาคตจะมีโอกาสผิดพลาดน้อยลง การที่องค์กรปรับได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ย่อมเป็นผลให้องค์กรพัฒนาอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับความก้าวหน้าของโลกตลอดไป

หมวด 3 จรรยาบรรณของวิชาชีพ

ข้อ 13 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องประพฤติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพและแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ

ส่วนที่ 1 จรรยาบรรณต่อตนเอง

ข้อ 14 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ

ส่วนที่ 2 จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ

ข้อ 15 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์ รับผิดชอบต่อวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ

ส่วนที่ 3 จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ

ข้อ 16 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอหน้า

ข้อ 17 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ

ข้อ 18 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ

ข้อ 19 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์ และผู้รับบริการ

ข้อ 20 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ

ส่วนที่ 4 จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ

ข้อ 21 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ

ส่วนที่ 5 จรรยาบรรณต่อสังคม

ข้อ 22 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2. ผู้บริหารสถานศึกษาด้านแบบ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543: 9 -12) ได้กำหนดลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาด้านแบบเพื่อบริหารจัดการศึกษาตามแนวการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM: School-Based Management) คือ การบริหารอย่างอิสระตามการกระจายอำนาจการบริหารทั้ง 4 ด้านให้แก่สถานศึกษา เพื่อให้เกิดความคล่องตัวต่อการบริหารงาน ด้านวิชาการการบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณและการบริหารทั่วไป โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมงานด้านวิชาการเป็นหลักสำคัญ อันจะก่อให้เกิดความสำเร็จในการปฏิรูปการเรียนรู้และการปฏิรูปการศึกษาโดยรวม การกำหนดลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านแบบดังกล่าว ได้อธิบายเกณฑ์มาตรฐานการกำหนดเพื่อการบริหาร “การศึกษาที่มีอาชีพ” โดยแบ่งเกณฑ์มาตรฐานเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 เป็นเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับบทบาทในการบริหาร และการจัดการศึกษามี 10 เกณฑ์มาตรฐาน

ส่วนที่ 2 เป็นเกณฑ์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งเป็น

1. คุณลักษณะทางวิชาชีพ
2. คุณลักษณะส่วนบุคคล

ส่วนที่ 1 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีบทบาทในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประกอบด้วยเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

1. **การเป็นผู้นำทางวิชาการ** ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำทางวิชาการโดยให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหมวด 4 ในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมีการวางแผน นโยบาย และแผนกลยุทธ์ เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ ของสถานศึกษาอย่างชัดเจน และสะดวกต่อการนำไปปฏิบัติให้คำปรึกษา แนะนำ และสร้างพลังความ ร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษา

2. **การบริหารแบบมีส่วนร่วม** ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานอย่างมีอิสระเพื่อให้เกิด ความคล่องตัวในการบริหาร และการบริหารในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วม ทั้งครูและบุคลากรภายในโรงเรียน บุคคล และหน่วยงานภายนอกโรงเรียน รวมทั้งหน่วยงานของ ภาครัฐและเอกชน อาทิ ครู บุคลากร พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ

3. **การเป็นผู้อำนวยความสะดวก** ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้แก่ บุคลากรในโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องทั้งทางด้านวิชาการ อาทิ การจัดสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือ ตำรา เกม เทคโนโลยีช่วยการเรียนการสอนและอุปกรณ์ส่งเสริมการเรียนรู้ต่าง ๆ ตลอดจนการให้บริการและการจัด สภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ เช่น แหล่งเรียนรู้ และศูนย์การเรียนรู้ ที่ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วย ตนเองและจัดบรรยากาศของโรงเรียนให้อบอุ่น เพื่อให้ผู้เรียนมีความรักที่จะเรียนรู้ และรู้จักแสวงหา ความรู้

4. **การประสานความสัมพันธ์** ผู้บริหารสถานศึกษามีการประสานและสร้างความสัมพันธ์อัน ดีกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อสร้างเครือข่ายสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ได้แก่ ทรัพยากรงบประมาณ ทรัพยากรบุคคล อาทิ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีความรู้ และประสบการณ์พิเศษที่โรงเรียน ต้องการให้มาช่วยพัฒนาโรงเรียน ทรัพยากรด้านการเรียนการสอนและกิจกรรม ต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์การ เรียนการสอน อุปกรณ์กีฬา สื่อ เกมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย

5. **การส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร** ผู้บริหารสถานศึกษา มีการพัฒนาครู และ บุคลากรในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการศึกษาอบรม เข้าร่วมประชุมสัมมนา และ ไปทัศนศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้ทันต่อสถานการณ์ความเจริญก้าวหน้า และความ เปลี่ยนแปลงของโลก และเพื่อสามารถนำมาประยุกต์ และปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาแห่งอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

6. **การสร้างแรงจูงใจ** ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีทัศนคติในเชิงบวกกับผู้ร่วมงานมีความ ยึดหยุ่นในการทำงาน สร้างความเชื่อมั่น และเข้าใจในความต้องการของฝ่ายต่าง ๆ ให้ความสำคัญใน

ความพยายามของทีมงาน และสร้างแรงจูงใจในการทำงานด้วยวิธีการต่าง ๆ อาทิ การแสดงความขอบคุณ การเผยแพร่ผลงานของทีมงาน และการยกย่องให้รางวัล

7. การประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องจัดให้มีการประเมินผล โดยส่งเสริมการประเมินผลภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ เพื่อรองรับการประเมิน ภายนอก มีการนำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้กำหนดนโยบายของสถานศึกษาเพื่อให้เป็นกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบครบวงจร

8. การส่งเสริมสนับสนุนการวิจัย และพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญ กับการวิจัยและพัฒนา โดยส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาของครูและทีมงานร่วม ทั้งผู้บริหารอาจเข้ามามีส่วนร่วมในการทำวิจัยด้วย

9. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับงานด้านเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารของสถานศึกษาให้ชุมชนและสาธารณชนทราบ โดยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันและสร้างการมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้น

10. การส่งเสริมเทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี เพื่อให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าทั้งในและต่างประเทศให้สอดคล้องกับยุคสังคมแห่งการเรียนรู้

ส่วนที่ 2 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีคุณลักษณะทางวิชาชีพและคุณลักษณะส่วนบุคคลตามเกณฑ์มาตรฐาน ดังนี้

1. คุณลักษณะทางวิชาชีพ

ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีลักษณะความเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งหมายถึง สามารถชักนำหรือสร้างแรงจูงใจให้ผู้ร่วมงานเกิดการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานทางการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมาย เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีเป้าหมาย ทางการศึกษามีการวางแผนการทำงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถ มีทักษะการบริหาร ดีเยี่ยม การประเมินการทำงานอย่างครบวงจร มีประสบการณ์ด้านการบริหารเป็นอย่างดีและมีความตั้งใจจริงในการบริหารงานโรงเรียนด้วยความเชี่ยวชาญในวิชาชีพของตน สามารถปฏิบัติงานในรูปแบบของการตัดสินใจอย่างมีส่วนร่วมและการบริหารงาน โดยมุ่งเน้นประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเป็นผู้นำที่มีความรู้และรู้จักแสวงหาความรู้ให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่ทุกฝ่ายกำลังร่วมมือกันปฏิรูปการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นอย่างดี ให้

การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกด้านการจัดการเรียนการสอน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สนับสนุนการพัฒนาบุคลากรและการพัฒนาตนเอง นอกจากนี้ ยังต้องส่งเสริมให้พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

2. คุณลักษณะส่วนบุคคล

ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นแบบอย่างที่ดีของบุคลากรในสถานศึกษามีบุคลิกภาพที่ดี มีปฏิภาณไหวพริบดี มีการตัดสินใจ และแก้ปัญหาได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ดีมีความรับผิดชอบสูง มีใจกว้างพร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ สุจริต ยุติธรรม มีคุณธรรม จริยธรรม มีความอุตสาหะ วิริยะ อุตุน มีความเสียสละ มีความสม่ำเสมอมั่นคง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสามารถในการสื่อสาร มีความกล้าในการพูดและการปฏิบัติ มีความตื่นตัวอยู่เสมอ มีสุขภาพดี เป็นผู้ประสานงานที่ดี เป็นนักพัฒนาและนักบริการสังคม รู้จักพัฒนาตนเอง และสังคม มีความเป็นประชาธิปไตย มีความรักในสถาบันของชาติและอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และควรเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากบุคลากรในสถานศึกษา และชุมชนด้วย

ธีระ รุญเจริญ (2548: 26, 28 - 29) วิเคราะห์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พบว่า ผู้บริหารมืออาชีพจะต้องมีความรู้ความสามารถในเรื่อง

1. สามารถปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดได้ครบถ้วน
2. ส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นประโยชน์ผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. สามารถจัดการศึกษาได้ทั้ง 3 รูปแบบ
4. ให้ความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร
5. จัดระบบประกันคุณภาพภายใน
6. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการ

นอกจากนี้ ธีระ รุญเจริญ ยังกล่าวถึงยุทธศาสตร์การบริหารของมืออาชีพ ดังนี้

1. การใช้การวางแผนเชิงกลยุทธ์
2. การใช้กระบวนการกลุ่มแบบ CEO
3. การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหาร
4. การพึ่งตนเอง
5. การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง
6. การสร้างการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

7. การยึดประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นหลัก
 8. ประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร
 9. การใช้เกณฑ์มาตรฐานในการบริหาร
- รุ่ง แก้วแดง (2546: 27) กล่าวถึงคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารมืออาชีพ

ไว้ ดังนี้

ผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ต้องสามารถปฏิบัติภารกิจให้ครบถ้วน ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ต้องเป็นผู้บริหารที่ส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียนเป็นตัวตั้ง ถ้าผู้บริหารมีผู้เรียนอยู่ในหัวใจจะคิดจะทำอะไรก็มุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นหลัก แต่ถ้าผู้บริหารไม่คิดถึงผู้เรียนเป็นสำคัญก็จะไม่สนใจงานการเรียนการสอน ไม่ส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้และการพัฒนาครู และนี่คือความแตกต่างระหว่าง “ผู้บริหารมืออาชีพ” กับ “ผู้มีอาชีพบริหาร”

ถ้าความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารธุรกิจวัดที่ผลกำไร ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาก็ต้องวัดที่คุณภาพผู้เรียน เพื่อพิสูจน์ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้ความรู้ความสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติหรือไม่

ผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพต้องสามารถจัดการศึกษาได้ทั้ง 3 รูปแบบให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน บริหารโดยใช้กระบวนการ PDCA คือ วางแผนดำเนินการ ประเมินผล และปรับปรุงพัฒนา บริหารการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล รวมทั้งส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการเรียนการสอน

นอกจากนี้ ผู้บริหารมืออาชีพของโรงเรียนนิติบุคคลต้องมีความสามารถในการจัดการ จะต้องไม่ท่องคาถาเฉย ๆ ที่สะท้อนปัญหาซ้ำซากของการบริหารแบบเก่าที่ว่า “ขาดคน ขาดเงิน” อีกต่อไป ต้องมองเห็นความสำคัญ ให้เกียรติและยกย่องกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) กับการบริหารและการจัดการศึกษาเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีค่าซึ่งสามารถสนับสนุนสถานศึกษาได้ทั้งในเรื่องคำแนะนำ ความคิดเห็น ภูมิปัญญา ความรู้ อาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้อื่น ๆ อีกมากมาย

1. เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ผู้บริหารมืออาชีพจะต้องเป็นผู้ที่มี “ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์” เพื่อให้การบริหารสถานศึกษา เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น และเจริญรุดหน้าไปสู่ความเป็นเลิศได้อย่างรวดเร็ว เพราะวิทยาการต่าง ๆ ในโลกก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ ความคิดริเริ่ม

สร้างสรรค์และการมีโลกทัศน์ที่กว้างไกล จะเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยให้ผู้บริหารมืออาชีพ “วิสัยทัศน์” สามารถกำหนดภาพอนาคตของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจนและเหมาะสมกับยุคสมัย ตลอดจนกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารเพื่อนำสถานศึกษาไปสู่จุดมุ่งหมายนั้น

2. มีจิตวิญญาณนักบริหาร

ผู้บริหารมืออาชีพจะต้องมีจิตวิญญาณนักบริหารอย่างน้อย 3 ประการ คือ

2.1 อุทิศตนเพื่อหน้าที่

เป็นผู้ที่มีรักและมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ มุ่งมั่น ขยัน อดทน และเสียสละที่จะทำงานในหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพอย่างสมบูรณ์ ตามจุดหมายของการปฏิรูปการศึกษา

2.2 มีความเป็นปัญญาชน

เป็นผู้ที่ดำเนินชีวิตและทำงานในหน้าที่โดยใช้ “ปัญญา” พิจารณาด้วยเหตุผล ตามหลักกาลามสูตร ไม่ตกเป็นทาสของอารมณ์ โกรธ หลง และความลำเอียง ด้วยคติต่าง ๆ มีจิตใจที่เข้มแข็งหนักแน่นในเหตุผลแห่งความถูกต้อง ในความซื่อสัตย์สุจริตและยุติธรรม

2.3 บริหารตนเป็นแบบอย่างที่ดี

เป็นผู้ที่ให้ความสำคัญต่อการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในทุกด้าน ทั้งด้านความเก่ง และความมีสุขภาพสมบูรณ์ ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิตในฐานะที่มีหน้าที่เป็นผู้นำในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยยึดหลักว่า “จะพัฒนาใครเขา” ต้องพัฒนาตัวเราก่อน” นอกจากนี้ การพัฒนาตนให้มี “ภูมิรู้ ภูมิธรรม และภูมิฐาน” ยังช่วยให้ผู้บริหารได้รับความเชื่อถือศรัทธาจากครู ผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน ทำให้การบริหารได้รับความช่วยเหลือ จากทุกฝ่ายและประสบความสำเร็จสูงขึ้น

3. เป็นผู้นำทางการศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพจะต้องเป็นผู้มี “ภูมิรู้” ทางด้านการศึกษาเห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างการศึกษา กับสภาวะแวดล้อมในสังคม สามารถวิเคราะห์ปัญหาและแนวโน้มทางการศึกษาของไทยได้อย่างชัดเจน มีความเป็นผู้นำในการปฏิรูปการศึกษาเป็นผู้นำทางวิชาการ และเป็นผู้นำในการบริหารคุณภาพการศึกษา

4. มีความรู้ความสามารถในการบริหาร

ผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ นอกจากจะต้องมี “ภูมิรู้” ทางด้านการศึกษาแล้วยังต้องมี “ภูมิรู้” ทางด้านการบริหารอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ในหลักการบริหาร เทคนิคการบริหารและการวางแผนกลยุทธ์ ตลอดจนสามารถนำ “หลักวิชา” ดังกล่าวมาประยุกต์ใช้เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

5. มีผลงานที่แสดงถึงความชำนาญการในการบริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพจะต้องมีความสามารถในการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหาร มาพัฒนาการบริหารงานด้านต่าง ๆ ภายในสถาบันการศึกษาให้ประสบความสำเร็จสู่ความเป็นเลิศในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีความสามารถในการบริหารทรัพยากรบุคคล เงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ และอาคารสถานที่ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัด ตลอดจนมีความสามารถในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน มาช่วยจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้สูงสุด

6. นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหาร

ผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคปัจจุบัน จะต้องรู้จักนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การพัฒนาผู้เรียนประสบความสำเร็จ มีคุณภาพสมบูรณ์ ทั้งเป็นคนเก่ง เป็นคนดี และมีความสุขในชีวิต ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คุณลักษณะสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา มีดังนี้ (กรมวิชาการ 2545: 36 - 37)

1. คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ คือ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความรับผิดชอบกล้าตัดสินใจ มีความอดทน มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถโน้มน้าวผู้อื่นให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการประสานประโยชน์ มีความเฉลียวฉลาดความฉับไวทางการคิด วิจาร์ณ มีเหตุมีผล ร่วมกิจกรรมทางสังคม มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจดีเป็นผู้มีความมั่นคงในสิ่งที่ถูกต้อง มีความรู้ความสามารถในการจัดการและประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน

2. คุณลักษณะด้านวิชาการ คือ มีความคิดริเริ่มสร้างสิ่งใหม่ ๆ มีความฉลาดสามารถยืดหยุ่นวิธีการเพื่อความสำเร็จของงานและค้นคว้าวิธีทำงานที่มีประสิทธิภาพ ก้าวทันวิทยาการและเทคโนโลยี มีไหวพริบในการทำงาน สามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายในสถานการณต่าง ๆ รู้ถึงความต้องการและความสนใจของเพื่อนร่วมงาน

3. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ คือ กิริยาท่าทางดี มีการแสดงออกดีมีความเข้มแข็ง ท่าทางกระฉับกระเฉง แสดงออกถึงความมีพลังและอำนาจ น่าเกรงขาม การควบคุมอารมณ์และแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม มีจิตใจหนักแน่น มั่นคง มีความอดทนสูง มีความกระตือรือร้นและตื่นตัวในการทำงานอยู่ตลอดเวลา มีมนุษยสัมพันธ์ มองโลกในแง่ดี มีความสามารถในการพูดสื่อสารกับบุคคลทั่วไปและสามารถปรับตัวได้ดีกับสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นที่ชื่นชอบของบุคคลในสังคม เป็นแบบอย่างที่ดีมีเกียรติยศชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคม เป็นผู้ที่มีสภาพจิตใจมั่นคง มีความสุขุมรอบคอบมีไหวพริบ ปฏิภาณในการปฏิบัติงาน

4. คุณลักษณะด้านความสามารถในการบริหารงาน คือ มีความสามารถในการจัดการ มีความกระตือรือร้นที่จะทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย มีนิสัยรักการทำงานมีความปรารถนาให้งานที่ทำก้าวหน้า มีความคิดริเริ่มสร้างสิ่งใหม่ ๆ สามารถยืดหยุ่นวิธีการเพื่อความสำเร็จของงาน ศึกษาค้นคว้าวิธีทำงานที่มีประสิทธิภาพ รู้จักวิธีทำงานให้สำเร็จ มีความเชื่อมั่นต่อตนเอง ตื่นตัวและเข้าใจสถานการณ์ มีความสามารถในการปรับตัวได้ ให้ความร่วมมือมีใจกว้าง มีความสามารถในการพูดกับผู้ร่วมงานและผู้อื่น เข้มแข็ง เชี่ยวชาญ รู้จักแก้ไขปัญหาต่าง ๆ รู้ถูกหรือผิด มีความเป็นเลิศทางปัญญา ทำงานอย่างมีคุณภาพ ให้ความร่วมมือกับผู้ใต้บังคับบัญชา มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานกับเพื่อนร่วมงานและมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติงาน

นอกจากนี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา มี ดังนี้
(กรมวิชาการ. 2545: 38 - 39)

1. คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ คือ มีความรับผิดชอบสูง มีคุณธรรมที่เป็นตัวอย่างได้ เป็นผู้มีชื่อเสียงสละทำประโยชน์แก่ส่วนรวม เชื่อมมั่นในตนเอง กล้าเผชิญปัญหาต่าง ๆ ด้วยความมั่นใจ

2. คุณลักษณะด้านวิชาการ คือ มีความรู้ ความสามารถในการบริหารงานบุคคล รู้หลักการ บริหารและมีประสบการณ์ในการบริหาร มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตร และรู้ นโยบายการจัดการศึกษาของชาติ

3. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ คือ มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีน้ำใจไมตรี เข้าสังคมได้ดี มีความเป็นประชาธิปไตย ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น แสดงบทบาทหน้าที่ของตน อย่างเหมาะสม การติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นมีความแนบเนียน และมีสุขภาพจิตดี

4. คุณลักษณะด้านความสามารถในการบริหารงาน คือ มีความรู้ความเข้าใจนโยบายและวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงาน สามารถวางแผนและปรับปรุงแผนงาน สามารถจัดสายการบังคับบัญชา และจัดระเบียบงาน สามารถมอบหมายงานและความรับผิดชอบให้ผู้อื่นได้

สัญญา อภิบาลกุล และคณะ(2545: 7- 9) กล่าวถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และเอื้อต่อการบริหารและการจัดการใน 4 ด้าน ซึ่งส่งผลต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ มีดังนี้

1. การบริหารงานด้านวิชาการ

- 1) มีความรู้และเป็นผู้นำด้านวิชาการ
- 2) มีความรู้ ทักษะ มีประสบการณ์ด้านการบริหารงานวิชาการ
- 3) สามารถใช้ความรู้และประสบการณ์แก้ปัญหาทางงานวิชาการได้ดี

- 4) มีวิสัยทัศน์ทางวิชาการศึกษาที่กว้างไกล
- 5) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

3. การบริหารงบประมาณ

- 1) เข้าใจนโยบาย อำนาจหน้าที่และกิจกรรมในหน่วยงาน
- 2) มีความรู้ระบบงบประมาณ
- 3) เข้าใจระเบียบการคลัง วัสดุการเงิน
- 4) มีความซื่อสัตย์และสุจริต

3. การบริหารงานบุคคล

- 1) มีความรู้ ทักษะ ประสิทธิภาพในการบริหารงานบุคคล
- 2) เป็นแบบอย่างที่ดี
- 3) มีมนุษยสัมพันธ์

4. การบริหารทั่วไป

- 1) เป็นนักวางแผนและกำหนดนโยบายที่ดี
- 2) เป็นผู้ตัดสินใจและวินิจฉัยสั่งการที่ดี
- 3) มีความรู้ความสามารถในการติดต่อสื่อสาร
- 4) รู้จักมอบอำนาจและรับผิดชอบแก่ผู้ที่เหมาะสม

ประพจน์ แยมทิม (2545: 34-35) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษาควรมีคุณลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1. ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง จะต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีวิสัยทัศน์ สามารถที่จะวางแผนกลยุทธ์เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผน (Plan Change) สามารถสร้างความเข้าใจและผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบในโรงเรียน
2. ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ คือ ผู้บริหารต้องถือเป็นหน้าที่ที่จะเป็นผู้นำทางวิชาการและสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ร่วมกันเกิดขึ้นติดตามความเคลื่อนไหวและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนรู้เป็นสำคัญตลอดจนสร้างสรรค์บรรยากาศในโรงเรียนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทางการศึกษานำการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาโรงเรียนอย่างจริงจัง
3. ผู้บริหารจะต้องเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมจะนำไปสู่การระดมทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งหมดเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการ ผู้บริหารจะต้องตระหนักและเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมจาก

ผู้เกี่ยวข้องเปิดโอกาสและเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างระหว่างบุคคลหลอมรวมบูรณาการความคิดที่หลากหลายให้เกิดประโยชน์และบรรลุเป้าหมายของโรงเรียนต่อไป

4. ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำทางจริยธรรม ผู้บริหารเป็นเสมือนสัญลักษณ์หรือผู้แทนของโรงเรียนจะต้องเป็นผู้นำที่เป็นแบบอย่างแห่งการประพฤติปฏิบัติที่ดี บริหารงาน บริหารคนโดยนำหลักธรรมเข้ามาใช้ในการบริหาร คำนึงถึงความถูกต้องชอบธรรม เหตุและผล ตลอดจนมีความกล้าหาญทางจริยธรรม คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้อง

ภารดี อนันต์นาวิ (2551: 109 -138) กล่าวว่า ผู้นำทางการศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหารองค์การในยุคการแข่งขันจำเป็นอย่างไรจะต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญคือการมีวิสัยทัศน์และมีความสามารถในการกำหนดกลยุทธ์เป็นอันดับหนึ่ง วิสัยทัศน์และกลยุทธ์จึงเป็นตัวแปรของผู้นำที่สำคัญยิ่ง ที่จะทำให้ภาวะผู้นำในการบริหารองค์การสู่ความสำเร็จได้ นอกจากนี้ ภารดี อนันต์นาวิ ยังกล่าวอีกว่าผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการติดต่อสื่อสารเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายขององค์การ เนื่องจากการติดต่อสื่อสารมีความสำคัญมากในการบริหารสำหรับผู้บริหารทุกระดับ เพราะเป็นการสื่อข้อมูลซึ่งกันและกัน ระหว่างในองค์การและบุคคลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นระหว่างผู้บริหาร ผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคคลที่มาติดต่อขอรับบริการ เพื่อให้เข้าใจข่าวสารที่ส่งโดยต้องมีการใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้รับข่าวสารเข้าใจจึงจะทำให้งานสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล

นอกจากผู้บริหารจะต้องได้รับใบประกอบวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาตามที่กำหนดแล้ว ผู้บริหารจะต้องมีคุณลักษณะการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นผู้มีความสามารถในการบริหาร เป็นผู้นำทางเทคโนโลยี การพัฒนาองค์การและบุคลากร และส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยในส่วนของการบริหารแบบมีส่วนร่วมนั้น เมตต์ เมตต์การุณจิต ได้กล่าวไว้ว่า สถานศึกษาเป็นระบบย่อยระบบหนึ่งของสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะอยู่อย่างโดดเดี่ยว โดยไม่พึ่งพาระบบอื่น โดยเฉพาะระบบของชุมชนนั้นมิได้ เมื่อสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมทั้งสองจึงต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ผู้บริหารซึ่งเป็นระดับผู้นำของสถานศึกษาที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่จุดหมายปลายทาง จะต้องให้ความสำคัญต่อกองานด้านชุมชน มิใช่เห็นว่างานด้านวิชาการหรืองานสนับสนุนที่กำหนดไว้สำคัญเพียงอย่างเดียว เพราะงานด้านชุมชนจะเป็นปัจจัยเสริมให้การพัฒนาศึกษาสัมฤทธิ์ผล โดยเฉพาะการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนจะเป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา นอกจากนี้การบริหารแบบมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นในลักษณะขององค์กรคณะบุคคล ในรูปของกรรมการหรือในลักษณะใดก็ตามจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน เพราะเป็นการระดมความคิด ทรัพยากร ตลอดจนมีการตัดสินใจร่วมกัน โอกาสที่จะผิดพลาดจึงมีน้อย นอกจากนี้ยังเกิดผลในด้านความภูมิใจ

ร่วมกันรับผิดชอบร่วมกัน มีความผูกพันกับกิจกรรมที่ทำร่วมกัน ซึ่งจะเป็นผลให้การพัฒนามีความเข้มแข็งและยั่งยืน

(Gardner, W.1990: 48 - 53) ได้สรุปคุณลักษณะของผู้นำตามแนวคิดของ (Stodgily Others) ไว้ 14 ประการ ดังนี้

1. ความกระปรี้กระเปร่าและความอดทนทางด้านร่างกาย
(Physical Vitality and Stamina)
2. ความฉลาดและสามารถตัดสินใจสรุปผล
(Intelligence and Judgment – in Action)
3. ปวารณาที่จะยอมรับในความผิดชอบ
[Willingness (Eagerness) to Accept Responsibilities]
4. ความสามารถในการปฏิบัติงาน (Task Competence)
5. มีความเข้าใจผู้ร่วมงานและเข้าใจความต้องการ
(Understanding of Followers / Constituents and Their Needs)
6. ทักษะในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น (Skill in Dealing with People)
7. ต้องการในความสำเร็จ (Need to Achieve)
8. ความสามารถในการจูงใจ (Capacity to Motivate)
9. กล้าหาญ หนักแน่นและมั่นคง (Courage ,Resolution , Steadiness)
10. ความสามารถในการนำชัยชนะและนำเชื่อถือ
(Capacity of Win and Hold Trust)
11. ความสามารถในการจัดการ ตัดสินใจและการจัดอันดับความสำคัญ
(Capacity to Manage , Decide , Set Priorities)
12. มีความเชื่อมั่น (Confidence)
13. มีอำนาจการปกครองและแสดงสิทธิผลประโยชน์
(Ascendance ,Dominance , Assertiveness)
14. สามารถปรับตัวและยืดหยุ่น (Adaptability , Flexibility of Approach)

Freon และ Jackson (1996: 29 - 36) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำลักษณะ

เฉพาะตัวที่แสดงออกบนภาวะผู้นำและความรับผิดชอบทางการบริหาร ความสำคัญของคุณลักษณะดังกล่าวหากไม่มีอย่างชัดเจน อาจทำให้ผู้นำไม่ได้รับความศรัทธาและสูญเสียความเชื่อมั่นในฐานะผู้นำ การมีคุณลักษณะภาวะผู้นำ จะแสดงได้ด้วยคุณลักษณะ 10 ประการ คือ

1. มีการควบคุมอารมณ์ (Controlled Emotions)
2. ความสามารถในการปรับตัว (Adaptability)
3. ความคิดริเริ่ม (Initiating)
4. ความกล้าหาญ (Courage)
5. ความสามารถในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ (Determination and Resolution)
6. มีพฤติกรรมจริยธรรม (Ethical Behavior)
7. มีดุลพินิจที่ดี (Sound Judgment)
8. ความอดทน (Endurance)
9. มีความปรารถนามุ่งมั่น (Desire)
10. มีความน่าเชื่อถือไว้ใจได้ (Dependability)

เดซท์ลี (Daftly, 1999: 334) ได้เสนอคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้นำที่ดีที่สุด 9 ประการ คือ

1. **ความสามารถพิเศษ (Charisma)** นำศรัทธา นำนับถือ และน่าไว้ใจ มีความสามารถในการที่จะเข้าใจความต้องการของผู้อื่น สามารถนำให้บุคคลอื่นสำนึกในจุดมุ่งหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน
2. **ให้ความสนใจเอาใจใส่ในแต่ละบุคคล (Individual Consideration)** เป็นพี่เลี้ยงคอยชี้แนะ รับฟังเหตุผล สนับสนุนและช่วยเหลือผู้ที่มาปฏิบัติงานใหม่
3. **กระตุ้นอย่างชาญฉลาด (Intellectual Stimulation)** ส่งเสริมให้ผู้อื่นคิดโดยใช้เหตุผลและใช้ข้อมูลประกอบ สามารถกระตุ้นให้ผู้อื่นคิดแก้ปัญหาโดยใช้แนวทางใหม่ ๆ
4. **มีความกล้าหาญ (Courage)** ยืนยันในความคิดและความเชื่อ ไม่กดดันให้ผู้อื่นมีความเห็นสอดคล้องกับตนเอง
5. **มีความเชื่อถือไว้ใจได้ (Dependability)** รักษาไว้ซึ่งข้อผูกพัน ยอมรับในความผิดพลาด สามารถทำงานได้อย่างอิสระ
6. **มีความยืดหยุ่น (Flexibility)** สามารถปรับเปลี่ยนแนวทางการปฏิบัติตามสภาพแวดล้อมและสถานการณ์
7. **มีความซื่อสัตย์ (Integrity)** ประพฤติเป็นแบบอย่างในด้านคุณธรรมและจริยธรรม **มีความสามารถในการพิจารณาเหตุการณ์ (Judgment)** ในการประเมินวัตถุประสงค์จากหลายทางเลือก

ประกอบกรนำข้อเท็จจริงมาพิจารณาอย่างมีเหตุผลและอย่างเป็นจริง นำประสบการณ์ที่ผ่านมาเป็น ข้อมูลประกอบการพิจารณาในการตัดสินใจในสภาพปัจจุบัน

8. ยอมรับนับถือผู้อื่น (Respect for others) ทั้งในความคิดเห็น แนวคิดและข้อเสนอแนะของ บุคคลอื่นตามสถานภาพและตำแหน่ง

ในการบริหารงานยุคโลกาภิวัตน์ ผู้บริหารยุคใหม่ควรจะต้องมีการปรับปรุงและพัฒนา ตนเองตลอดเวลา เพื่อจะได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน ทั้งในด้านเทคโนโลยี การตลาด การบริหารจัดการ ฯลฯ ดังนั้น ผู้บริหารในยุคนี้จึงควรมีการเตรียมความพร้อมในสมรรถภาพ ของตนเอง เพื่อความเป็นมืออาชีพ (Professional) ที่มีความสามารถในการแข่งขันเพื่อความอยู่รอดของ องค์กร ทั้งนี้ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงคุณลักษณะของการเปลี่ยนผู้บริหารมืออาชีพในประเด็นต่าง ๆ เพื่อ เพิ่มพูนความรู้และทักษะในการบริหาร อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหาร (ทองทิพภา วิริยะพันธุ์. 2546: 77)

จากความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้บริหารมืออาชีพดังกล่าวข้างต้นสรุป ได้ว่าการบริหารจัดการ การศึกษานั้น “ผู้บริหาร” เป็นหัวใจหลักในหลักในการดำเนินงานเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อ ความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพราะผู้บริหารมืออาชีพเป็นผู้บริหารที่มีความ เป็นผู้นำที่ดีมีผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศ มีคุณลักษณะส่วนบุคคลและคุณลักษณะทางวิชาการที่เหมาะสม สามารถใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงานนำโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับขององค์กร สังคม ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. เทคนิคเดลฟาย

เทคนิคเดลฟาย เป็นเทคนิคที่ได้รับความนิยมและเป็นที่ยอมรับกันมากในวงการวิจัยทางการ ศึกษา เนื่องจากเป็นวิธีที่มีระบบใช้ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในประเด็นหนึ่งที่ต้องการรู้และเป็น เทคนิคการสื่อสารระหว่างกลุ่มสาระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้มาซึ่งฉันทามติ หรือความคิดเห็น ที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยไม่มีการเผชิญหน้าโดยตรง เช่นเดียวกับการระดมสมอง (Brain Storming) หรือการประชุมกลุ่มแบบอื่น ๆ ทำให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเอง อย่างเต็มที่ เป็นอิสระและไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของเสียงส่วนใหญ่หรือความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ คนใด (ประยูร ศรีประสาธน์. 2523: 131; วาโร เฟ็งส์วัตต์. 2543: 30)

ความเป็นมาของเทคนิคเดลฟาย

เทคนิคเดลฟาย เป็นเทคนิคที่ได้รับความนิยมสูงตามชื่อของวิหารเดลฟาย อันเป็นวิหารศักดิ์สิทธิ์สมัยกรีกโบราณ ที่ถือเป็นศูนย์กลางของความเชื่อ และการเดินทางมาขอคำทำนายเกี่ยวกับอนาคตของเทพเจ้า (เทพอพอลโล) ของผู้คนในสมัยนั้น เทคนิคเดลฟาย ของผู้คนในสมัยนั้น เทคนิคเดลฟายถูกค้นพบพัฒนาขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2493 (ค.ศ.1950) ใช้เพื่อประโยชน์ในการทำนาย วางแผนและตัดสินใจเกี่ยวกับทำนายเหตุการณ์ในอนาคต (ขนิษฐา วิทยานูมาศ. 2530: 24; สุวรรณ เชื้อรัตพงษ์. 2528: 25)

อุทุมพร จามรมาน (2540: 131)ได้อธิบายถึงความเป็นมาของเทคนิคเดลฟาย ว่า เทคนิคเดลฟาย เกิดขึ้นในปี 1953 โดย Olaf Helmer และ Norman Dalhey เพื่อแก้ปัญหาการตัดสินใจเกี่ยวกับการทหาร โดยตั้งชื่อว่าเป็นโครงการเดลไฟ (Project Delphi) ซึ่งนำดำเนินการโดยบริษัทแรนด์ (Rand Cooperation) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้ลงมติเป็นเอกฉันท์ในการประมาณจำนวนลูกระเบิดปรมาณู โดยใช้การสัมภาษณ์หรือส่งแบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนซ้ำแล้วซ้ำอีก แต่เลือกที่จะไม่ให้ผู้เชี่ยวชาญประจันหน้ากัน ข้อความในแบบสอบถามมุ่งที่จะดึงคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนและเหตุผลที่เขาคิดว่าเกี่ยวข้องกับการสร้างระเบิดกับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้นกลุ่มนักวิจัยจะต้องมีข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงทุก ๆ ด้านพร้อมอยู่ในมือ กระบวนการนี้ใช้แบบสอบถามหลายรอบ แต่ละรอบได้มีการพิจารณาคำตอบเพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับให้ผู้ตอบ (อุทุมพร จามรมาน. 2540: 131)

ต่อมาเทคนิคเดลฟาย นี้ได้เริ่มพัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบในปี พ.ศ. 2495 เพื่อใช้ในการศึกษาและการวิจัยทางทหารของกองทัพอากาศอเมริกัน และได้ถูกปกปิดเป็นความลับไว้ถึง 10 ปี มาเปิดเผยเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2505 (เกษม บุญอ่อน. 2522: 26) พร้อมทั้งมีการกระจายเกี่ยวกับเทคนิคเดลฟายอย่างกว้างขวางจากบทความเรื่อง An Experimental Application of the Delphi Method of the use of Exper ที่มี โอลาฟ เฮลเมอร์ (Olaf Helmer) และเนอร์แมน ดาลกี (Norman Dalkey) เป็นผู้เขียนลงในวารสาร Management Science ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 เดือนเมษายน พ.ศ. 2506 (ประยูร ศรีประสาธน์.2523: 50) จนทำให้เทคนิคเดลฟายเป็นที่รู้จัก และถูกนำมาใช้ในงานวิจัยสาขาต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย

ความหมายเทคนิคเดลฟาย

มีผู้รู้หลายท่านได้ให้คำนิยามของเทคนิคเดลฟาย ในลักษณะใกล้เคียงกัน ดังต่อไปนี้

โอลาฟ เฮลเมอร์ และนิโคลัส เรสเชอร์ (ประยูร ศรีประสาธน์. 2523: 51; อ้างอิงจาก Olaf Helmer, Nicholus Rescher. 1696) ให้คำนิยามของเทคนิคเดลฟายว่า “เป็นโครงการจัดทำ อย่างละเอียดรอบคอบในการที่จะสอบถามบุคคลด้วยแบบสอบถามในเรื่องต่าง ๆ เพื่อที่จะได้ให้ข้อมูลและความ

คิดเห็นกลับมา โดยมุ่งที่รวบรวมการพิจารณาการตัดสินใจและสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในเรื่องที่เกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคต

อัลเฟรด รัสปี้ จูเนียร์ (ประยูร ศรีประสาธน์. 2523: 51; อ้างอิงจาก Alfred Rasp, Jr. 1973) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า “เป็นเทคนิคของการรวบรวมการพิจารณาการตัดสินใจที่มุ่งเพื่อเอาชนะจุดอ่อนของการตัดสินใจแต่เดิมที่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนใดคนหนึ่ง โดยเฉพาะ หรือความคิดเห็นของกลุ่ม หรือมติของที่ประชุม

ประยูร ศรีประสาธน์ (2523: 52) ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า “เทคนิคเดลฟายเป็นกระบวนการที่จะเสาะหาความคิดเห็นที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มคนเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคต ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเวลา ปริมาณหรือสภาพการณ์ที่ต้องการจะให้ ทั้งนี้โดยวิธีการเสาะหาความคิดเห็นด้วยการใช้แบบสอบถามแทนการเรียกประชุม

สุวรรณา เชื้อรัตนพงษ์ (2528: 25) ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า “เทคนิคเดลฟายเป็นกระบวนการที่รวบรวมความคิดเห็นหรือการตัดสินใจจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีความถูกต้อง น่าเชื่อถือมากที่สุด โดยไม่ต้องนัดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้มาประชุมกัน แต่ใช้การตอบแบบสอบถามแทน ซึ่งเทคนิคนี้จะทำให้สามารถระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ และไม่ตกอยู่ใต้อิทธิพลความคิดเห็นของ หรือของเสียงส่วนใหญ่ในที่ประชุม

อุทุมพร จามรมาน (2540: 131) ได้ให้ความหมายเทคนิคเดลฟายว่า “เทคนิคเดลฟาย คือเทคนิคที่สกัดความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้คำตอบที่เป็นเอกฉันท์ เพื่อการตัดสินใจ เทคนิคเดลฟายเป็นการจัดกระทำเป็นกลุ่ม โดยให้ข้อมูลย้อนกลับหลังจากการพิจารณาคำตอบเป็นข้อ เทคนิคเดลฟายเป็นการช่วยให้ผู้ตอบได้ทบทวนคำตอบของตน อาจแก้ไขคำตอบของตนหลังจากที่ได้ข้อมูลย้อนกลับ

จากความหมายของเทคนิคเดลฟายข้างต้นสรุปได้ว่า เทคนิคเดลฟายคือ กระบวนการรวบรวมความคิดเห็นหรือการตัดสินใจอย่างอิสระจากผู้เชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสื่อสารให้ข้อมูลย้อนกลับ สำหรับผู้เชี่ยวชาญถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือมากที่สุด

คุณลักษณะของเทคนิคเดลฟาย

ประยูร ศรีประสาธน์ (2523: 49 – 60) วันทนีย์ ชูศิลป์ (2525: 44) และชนิษฐา วิทยาอนุมาส (2530: 25 - 26) กล่าวถึงคุณลักษณะของเทคนิคเดลฟายไว้สอดคล้องสัมพันธ์กันสรุปได้ ดังนี้

1. การวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟายเป็นการวิจัยที่อาศัยวิธีการระดมความคิดเห็นจากกลุ่มบุคคลผู้เชี่ยวชาญในปัญหานั้น ๆ โดยผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ โดยไม่ให้ความคิดเห็นของผู้อื่นมีอิทธิพลหรือมีผลกระทบต่อการพิจารณาตัดสินใจของตนเพราะผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนไม่ทราบว่ามีใครบ้างที่ถูกเลือกเข้าร่วมในโครงการ ทั้งนี้เพราะไม่มีการเปิดเผยรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

2. การวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟายเป็นการวิจัยที่เหมาะสมสำหรับการทำนายหรือการพยากรณ์หรือการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ต่างๆ

3. มีการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมในการวิจัยอย่างชาญฉลาดและรอบคอบ ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกจะไม่ทราบว่าใครเข้าร่วมบ้าง และมีจำนวนเท่าไร ซึ่งจะเป็นการขจัดอิทธิพลของผู้เชี่ยวชาญบางคนที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนอื่น ๆ ดังนั้นในการวิจัยจึงนิยมใช้แบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตอบหรือแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ลักษณะของผู้เชี่ยวชาญจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในเรื่องที่วิจัยนั้นเป็นอย่างดีและจะต้องเป็นผู้ที่มีความยินดี และเต็มใจให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้ครบทุกขั้นตอน หรือแสดงความคิดเห็นจนกว่าการวิจัยจะสิ้นสุดลง

4. เงื่อนไขหรือกำหนดสถานการณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญตอบ หรือแสดงความคิดเห็นอย่างตรงประเด็น จึงนิยมใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย เพราะความสามารถชัดเจนและ ตรวจสอบได้ดี ผู้ตอบเข้าใจคำถามตรงกัน มีการย้ำหลายรอบเพื่อให้ได้คำตอบหรือความคิดเห็นที่เที่ยงตรง การสอบถามรอบหลัง ๆ ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะให้เห็นคำตอบของกลุ่มด้วย เพื่อจะได้ทบทวนความคิดเห็นของตนใหม่ด้วยว่าสอดคล้องหรือแตกต่างจากความคิดเห็นของกลุ่ม และมีอิสระที่จะเปลี่ยนแปลงหรือคงความคิดเห็นเดิมของตนไว้

5. การใช้สถิติวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยทั่วไปจะใช้สถิติการวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางและการวัดการกระจาย เช่น การหาค่าตอบที่เป็นตัวแทนของคำตอบทั้งกลุ่ม การลดการกระจาย เช่น การหาค่าตอบที่เป็นตัวแทนของคำตอบทั้งกลุ่มโดยสถิติที่ใช้คือ มัชยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ เป็นต้น

จากคุณลักษณะของเทคนิคเดลฟายข้างต้น จะเห็นว่าลักษณะของเทคนิคเดลฟายจะคล้ายกับการสำรวจแต่ต่างกันตรงที่เทคนิคเดลฟายจะส่งคำถามให้ผู้เชี่ยวชาญตอบหลายรอบ (3 รอบหรือมากกว่า) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญมีโอกาสพิจารณาคำตอบที่เป็นความคิดเห็นของตนอีกครั้งหนึ่ง ในขณะที่การสำรวจจะไม่มี การป้อนข้อมูลย้อนกลับ จะใช้การส่งคำถามเพียงครั้งเดียว

ประเภทของเทคนิคเดลฟาย

อุทุมพร จามรมาน (2540: 132) กล่าวถึงประเภทของเทคนิคเดลฟายว่า เทคนิคเดลฟาย แบ่งได้ 2 ประเภทคือ

ประเภทแรกคือ เทคนิคที่ใช้กระดาษ – ดินสอ ซึ่งเรียกว่าแบบฝึกหัดเดลฟาย (Delphi Exercise) ลักษณะของประเภทนี้ได้แก่ การสร้างแบบสอบถามแล้วส่งไปยังกลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มใหญ่เพื่อได้แบบสอบถามฉบับใหม่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีโอกาสทบทวนคำตอบของตนโดยผ่านแบบสอบถามรอบที่สอง ซึ่งเทคนิคเดลฟายแบบนี้เป็นการผสมผสานระหว่างคำตอบของกลุ่ม และกระบวนการศึกษาหาหรือด้วยแบบสอบถามบางที่เรียกวิธีนี้ว่า “เทคนิคเดลฟายแบบเก่า” (Conventional Delphi)

ประเภทที่สอง เป็นเทคนิคเดลฟายแบบใหม่ที่เรียกว่า เดลไฟ้เข้าประชุม แทนการมีกลุ่มผู้สร้างและปรับปรุงใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งมีโปรแกรมสรุปคำตอบ วิธีนี้ลดความล่าช้า เนื่องจากการปรับปรุงคำตอบของแต่ละรอบ โดยผู้ตอบนั่งอยู่หน้าจอคอมพิวเตอร์เมื่อเขาตอบคำถามไป คอมพิวเตอร์จะประมวลผลรวมกับของคนอื่นและสรุปผลให้เขารู้ได้ทันที ซึ่งเขาก็จะได้ตอบกลับ ทำเช่นนี้เรื่อย ๆ กับทุก ๆ คนที่เป็นผู้เชี่ยวชาญวิธีนี้บางที่เรียกว่า “เดลฟายเชิงเวลาจริง” (Real – Time Delphi) ไม่ว่าจะ เป็นประเภทใด เทคนิคเดลฟายจะมีขั้นตอนอยู่ 4 ขั้นตอนคือ

1. เป็นการเสาะแสวงหาความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
2. เป็นกระบวนการมุ่งหาคำตอบว่ากลุ่มมีความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นที่ให้ทำอย่างไร (เช่นเขาเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย และเข้าใจว่า ความสำคัญมาก ปานกลาง น้อยหมายถึงอะไร) ถ้าเกิดความไม่ลงรอยในความเห็น

3. เป็นการเสาะแสวงหาคำตอบเพื่อมุ่งความเห็นที่เป็นไปในแนวเดียวกัน

4. เป็นการประเมินสรุปความคิดเห็นที่ได้รับในตอนต้น ตลอดจนการพิจารณาข้อมูลย้อนกลับต่าง

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิคเดลฟาย

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิคเดลฟายมี ดังนี้ (ชนิษฐาวิทยานุมาส. 2530: 30;

ประยูร ศรีประสาธน์. 2523: 58)

รอบที่ 1 แบบสัมภาษณ์ในรอบแรกมักเป็นคำถามปลายเปิดมีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญโดยใช้คำถามอย่างกว้าง ๆ บางครั้งผู้วิจัยอาจสร้างเป็นแบบสอบถามปลายเปิดก็ได้ ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เชี่ยวชาญ กรณีเช่นนี้ผู้วิจัยควรเว้นช่องว่างในส่วนท้ายของคำถามเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมตามต้องการ

รอบที่ 2 แบบสอบถามในรอบที่ 2 จะพัฒนามาจากคำตอบของแบบสอบถามในรอบแรก โดยผู้วิจัยจะรวบรวมความคิดเห็นที่ได้ทั้งหมดสังเคราะห์เข้าด้วย ตัดข้อมูลที่ซ้ำซ้อนออก จากนั้นก็จัดสร้างเป็นแบบสอบถามปลายปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ลงมติจัดระดับความสำคัญของแต่ละข้อ หากข้อคำถามข้อใดที่ไม่ชัดเจน หรือควรมีแก้ไขจำนวนผู้เชี่ยวชาญสามารถใช้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมได้ มาหาค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ทั้งนี้ก็เพื่อส่งกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาใหม่โดยเปรียบเทียบความคิดเห็นของตนเองกับกลุ่มว่ายั่งยืน คำตอบเดิมหรือปรับเปลี่ยนใหม่ หากคำตอบของตนเองไม่สอดคล้องกับคำตอบของกลุ่ม และต้องการยืนยันคำตอบเดิมให้แสดงเหตุผลประกอบด้วย

จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เนื่องจากเทคนิคนี้ ต้องอาศัยความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถาม ฉะนั้นความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้รับจะต้องขึ้นอยู่กับความน่าเชื่อถือของผู้ตอบว่ามีความรอบรู้ในเรื่องนั้นอย่างแท้จริงหรือไม่ และมีจำนวนมากพอที่จะใช้เป็นผู้แทนในเรื่องนั้นหรือไม่

แมคมิลแลน (เกษม บุญอ่อน. 2522: 27-28; อ้างอิงจาก Macmillan. 1971. Paper

Presented at the Annual Meeting of the California Junior Colleges Association Committee on Research and Development, Monterey, California, California, May 3-5) ได้เสนอผลวิจัย เกี่ยวกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่จะใช้ในการวิจัยแบบเดลฟาย ว่าเท่าไรจึงจะเหมาะสมในการประชุมประจำปี California Junior Colleges Association เมื่อปี พ.ศ.2514

ตาราง 2 แสดงการลดลงของความคลาดเคลื่อนของจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

จำนวนผู้เชี่ยวชาญ	การลดลงของความคลาดเคลื่อน	ความคลาดเคลื่อนลดลง
1 - 5	1.20 - 0.70	0.50
5 - 9	0.70 - 0.58	0.12
9 - 13	0.58 - 0.54	0.04
13 - 17	0.54 - 0.50	0.04
17 - 21	0.50 - 0.48	0.02
21 - 25	0.48 - 0.46	0.02

จะเห็นได้ว่าเมื่อจำนวนของผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 17 คนขึ้นไปอัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อนจะมีน้อยมาก ดังนั้นผู้เชี่ยวชาญจึงไม่ควรน้อยกว่า 17 คน

ลักษณะของปัญหาที่ควรวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย

สุวรรณ เจริญตันพงษ์ (2528: 26) และชนิษฐา วิทยาอนุมาส (2530: 26-27) กล่าวถึงลักษณะของปัญหาที่ควรวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย สรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาที่จะทำการวิจัยไม่มีคำตอบที่ถูกต้องแน่นอน แต่สามารถวิจัยปัญหานั้นได้จากการรวบรวมการตัดสินใจแบบอัตวิสัย (Subjective Judgments) จากผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ
2. ปัญหาที่จะทำการวิจัยต้องการความคิดเห็นหลาย ๆ ด้านจากประสบการณ์หรือความรู้ความสามารถของผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ
3. ผู้ทำการไม่ต้องการให้ความคิดเห็นของผู้อื่นแต่ละคนมีผลกระทบ หรือมีอิทธิพลต่อการพิจารณาตัดสินใจปัญหานั้น ๆ
4. การพบปะเพื่อนัดประชุมกลุ่มทำได้ไม่สะดวกเนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์หรือเสียค่าใช้จ่ายและเวลามากเกินไป
5. เมื่อไม่ต้องการเปิดเผยรายชื่อบุคคลในกลุ่มเพราะความคิดเห็นของคนในกลุ่มเกี่ยวกับการวิจัยมีความขัดแย้งอย่างมาก
6. เป็นการคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
7. เป็นการศึกษาค้นคว้าความสอดคล้องต่อเนื่องกัน ระหว่างเป้าหมาย (Goal) และวัตถุประสงค์ (Objective) ของสิ่งต่าง ๆ
8. เป็นการศึกษาค่านิยมที่สอดคล้องต้องกัน
9. เป็นการประเมินผลสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
10. เป็นการศึกษาการรับรู้สถานการณ์ปัจจุบัน

ข้อดีและข้อจำกัดของเทคนิคเดลฟาย

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าเทคนิคเดลฟายมีข้อดี ดังต่อไปนี้

1. สามารถหาความสอดคล้องของความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวนมากได้โดยไม่ต้องจัดให้มีการประชุมกลุ่ม ทำให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนแสดงความคิดเห็นของตนได้อย่างเต็มที่และเป็นอิสระและไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจทางความคิดหรืออำนาจของเสียงส่วนใหญ่

2. ข้อที่ได้เป็นคำตอบที่น่าเชื่อ เพราะเป็นความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น อย่างแท้จริงและเป็นข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์หลายรอบ ถือเป็นคำตอบที่ผ่านการกลั่นกรองมาแล้วอย่างรอบคอบ

3. เป็นเทคนิคในการแลกเปลี่ยนการศึกษาความเชี่ยวชาญของผู้เชี่ยวชาญทางตรงโดยที่เขาไม่รู้ตัว เพราะจากระบบการเทคนิควิธี จะช่วยผสมผสานความเชี่ยวชาญของผู้เชี่ยวชาญไปด้วย

4. เป็นเทคนิคที่สามารถรับข้อมูลจากคนจำนวนมากได้โดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องเวลาสภาพภูมิศาสตร์ กลไกการดำเนินงานง่าย และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่ำ

5. ผู้ทำการวิจัยสามารถลำดับความสำคัญของข้อมูลและเหตุผลในการตอบ รวมทั้งความสอดคล้องในเรื่องความคิดเห็นได้เป็นอย่างดี

ถึงแม้เทคนิคเดลฟายจะมีข้อดีหลายประการก็ตาม แต่ก็ยังมีข้อจำกัดที่ผู้นำไปใช้ควรระวังหลายประการเช่นกัน ดังนี้ (ประยูร ศรีประสาธน์. 2523: 51- 52; สุวรรณา เชื้อรัตนพงษ์. 2528: 26-27; ขนิษฐา วิทยาอนุมาส. 2530: 34; อุทุมพร จามรมาน. 2540: 133 -135)

1. การกำหนดกรอบให้ผู้เชี่ยวชาญ เป็นการจำกัดกรอบความคิดของผู้เชี่ยวชาญสำหรับแนวคิดที่ได้ถูกจำกัดอยู่ในกรอบเฉพาะที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นเท่านั้น

2. การคัดเลือกและเกณฑ์การพิจารณาเลือกผู้เชี่ยวชาญถ้าไม่เหมาะสมจะทำให้ได้ผู้ที่มีความรู้หรือเชี่ยวชาญในเรื่องที่ต้องการความคิดเห็นอย่างแท้จริง ทำให้ข้อมูลขาดความน่าเชื่อถือได้

3. ผู้วิจัยขาดความรอบคอบหรือมีความลำเอียงในการพิจารณาวิเคราะห์คำตอบแต่ละรอบ

4. การใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามปลายเปิดมากเกินไป และต้องตอบหลาย ๆ รอบเพื่อกลั่นกรองความคิดทำให้ผู้ตอบรู้สึกเบื่อหน่ายหรือรู้สึกว่าถูกรบกวนมากเกินไปจนอาจจะไม่ได้รับความร่วมมือในการตอบรอบหลังๆ

5. การสูญหายระหว่างทางของการส่งแบบสอบถาม หรือการไม่ได้รับแบบสอบถาม ครบถ้วนแต่ละรอบ

จากข้อจำกัดดังกล่าวข้างต้นนี้ ยังมีปัจจัยสำคัญประการอื่นอีกที่ผู้นำเทคนิคเดลฟายไปใช้ควรให้การพิจารณาเพื่อประกอบการตัดสินใจในการดำเนินการตามกระบวนการของเทคนิคเดลฟายได้อย่างเหมาะสมถูกต้อง อันจะนำไปสู่การได้มาซึ่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เทคนิคเดลฟายใช้ได้สมบูรณ์

1. เวลา ผู้ทำการวิจัยมีเวลามากพอที่จะดำเนินการวิจัยด้วยเทคนิควิธีนี้ โดยทั่วไปใช้เวลาประมาณ 2 เดือน จึงเสร็จสิ้นกระบวนการ อาจช้าหรือเร็วกว่านั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญว่าจะส่ง

แบบสอบถามแต่ละรอบกลับคืนมาช้าหรือเร็วเพียงใด การเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละรอบ ผู้วิจัยต้องกำหนดเวลาให้เหมาะสม ไม่เร่งรัดหรือเว้นระยะนานเกินไป เพราะการเว้นระยะนานเกินไปอาจทำให้ผู้เชี่ยวชาญลืมนึกความต่อเนื่องทางความคิด เสียเวลาในการทบทวน และเกิดความเบื่อหน่ายได้ จำนวนวันที่น้อยที่สุดที่เหมาะสมในการกำหนดตอบกลับแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์ตามที่ได้มีผู้ศึกษาไว้คือ ช่วง 7 วัน ส่วนการเตือนและการติดตามตอบกลับแบบสอบถามนั้น กลุ่มที่ได้รับการเตือนและการติดตามทางโทรศัพท์จะมีอัตราการตอบกลับสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการเตือน และการติดตามด้วยการดีและไปรษณีย์บัตร เนื่องจากสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ตอบได้ด้วยน้ำเสียง การทักทาย ตลอดจนเปิดโอกาสให้ซักถามในประเด็นที่ไม่เข้าใจได้ ทำให้ผู้ตอบเกิดความกระตือรือร้น และมีทัศนคติที่ดีต่องานวิจัย (ประยูร ศรีประสาธน์. 2523: 56; ขนิษฐา วิทยาอนุมาส. 2530: 31; สุวรรณนา เข็วรัตน์ นพงษ์. 2528: 26)

2. ผู้เชี่ยวชาญ เทคนิคเดลฟาย ต้องอาศัยความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถามจะเน้นความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้รับต้องขึ้นอยู่กับความน่าเชื่อถือของผู้ตอบว่า มีความรู้ความสามารถเป็นเลิศในสาขานั้น ๆ อย่างแท้จริง หรือเป็นผู้มีประสบการณ์หรือมีส่วนร่วมรับผิดชอบในประเด็นที่ศึกษา สำหรับจำนวนผู้เชี่ยวชาญ ถึงแม้จะไม่มีกรกำหนดตายตัวว่าควรจะใช้จำนวนเท่าใดขึ้นอยู่กับลักษณะของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเป็นสำคัญ จากการศึกษางานวิจัยที่ใช้เทคนิคเดลฟาย พบว่าจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมโครงการวิจัย มีตั้งแต่สิบคนขึ้นไปจนถึงจำนวนร้อยคนหรือเป็นพันถ้ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความแตกต่างกันมาก (ขนิษฐา วิทยาอนุมาส. 2530: 27)

นอกจากนี้ อุทุมพร จามรมาน (2540: 135) ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในเรื่องการเลือกผู้ตอบหรือผู้เชี่ยวชาญว่า ผู้ตอบคำถามในเทคนิคเดลฟาย คือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาโดยตรงและเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวโดยจำนวนผู้ตอบไม่มากนัก กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่เลือกมิใช่สุ่ม ซึ่งมีความขัดแย้งกับเกษม บุญอ่อน ที่กล่าวว่าอย่างน้อยที่สุดในรอบสุดท้ายควรมีถึง 10 คนและการเพิ่มจำนวนผู้เชี่ยวชาญจะทำให้ผลที่ได้ น่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น (เกษม บุญอ่อน. 2522: 26-28 ;อ้างอิงจาก Mcmillan. 1971) พบว่า หากผู้เชี่ยวชาญมีจำนวนตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป อัตราลดลงของความเคลือบจะมีน้อยมากจนคงที่ นั่นคือจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยไม่ควรน้อยกว่า 17 คนดังนั้นก็จำเป็นต้องเลือกผู้เชี่ยวชาญให้มีจำนวนมากกว่า 17 คนเพราะการวิจัยเท่าที่ผ่านมาพบว่าจะมีผู้เชี่ยวชาญส่วนหนึ่งสูญเสียไปในช่วงทำการวิจัย เนื่องจากไม่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครบทุกรอบ (ขนิษฐา วิทยาอนุมาส. 2530: 28-29)

3. แบบสอบถามเพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่ตรงความเป็นจริงและน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้นกระบวนการของเทคนิคเดลฟาย จึงต้องมีการถามย้ำด้วยการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญหลายรอบ (ชนิษฐา วิทยาอนุมาส. 2530: 29) แบบสอบถามที่ส่งไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบนั้นมี 2 ชนิดคือ แบบสอบถามปลายเปิดและแบบสอบถามปลายปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า การเก็บรวบรวมข้อมูลรอบแรกใช้แบบสอบถามปลายเปิด ส่วนรอบต่อๆ มาใช้แบบสอบถามปลายปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (ประยูร ศรีประสาธน์. 2523: 58; สุวรรณมา เชื้อรัตนพงษ์. 2528: 27; ชนิษฐา วิทยาอนุมาส. 2530: 30) ลักษณะของแบบสอบถามแต่ละรอบที่ผู้วิจัยควรเอาใจใส่คือ ข้อความในแบบสอบถามต้องชัดเจน สละสลวยง่ายต่อการอ่าน และผู้ตอบแต่ละคนต้องเข้าใจตรงกันในคำถามหรือข้อความเดียวกัน (ประยูร ศรีประสาธน์. 2523: 58; อุทุมพร จามรมาน. 2540: 135)

กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามแต่ละรอบ มีดังนี้

รอบที่ 1 แบบสัมภาษณ์รอบแรกมักเป็นคำถามปลายเปิดมีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้คำถามอย่างกว้าง ๆ บางครั้งผู้วิจัยอาจสร้างเป็นแบบสอบถามปลายเปิดก็ได้ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมตามต้องการ

รอบที่ 2 แบบสอบถามในรอบที่ 2 จะพัฒนามาจากคำตอบของแบบสอบถามในรอบแรก โดยผู้วิจัยจะรวบรวมความคิดเห็นที่ได้ทั้งหมดสังเคราะห์เข้าด้วย ตัดข้อมูลที่ซ้ำซ้อนออก จากนั้นก็จัดสร้างเป็นแบบสอบถามแบบสอบถามปลายปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ส่งกลับไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้นอีกครั้ง เพื่อลงมติจัดระดับความสำคัญของแต่ละข้อ หากมีข้อคำถามข้อใดที่ไม่ชัดเจน หรือควรมีการแก้ไขสำนวน ผู้เชี่ยวชาญสามารถให้เสนอแนะเพิ่มเติมได้

รอบที่ 3 ผู้วิจัยจะนำคำตอบที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดในรอบที่ 2 มาหาค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) เพื่อนำค่าเหล่านี้ใส่เพิ่มไปในแบบสอบถามรอบที่ 3 ที่ข้อคำถามคงเดิม โดยแสดงค่าที่คำนวณได้ในรูปของสัญลักษณ์หรือค่าตัวเลข พร้อมทั้งแสดงคำตอบเดิมของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 ให้เห็นอีกครั้งในแบบสอบถามรอบที่ 3 ด้วย ทั้งนี้เพื่อ กลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาใหม่โดยเปรียบเทียบความคิดเห็นของตนเองกับกลุ่มว่ายังจะยืนยันคำตอบเดิมหรือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงใหม่ หากคำตอบของตนไม่สอดคล้องกับคำตอบของกลุ่ม และต้องการยืนยันคำตอบเดิมให้แสดงเหตุผลประกอบด้วย

รอบที่ 4 ทำตามขั้นเดียวกับรอบที่ 3 แล้วส่งกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาอีกครั้งซึ่งโดยทั่วไปมักตัดรอบนี้ออก เพราะความคิดเห็นในรอบที่ 3 และรอบที่ 4 มีความแตกต่างกันน้อยมาก (ชนิษฐา วิทยาอนุมาส. 2530: 30 ; ประยูร ศรีประสาธน์. 2523: 58)

4. ผู้วิจัยต้องมีความละเอียดรอบคอบในการพิจารณาคำตอบ ให้ความสำคัญต่อคำตอบที่ได้รับ อย่างเสมอกันทุกข้อไม่ว่าผู้ตอบแต่ละคนจะตอบครบทุกข้อหรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้เพื่อมิให้พลาดข้อความหรือ เหตุผลที่แท้จริงของเรื่อง รวมทั้งต้องวางตัวเป็นกลางไม่มีความลำเอียงหรือนำความคิดเห็นส่วนตัวเข้าไป พิจารณาร่วมด้วยเพราะอาจส่งผลให้การวิจัยคลาดเคลื่อน นอกจากนี้ผู้วิจัยต้องอาศัยความอดทนและใช้ มนุษย์สัมพันธ์อันดีในการให้ได้มาซึ่งข้อมูลครบตามต้องการ(ชนิษฐา วิทยานุมาส. 2530: 31)

ปัญหาที่พบในการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย

ชนิษฐา วิทยานุมาส (2530: 35) กล่าวถึงปัญหาที่พบในการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟายดังนี้

1. ผู้วิจัยต้องมีความอดทนที่จะรอคอยหรือติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญและต้องใช้ความพยายามในการ ติดตามทวงถามข้อมูล

2. เวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จะต้องใช้เวลาเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมากดังนั้นหาก ผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมในโครงการวิจัยมีจำนวนมากก็ยิ่งจะต้องเสียเวลามากขึ้น

3. การตอบแบบสอบถามรอบที่ 3 กรณีที่ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนใดคนหนึ่งไม่ แสดงเหตุผลประกอบ เงื่อนไขนี้ทำให้ผู้เชี่ยวชาญหลายคนเปลี่ยนความคิดเห็นของตนให้สอดคล้องกับ ความคิดเห็นของกลุ่ม

4. ในการวิเคราะห์ข้อมูล ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ไม่สอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่มจะถูกตัด ออกทิ้ง ๆ ที่บางครั้งเป็นความคิดเห็นที่ดี ถูกตัดและมีประโยชน์

5. บางครั้งผู้เชี่ยวชาญอาจจะไม่ได้เป็นผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเองหากไม่เห็นความสำคัญ ของการวิจัยหรือด้วยเหตุผลใดก็ตาม โดยเฉพาะในกรณีที่ส่งแบบถามทางไปรษณีย์ ซึ่งผู้วิจัยไม่มีโอกาส ทราบก็จะทำให้ข้อมูลที่ได้นั้นไม่ตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหาที่พบในการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย

ชนิษฐา วิทยานุมาส (2530: 36) ได้ให้ข้อเสนอแนะการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย ดังนี้

1. คำถามในแบบสอบถาม แบบสอบถามรอบแรกควรเป็นคำถามแบบปลายเปิด ให้ผู้ตอบระบุ สิ่งที่ตนเห็นว่าสำคัญที่สุดไม่เกิน 3 อย่าง เพื่อนำคำตอบมาประมวลเข้าด้วยกันจัดลำดับคำตอบผู้ประมวล ไม่ควรละทิ้งคำตอบที่มีความสำคัญน้อยไว้ด้วย แบบสอบถามรอบที่ 2 ควรให้ผู้ตอบจัดลำดับ ความสำคัญในคำตอบทั้งที่สำคัญมากและน้อยตามลำดับ แบบสอบถามรอบที่ 3 เป็นการสรุปผลการ จัดลำดับความสำคัญ และการประเมินผลการจัดลำดับโดยผู้ตอบ

2. การเลือกผู้ตอบคำถามในเทคนิคเดลฟาย คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาโดยตรง และเป็น ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว โดยมีจำนวนผู้ตอบไม่มากนัก กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่เลือกมิใช่สุ่ม

3. การประมวลผลสาระในแต่ละรอบ เทคนิคเดลฟายจะได้ประโยชน์หรือไม่ขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้ทำงาน ซึ่งจะต้องมีความรู้ในเรื่องที่ทำ มีความสามารถในการอ่าน เข้าใจเรื่อง ย่อความ สรุป ประเด็นได้อย่างรวดเร็ว งานของกลุ่มนี้เริ่มตั้งแต่การสร้างข้อคำถามในแบบสอบถามและส่งไปให้ตอบ นำคำตอบรอบแรกมาประมวล จัดเรียงลำดับและส่งไปในรอบที่ 2 เรื่อย ๆ จนสุดท้ายการได้คำตอบสุดท้ายจึงขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ประมวลว่าจะดำเนินงานอย่างไร เพราะถ้าผู้ประมวลเข้าใจผิด คำตอบก็จะผิดไปด้วย หรือผู้ประมวลไม่รอบคอบ สาระที่สำคัญก็อาจถูกมองข้ามไป

4. จุมพล พุณท์ทวิชวิน ได้นำเทคนิคเดลฟาย มาใช้ร่วมกับวิธีการของ Ethnographic Futures Research (EFR) เรียกว่า Ethnographic Delphi Futures Research (EDFR) ซึ่ง EFR นั้นจะใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่ต้องการศึกษา ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้นจึงต้องใช้ผู้ตอบเป็นจำนวนมากเพื่อให้ข้อมูลที่ได้นั้นครอบคลุมสิ่งที่ต้องการ และจะไม่มีกำหนดกรอบของคำถามเพียงแต่กำหนดหัวข้อให้ผู้ตอบ ตอบได้อย่างอิสระต่อจากนั้นจึงนำความคิดเห็นที่ได้ไปสร้างเป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ด้วยวิธีการของเทคนิคเดลฟายและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามเทคนิคเดลฟายต่อไป

5. การประยุกต์เทคนิคเดลฟายเข้ากับการวิจัยแบบสหสาขาวิทยาการ เพื่อที่จะได้อาศัยความรู้จากผู้เชี่ยวชาญหลาย ๆ สาขาวิชามาร่วมกันแสดงความคิดเห็น ซึ่งจะเป็นการมองปัญหาได้อย่างกว้างขวาง หลายแง่หลายมุม

6. ในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3 หากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญไม่สอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่ม และเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้เชี่ยวชาญเปลี่ยนความคิดเห็นของตนไปเข้ากับกลุ่มเพราะไม่ต้องการแสดงผลนั้น บางครั้งผู้วิจัยอาจจะต้องชี้แจง และเน้นให้ผู้เชี่ยวชาญตระหนักถึงความสำคัญของความคิดเห็นของตนว่าแม้จะไม่สอดคล้องกับกลุ่ม แต่หากมีเหตุผลหรือแน่ใจในความคิดเห็นนั้น ก็ควรยืนยันความคิดเห็นเดิม และแสดงผลประกอบ

7. ควรพิจารณาและให้ความสำคัญสำหรับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ไม่สอดคล้องกับความคิดเห็นนั้น พร้อมทั้งเหตุผลที่ผู้เชี่ยวชาญให้ไว้ โดยอาจจะหาทฤษฎีมาสนับสนุนอีกฝ่ายหนึ่ง

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเอกสารจากงานวิจัยต่าง ๆ พบว่ามีผู้ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพต่าง ๆ ไว้ ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

กนกธาดา ผงสูงเนิน (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการและพฤติกรรมผู้นำทางการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมากเช่นกัน ส่วนประสิทธิผลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความสามารถในการปรับตัวของโรงเรียน ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และด้านความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ส่วนพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารในการจัดการศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำมาย บุญสนอง (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะความเป็นนักบริหารมืออาชีพกับการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 พบว่า

1. คุณลักษณะความเป็นนักบริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรม รองลงมาคือ ด้านการเป็นผู้นำการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเป็นผู้นำด้านสังคมและชุมชน

2. การบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมาคือ การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะความเป็นนักบริหารมืออาชีพกับการบริหารวิชาการ ของผู้บริหาร สถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าคุณลักษณะความเป็นนักบริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ชินีษภัค สิงหลกะ (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาเอกชน เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากส่วนการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลและผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี หรือปริญญาตรี กับวุฒิสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นโดยรวมต่อการบริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านคุณธรรม และด้านหลักความรับผิดชอบ ครูมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ส่วนด้านหลักความโปร่งใส และด้านการมีส่วนร่วม ครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามประสบการณ์การสอนแตกต่างกัน และจำแนกช่วงชั้นที่สอนต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

นัยนา ตันติวิสุทธิ (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ ปฏิบัติงานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานการเรียนการสอน งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อสาร การเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล และงานนิเทศภายใน อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนสภาพปัญหาการบริหารวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนบางคนขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานวิชาการ ขาดการวางแผนและติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ และขาดการส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติงานวิชาการของครู ส่วนแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการผู้บริหารโรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินงานวิชาการร่วมกับครู มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีความรู้ในการปฏิบัติงานวิชาการ

วิษณุ ชัยสุพรรณ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต1 พบว่า

1. คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต1 ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต1 ด้านการบริหารจัดการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก
3. คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายในโรงเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายในของโรงเรียน สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายในโรงเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายนอกโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 ด้านการบริหารจัดการโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

5. คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ ด้านลักษณะส่วนบุคคล ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น และโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

6. คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ ด้านการบริหารจัดการ ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น และโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ประยุทธ์ ชูสอน (2548: บทคัดย่อ) แนวทางการพัฒนาสู่ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียนโดยจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบต่างๆ พบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ประสบผลสำเร็จในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือแสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับพอๆ และรายด้านเรียงตามลำดับคือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล และการกระตุ้นทางปัญญา โดยเฉพาะรายชื่อที่ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและเน้นด้านคุณธรรม ศีลธรรมประกอบการตัดสินใจ สำหรับรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ใช้แผนเชิงกลยุทธ์เป็นเครื่องมือในการบริหารและเปลี่ยนกรอบแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ๆ (reframing) ผลการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำ พบว่าค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และระหว่างประสบการณ์การดำรงตำแหน่งผู้บริหารต่างช่วงเวลา มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. แนวทางการพัฒนาสู่ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียนโดยจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบต่างๆ พบว่า องค์ประกอบความเป็นผู้บริหารมืออาชีพที่มีความสำคัญในลำดับสูง 3 รายการคือการกำหนดนโยบายและแผนงานที่เหมาะสม การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และมุ่งพัฒนาผู้ร่วมงานให้ทำงานเต็มศักยภาพ สำหรับองค์ประกอบที่มีลำดับความสำคัญในระดับน้อย 3 รายการคือ การรายงาน

ผลการพัฒนาคุณภาพได้อย่างเป็นระบบ สร้างโอกาสในการพัฒนาได้ทุกสถานการณ์ และให้ความสำคัญ ทั้งสุขภาพจิตและสุขภาพกาย ตามลำดับแนวทางการพัฒนาสู่ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพและปฏิบัติให้ได้ผลสำเร็จ แบ่งได้ 3 กลุ่มคือ 1) การกำหนดนโยบาย และแปลงวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติโดยร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงานและร่วมประเมินผล การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี โดยยึดหลักธรรมาภิบาล เป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีม เน้นกระจายอำนาจและบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ แสวงหานวัตกรรมใหม่ๆ ตลอดทั้งมีความรอบรู้ในกฎระเบียบสามารถเชื่อมโยงกับภาระงานได้ 2) เน้นสร้างบรรยากาศองค์การ สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน พัฒนาและใช้นวัตกรรมทางการบริหารอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบโดยอาศัยกระบวนการวิจัยควบคู่ไป ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ พัฒนาประสิทธิผลของโรงเรียน ใช้กระบวนการบริหารคุณภาพให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและมาตรฐานคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) การพัฒนาวิสัยทัศน์ร่วม เสริมสร้างค่านิยม พัฒนาคณะทำงานทักษะการสื่อสาร การตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบการบริหารข้อมูลและรายงานผล เป็นผู้นำในการพัฒนา รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง เรียนรู้อยู่เสมอสามารถใช้ประโยชน์จากสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม มองโลกในแง่ดี ริเริ่มสร้างสรรค์ เน้นการอยู่ร่วมกันแบบสันติสุข ดำเนินการเชิงบูรณาการในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และบูรณาการตามมาตรฐานคุณภาพ ทั้งด้านครู นักเรียน และผู้บริหาร

บุญเพ็ง พิลาล้า (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณสมบัตินักเรียนมืออาชีพระดับประถมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีคุณสมบัตินักเรียนมืออาชีพทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ คือ ด้านเจตคติ ด้านทักษะ ด้านอื่น ๆ และด้านความรู้ ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารแตกต่างกัน

สุณี ทรัพย์ประเสริฐ (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินคุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถในการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะด้านความรู้ ความสามารถในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณวุฒิการศึกษาต่างกันมีความรู้ความสามารถในการบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีคุณลักษณะความรู้ ความสามารถในการบริหารงานวิชาการทางด้านหลักสูตร

และการบริหารหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุทธัย เบ็ญจศิริวรรณ(2548: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับการบริหารงานบุคคล ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตราชเทวี สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตราชเทวี สังกัด กรุงเทพมหานคร มีการบริหารงานบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำด้านมุ่งงานกับการกำหนดความต้องการบุคลากรมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .22 ส่วนพฤติกรรมผู้นำด้วย มุ่งสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์กับการจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมี ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .34 และพฤติกรรมผู้นำด้านมุ่งประสิทธิผลมีความสัมพันธ์ กับการจัด บุคลากรเข้าปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .24

ประสิทธิ์ ชูณิกากอน(2549: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนมีอาชีพ ที่ชุมชนต้องการในเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนโดยรวม อยู่ในระดับมากทุกกลุ่ม โดยมีความต้องการด้านคุณลักษณะเฉพาะ/ความสามารถและทักษะเฉพาะตัว มากที่สุด รองลงมาได้แก่ คุณลักษณะพื้นฐานและคุณลักษณะเชิงบูรณาการ ส่วนเพศชายและเพศหญิง มีความต้องการคุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนมีอาชีพโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มอาชีพ ต่าง ๆ มีความต้องการคุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนมีอาชีพโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.05

กิตติภักษ์ กนกธาดาสกุล (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาลักษณะผู้บริหารมีอาชีพตามทัศนคติของ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า

1. ลักษณะผู้บริหารมีอาชีพ ตามทัศนคติของผู้บริหารและครูในโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะของผู้บริหารมีอาชีพ และด้านบทบาทในการบริหารและจัดการศึกษา ตามลำดับ

2. ลักษณะผู้บริหารมีอาชีพ ตามทัศนคติของผู้บริหารกับครูในโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยรวม และด้านคุณลักษณะ

ของผู้บริหารมืออาชีพ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านบทบาทในการบริหาร และจัดการศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารมีระดับความคิดเห็นมากกว่าครู

3. ลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ตามทัศนะของผู้บริหารในโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่ง น้อยกว่า 10 ปี และตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ทั้งโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ตามทัศนะของครูในโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งน้อยกว่า 10 ปี และตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ทั้งโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ผู้บริหารและครู มี ความเห็นสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ คือ เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความ ยุติธรรม วางแผนงาน ติดตามตรวจสอบอย่างเป็นระบบ มีลักษณะความเป็นผู้นำสูง บริหารงานโดยให้ทุก ฝ่ายมีส่วนร่วม เป็นประชาธิปไตย รู้ข้อมูลข่าวสารทันการเปลี่ยนแปลง และมีบุคลิกภาพดีเหมาะสม

ถวัลย์ หงส์ไทย (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและความต้องการพัฒนาความเป็นผู้นำ ผู้บริหารมืออาชีพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ตามทัศนะของครูผู้สอน 3 ด้าน คือด้านคุณสมบัติเฉพาะตัว ด้านทักษะและ ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน และด้านประสบการณ์และผลสำเร็จในการปฏิบัติงานที่ผ่านมา โดยรวมทุกด้าน พบว่า ครูผู้สอนมีทัศนะต่อสภาพ ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ ของผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิทาง การศึกษาแตกต่างกัน ตามทัศนะของครูผู้สอน โดยรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาจำแนกเป็น รายด้าน พบว่า ด้านประสบการณ์และผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิทางการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีสภาพความเป็น ผู้บริหารมืออาชีพ มากกว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรี หรือต่ำกว่า และผลการ เปรียบเทียบสภาพความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ ของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน มีสภาพ

ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทักษะและความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ 10 ปี หรือน้อยกว่า มีสภาพความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ มากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี

3. ความต้องการพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหาร ตามทัศนะของผู้บริหาร โดยรวมทุกด้าน ผู้บริหารมีความต้องการพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็น ผู้บริหารมืออาชีพอยู่ในระดับมาก สำหรับประเด็นที่ผู้บริหารมีความต้องการพัฒนามากที่สุด มีอยู่ 6 ประเด็น ได้แก่ 1) ความต้องการพัฒนาตนเองเพื่อให้มีความรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อการพัฒนาโรงเรียนในระยะสั้นและระยะยาว 2) ความต้องการพัฒนาตนเองเพื่อให้มีวิสัยทัศน์สามารถสื่อสารวิสัยทัศน์และนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผล 3) ความต้องการพัฒนาตนเองเพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการวางแผนงาน แผนกลยุทธ์ การกำกับ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผน 4) ความต้องการพัฒนาตนเองเพื่อให้มีความรู้ความสามารถในเชิงผู้นำ เช่น การกำหนดวิสัยทัศน์ การบริหารเชิงกลยุทธ์ การใช้เทคนิคการบริหารสมัยใหม่และการบริหารคน 5) ความต้องการพัฒนาตนเองเพื่อให้มีความรู้ความสามารถ ในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ 6) ความต้องการพัฒนาตนเองเพื่อให้มีความรู้ ความสามารถในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ (Internet และ OA/IT) ในการบริหารงาน

4. ผลการเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ ของผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิทางการศึกษาแตกต่างกัน ตามทัศนะของผู้บริหาร โดยรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน และผลการเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็น ผู้บริหารมืออาชีพ ของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน โดยรวมพบว่า ไม่แตกต่างกัน

อนุชิต วรรณสุทธิ (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในอนาคต โดยการศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1. ด้านความสามารถเป็นผู้นำ 2. ด้านความสามารถทางวิชาการ 3. ด้านบุคลิกภาพ 4. ด้านความสามารถในการบริหาร พบว่า

ด้านความสามารถการเป็นผู้นำ ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์กว้างไกลกำหนดเป้าหมายสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าปฏิรูปปรับปรุง และพร้อมที่จะเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถประสานงานทำงานกับชุมชนองค์กรต่าง ๆ สามารถจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำงานเป็นทีมและมุ่งสู่เป้าหมายที่กำหนดได้ มีการกำหนดยุทธศาสตร์การทำงานแบบมีส่วนร่วม มีความสามารถในการสร้างทีมงาน ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา มีวุฒิภาวะทางอารมณ์และความคมทางปัญญา กล้าคิด กล้าทำ กล้า

นำเสนอโครงการใหม่ ๆ มีความสุขุม มั่นคง อดทน และหนักแน่น และมีความคล่องแคล่ว เฉลียวฉลาด มีไหวพริบดีด้านความสามารถทางวิชาการ ผู้บริหารควรมีการวางแผน กำหนดนโยบายและเป้าหมายหลักของสถานศึกษา โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกส่วนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม เป็นผู้ใฝ่รู้เป็นนักอ่าน เป็นนักคิด เป็นนักเขียนและเขียนถึงสิ่งที่คิด สื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ มีการวิเคราะห์ภารกิจขององค์กร เพื่อประกอบการกำหนดกลยุทธ์ในการทำงาน มีการคิดพัฒนางานได้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ รู้และเข้าใจกระบวนการประกันคุณภาพภายใน พร้อมสู่การประเมินภายนอกและมีการประยุกต์ความรู้ไปใช้ในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ในด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารควรมีคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีความขยัน และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เป็นคนทันสมัย เหมาะสม เป็นนักบริหาร และมีความกระตือรือร้น กล้าหาญ อดทน ขยัน ซื่อสัตย์และตรงต่อเวลา

ด้านความสามารถในการบริหาร ผู้บริหารควรมีการปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ มีการแสดงเจตนาอย่างสูงในการพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย มีเป้าหมายในการบริหารงานที่ชัดเจน มุ่งผลงานเป็นหลัก มีการสนับสนุนบุคลากรให้เกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนา ส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพร่วมกับบุคลากร โดยประสานงานเชิงบวก มีการส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย มีการประเมินผลอย่างเป็นระบบ และนำผลไปปรับปรุงแก้ไข มีการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา

ด้านอื่น ๆ ผู้บริหารควรมีความไวต่อสถานการณ์ สิ่งแวดล้อม และเข้าใจยุคโลกาภิวัตน์ กล้ารับฟัง คำตำหนิ ข้อเสนอแนะ และเปิดเผยให้ทีมงานทราบเพื่อปรับปรุงแก้ไข ผู้บริหารสถานศึกษาควรอยู่ สถานศึกษา เพื่อให้คำปรึกษาแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ไม่อวยที่จะกล้ารับผิดชอบในเรื่องที่กระทำไปแล้ว และกล้า ผจญปัญหาและอุปสรรคทั้งหมด

ยุวรส ศีร์วงษ์ (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการการพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นนักบริหารสถานศึกษามืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองสมุทรปราการ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการพัฒนาตนเองไปสู่ ความเป็นนักบริหารสถานศึกษามืออาชีพ ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมทุกคุณลักษณะ และแต่ละคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการพัฒนาให้สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี อยู่ในระดับปานกลางเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นมืออาชีพ ของผู้บริหารกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษาและ ประสบการณ์ ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นรายด้าน การพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถด้านสารสนเทศ

ผู้บริหารที่มีอายุต่างกันมีความต้องการต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และด้านการพัฒนาให้สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีผู้บริหารที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกันมีความต้องการต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

งานวิจัยในต่างประเทศ

เอสตัน (ถวัลย์ หงส์ไทย. 2546; อ้างอิงจาก Easton. 1974) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของคณบดีผิวดำ ที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงานของวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยในรัฐแถบภาคตะวันตกเฉียงใต้ของสหรัฐอเมริกา โดยใช้กลุ่มประชากร คือ คณบดี 58 คน สอบถามคณบดี โดยใช้แบบสอบถาม 39 คน และใช้สัมภาษณ์ 19 คน สอบถามเกี่ยวกับบุคลิกและความสามารถพื้นฐานหน้าที่ ความสัมพันธ์กับอธิการบดี และหัวหน้าแผนกวิชา หน้าที่ในการบริหารกับคุณสมบัติทางการบริหาร และคุณลักษณะความสามารถของคณบดี จะนำไปสู่ความสำเร็จดังนี้

1. ความสามารถในการทำงานกับประชาชน
2. การได้รับความเคารพและความไว้วางใจจากคณาจารย์
3. ความสามารถในการจัดองค์การ
4. ความสามารถในการเป็นผู้นำ
5. ความเชื่อมั่นในตนเอง
6. ความคิดริเริ่ม
7. ความสามารถทางการศึกษาและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง
8. ความรู้ทั่วไป

สตอกรี้ลี (Stodgily. 1974: 74-75) ได้วิเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำระหว่างปี ค.ศ.1948 - 1970 โดยได้จำแนกคุณลักษณะของผู้นำที่ดีไว้ ดังนี้

1. คุณลักษณะทางกาย ประกอบด้วย การเป็นผู้นำมีสุขภาพที่ร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง มีคุณสมบัติมีความสง่างาม
2. ภูมิหลังทางสังคม ประกอบด้วย เป็นผู้มีการศึกษาดี มีฐานะทางสังคม มีความคล่องแคล่ว
3. สติปัญญาและความสามารถ ประกอบด้วย มีสติปัญญาดี มีการวินิจฉัย การตัดสินใจที่ดี มีความรู้และทักษะในการสื่อความหมายและการพูด

4. บุคลิกภาพ ประกอบด้วย มีความสามารถในการปรับตัวการมีอำนาจ มีความตื่นตัวอยู่เสมอ ควบคุมอารมณ์ได้ดี เป็นคนใจกว้าง เป็นที่พึ่งของคนอื่นได้มีความซื่อสัตย์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจริยธรรมและความเชื่อมั่นในตนเอง

5. คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน ประกอบด้วย มีความปรารถนาที่จะทำดีที่สุด มีความทะเยอทะยาน มีความรับผิดชอบในการทำงาน ติดตามผลงาน มุ่งงานและไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค

6. คุณลักษณะทางสังคม ประกอบด้วย ทักษะในการสร้างสัมพันธ์ภาพและร่วมมือกับผู้อื่น เข้าสังคมได้ดี เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น การประสานงานที่ดี และมีความชำนาญในการสื่อสาร มาร์กนุสัน (Magnuson. 1971: 78-91) ได้วิจัยเรื่องคุณลักษณะของผู้จัดการโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ โดยจำแนกคุณลักษณะของผู้จัดการโรงเรียน ออกเป็น 2 ลักษณะ คือคุณลักษณะด้านวิชาชีพ และคุณลักษณะส่วนตัว ได้สรุป ทั้ง 2 คุณลักษณะไว้ ดังนี้

1. คุณลักษณะด้านวิชาชีพ ประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

มีความสามารถในการติดต่อและเข้ากับผู้อื่นได้ดี มีความรู้ในสาขาวิชาชีพเป็นอย่างดี รู้จักมอบหมายงานให้ผู้อื่นทำ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นผู้ที่น่าเข้าใกล้ และมีเวลาสำหรับผู้ร่วมงาน ให้ความสนใจบุคคลอื่น ๆ มีความสามารถในการวางแผนและการจัดระเบียบงาน รับฟังความคิดเห็นจากบุคคลอื่น ๆ และรู้จักใช้ช่องทางแห่งอำนาจหน้าที่

2. คุณลักษณะส่วนตัว ประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญดังนี้ มีวิจรรย์ญาณและมีความยุติธรรม มีความซื่อสัตย์และจงรักภักดี มีความกว้างขวาง เป็นผู้มีสติไม่ใช้อารมณ์มีความจริงใจ มีความเป็นมิตร มีอารมณ์ขัน มีใจกว้างและเปิดเผย มีความเสมอต้น เสมอปลาย และมีความเมตตาปราณีและเอื้ออาทรต่อผู้อื่น

จากการศึกษางานวิจัยทั้งภายในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเป็นผู้นำที่มีความรู้และรู้จักแสวงหาความรู้ให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่ทุกฝ่ายกำลังร่วมมือกันปฏิรูปการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นอย่างดี ให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกด้านการจัดการเรียนการสอน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สนับสนุนการพัฒนาบุคลากรและการพัฒนาตนเอง นอกจากนั้นยังต้องส่งเสริมให้พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน มีบุคลิกภาพที่ดี มีปฏิภาณไหวพริบดี มีการตัดสินใจ และแก้ปัญหาได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่มีความรับผิดชอบสูง มีใจกว้างพร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความซื่อสัตย์

สุจริต ยุติธรรม มีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์ อดทน มีความเชื่อมั่นในตนเอง พร้อมที่จะนำไปสู่ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ซึ่งมีขั้นตอนและรายละเอียด ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญของสถานศึกษาโดยมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ต่อไปนี้

1. เป็นผู้บริหารสถาบันมหาวิทยาลัยสงฆ์
2. เป็นผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม
3. เป็นผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
4. เป็นผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม
5. เป็นกรรมการมหาเถรสมาคม

วิธีดำเนินการเลือกผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. รวบรวม และคัดเลือกรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ โดยพิจารณาคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้
2. นำรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ เสนอต่อประธานและกรรมการควบคุมปริญญาโทเพื่อขอความเห็นชอบ
3. ติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อแนะนำตัว พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอความสมัครใจในการเป็นผู้เชี่ยวชาญ
4. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้วิจัยนำส่งด้วยตนเอง พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดตลอดจนขั้นตอนการตอบ แบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านทราบ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่รับเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ จำแนกเป็น 2 กลุ่ม สำหรับสัมภาษณ์ 8 รูป/คน และตอบแบบสอบถาม 24 รูป/คน ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ	สัมภาษณ์	ตอบแบบสอบถาม
1. ผู้บริหารสถาบันมหาวิทยาลัยสงฆ์ 2 แห่ง	2	2
2. ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม	2	11
3. ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	1	1
4. ผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม	1	1
5. กรรมการมหาเถรสมาคม	2	9
รวม	8	24

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวมข้อมูลได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. การเก็บข้อมูลครั้งแรก การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 8 รูป/คน และไปติดต่อดังด้วยตนเองอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และความสำคัญของการใช้ผู้เชี่ยวชาญในการให้สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม ตลอดจนอธิบายรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยที่ต้องมีการเก็บข้อมูล จากนั้นจึงได้นัดหมาย วัน เวลา เพื่อการสัมภาษณ์ และดำเนินการสัมภาษณ์ ซึ่งใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง

2. การเก็บข้อมูลครั้งที่ 2 ตอบแบบสอบถาม รอบที่ 1

ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความร่วมมือ ในการตอบแบบสอบถามจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒถึงผู้เชี่ยวชาญ และได้นำหนังสือขอความร่วมมือพร้อมทั้งแบบสอบถามไปติดต่อยุ่ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 24 รูป/คน ซึ่งแจ้งการตอบแบบสอบถาม และนัดหมายวัน เวลา รับแบบสอบถาม

3. การเก็บข้อมูลครั้งที่ 3 ตอบแบบสอบถาม รอบที่ 2

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามรอบที่ 2 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญทบทวนคำตอบของตนเอง และนัดหมายวัน เวลา รับแบบสอบถาม

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 65 วัน

ตั้งแต่ 25 ธันวาคม 2553 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2554 ดังตาราง 3

ตาราง 3 กำหนดเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

ครั้งที่	ระยะเวลา	
1 การสัมภาษณ์	25 ธันวาคม 2553 - 21 มกราคม 2554	
2 ตอบแบบสอบถามรอบที่ 1	1- 16 กุมภาพันธ์ 2554	
3 ตอบแบบสอบถามรอบที่ 2	17- 28 กุมภาพันธ์ 2554	

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์

1.1 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลเอกสาร ตำราวารสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 สรุปเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ใน 6 ด้าน คือ การเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรม ในตนเองและระหว่างบุคคล การเป็นผู้นำด้านการจัดระบบ การเป็นผู้นำด้านวิชาการ การเป็นผู้นำด้านการบริหารจัดการ การเป็นผู้นำด้านสังคมและชุมชน การเป็นผู้นำการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร

1.3 นำหัวข้อสัมภาษณ์ไปให้อาจารย์ควบคุมปริญญาโท ตรวจสอบ แก้ไข

1.4 ทดลองสัมภาษณ์สัมภาษณ์กับผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 2 คน

2. แบบสอบถาม ในการวิจัยครั้งนี้ได้สร้างแบบสอบถาม 2 รอบ มีวิธีการสร้าง ดังนี้

2.1 แบบสอบถามที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 1 ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 เป็นข้อคำถามที่สร้างขึ้นจากการรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากการสัมภาษณ์ นำมาสร้างข้อคำถามในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เชี่ยวชาญ ได้บ่งชี้ถึงระดับความน่าจะเป็นตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และกำหนดน้ำหนักคะแนนในแต่ละระดับความคิดเห็น ดังนี้

- 5 คะแนน สำหรับข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยอย่างยิ่ง
 4 คะแนน สำหรับข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วย
 3 คะแนน สำหรับข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยปานกลาง
 2 คะแนน สำหรับข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย
 1 คะแนน สำหรับข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ส่วนที่ 2 เป็นช่องว่างให้แสดงความคิดเห็นในประเด็นที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเพิ่มเติมที่ต่างจากข้อความที่มีอยู่ในแบบสอบถาม

2.2 แบบสอบถามรอบที่ 2 ผู้วิจัยนำคำตอบจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 1 มาคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของแต่ละข้อความ มาสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับใหม่ที่ใช้ข้อความเดิมแต่เพิ่มตำแหน่งของมัธยฐาน ช่วงพิสัยระหว่างควอไทล์ และตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนตอบในรอบที่ 1 ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้เปรียบเทียบคำตอบของตนกับคำตอบของกลุ่ม โดยใช้สัญลักษณ์ดังนี้

เครื่องหมาย * แทนค่า มัธยฐานของน้ำหนักคะแนนจากคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

เครื่องหมาย • แทนค่า ตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนตอบในรอบที่ผ่านมา

เครื่องหมาย □ แทนค่า พิสัยระหว่างควอไทล์ที่ 1 และ 3 ของคำตอบกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เพิ่มช่อง เหตุผล ไว้ที่คำตอบของผู้เชี่ยวชาญท่านนั้นอยู่นอกค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ผู้เชี่ยวชาญอาจทบทวนคำตอบของตนอีกครั้งหนึ่ง ถ้าผู้เชี่ยวชาญต้องการเปลี่ยนแปลงคำตอบให้เข้าอยู่ในค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ผู้เชี่ยวชาญไม่ต้องให้เหตุผลในการเปลี่ยนแปลงคำตอบ แต่ถ้าผู้เชี่ยวชาญต้องการยืนยันคำตอบเดิมผู้เชี่ยวชาญจะต้องให้เหตุผลในการตอบไว้ในช่อง “เหตุผลที่ไม่เปลี่ยนแปลงคำตอบ” ด้วย

การควบคุมความเที่ยงตรงของเทคนิคการวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย(DelphiTechnique)

1. เมื่อผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในครั้งที่ 1 โดยใช้วิธีสัมภาษณ์แบบมีการสรุปสะสม (Cumulative Summarization) ซึ่งสรุปจากการสัมภาษณ์ในแต่ละหัวข้อให้ผู้เชี่ยวชาญได้แก้ไข การสรุปนั้นจนเป็นที่พอใจ ในขณะที่สัมภาษณ์ผู้วิจัยได้บันทึกเทปคำให้สัมภาษณ์ทั้งหมด แล้วนำมาเขียนเป็นรายงานการสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ร่วมกัน โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ทั้งหมดมาจำแนกและจัดกลุ่มเพื่อสร้างเป็นแบบสอบถาม รวบรวมเนื้อความที่ใกล้เคียงกันไว้ในหัวข้อเดียวกัน โดยพยายามคงความหมายเดิมของผู้ให้สัมภาษณ์ไว้

2. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาโท ตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา ความครอบคลุมและความเหมาะสม ในการใช้ภาษาสื่อความเข้าใจเพื่อปรับปรุงข้อคำถามให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

3. การสร้างแบบสอบถามในรอบที่ 2 ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามรอบที่ 1 ที่คัดเลือกแล้วโดยแสดงตำแหน่ง มัธยฐาน ขอบเขตของค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และตำแหน่งคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนในแนวทางแต่ละข้อเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญทบทวนคำตอบเดิม ข้อใดที่ไม่อยู่ในขอบเขตของพิสัยระหว่างควอไทล์ ผู้เชี่ยวชาญจะระบุเหตุผลประกอบการตอบ

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การสัมภาษณ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และสังเคราะห์ข้อความ จากการสัมภาษณ์ แล้วนำไปสร้างเป็นข้อคำถามของแบบสอบถาม

2. แบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์แนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางโดยการวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

2.1 ความสอดคล้องของความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ดังนี้

2.1.1 ค่าผลต่างระหว่าง ฐานนิยมกับมัธยฐาน ไม่เกิน 1.00

2.1.2 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ไม่เกิน 1.50

2.2 การหาค่าความสำคัญของคุณลักษณะผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

ค่ามัธยฐาน	ระดับความสำคัญ
4.51 – 5.00	มากที่สุด
3.51 – 4.50	มาก
2.51 – 3.50	ปานกลาง
1.51 – 2.50	น้อยมาก
1.00 – 1.50	น้อยที่สุด

3. เกณฑ์การตัดสินว่าความคิดเห็นที่มีความสอดคล้องกันจะต้องมีลักษณะ ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยคัดเลือกข้อความจากแบบสอบถามรอบที่ 1 ที่มีค่า ผลต่างระหว่างฐานกับมัธยฐาน ตั้งแต่ 0.00 ถึง 1.00 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์น้อยกว่า หรือเท่ากับ 1.50

3.2 ผู้วิจัยคัดเลือกความคิดเห็นที่มีค่ามัธยฐานเกิน 4.51 ขึ้นไป และความคิดเห็นนั้นมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่มากกว่า 1 แสดงว่าความคิดเห็นนั้นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากขึ้นไป และค่าความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญยังมีความสอดคล้องกันกับข้อความนั้นด้วย จึงได้นำมาสรุปเป็นความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพอของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ประกอบด้วย คำมัญฐาน ซึ่งแสดงถึงระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ แสดงถึงความสอดคล้องกันของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในเรื่อง คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพอของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

ครั้งแรก เป็นการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 รูป / คน ซึ่งใช้เวลาสัมภาษณ์ตั้งแต่วันที่ 25 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2553 โดยให้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับเรื่อง คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพอของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม และผู้เชี่ยวชาญบางท่านผู้วิจัยไม่สามารถติดต่อโดยตรงได้ เพราะภาระหน้าที่ไม่อำนวยความสะดวก จึงให้บุคคลอื่นเป็นผู้ให้คำสัมภาษณ์ โดยผู้สัมภาษณ์จะขออนุญาตบันทึกเสียงและจดบันทึกคำสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลมาสรุป ตรวจสอบแก้ไขคำให้สัมภาษณ์

ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 8 รูป / คน ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพอของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่แตกต่างกันและมีบางประเด็นที่สอดคล้องกัน

ตอนที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในเรื่อง คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพอของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

หลังจากได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลสรุป วิเคราะห์ จัดหมวดหมู่และลำดับของคำถาม ตัดข้อมูลที่มีความซ้ำซากกันออก เรียบเรียงภาษาให้ถูกต้อง แต่คงความหมายเดิมไว้ จากนั้นนำมาสร้างแบบสอบถามปลายปิด มาตราส่วน ประเมินค่า 5 ระดับ แล้วให้คณะกรรมการพิจารณาแบบสอบถามเพื่อแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 109 ข้อ

ผลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 1 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 24 ฉบับ ในจำนวนนี้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ส่งไปให้ผู้เชี่ยวชาญมีจำนวน 1 รูป ที่ไม่สามารถตอบแบบสอบถามได้เนื่องจากมรณภาพไป จึงให้ตัวแทนตอบ แล้วจึงได้นำมาวิเคราะห์คำนวณหาค่าฐานนิยม และถ้าค่าความ

แตกต่างระหว่างค่าฐานนิยมและมัธยฐาน มีค่าไม่เกิน 1 ถือว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกัน

จากนั้นนำมาสร้างแบบสอบถามรอบที่ 2 เมื่อผู้วิจัยได้นำคำตอบจากแบบสอบถามรอบที่ 1 แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณหาค่ามัธยฐาน ค่าควอไทล์ ที่ 1 และ 3 แล้วเลือกเฉพาะประเด็นที่มีระดับความสำคัญมากขึ้นไป และมีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ พร้อมทั้งแสดงตำแหน่งของมัธยฐาน ช่วงระหว่างควอไทล์ และตำแหน่งของคำตอบที่ผู้เชี่ยวชาญท่านนั้นที่ตอบในรอบแรกไว้ด้วย จำนวน 105 ข้อ แล้วนำส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตอบต่อไป

ผลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 24 ฉบับและนำมาวิเคราะห์ผลคำตอบรอบที่ 2 โดยคัดเลือกจากข้อ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ได้ระดับความสำคัญมากที่สุดและมีความสอดคล้องกันในระดับมาก จึงนำมาเป็นข้อสรุปเป็นความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อ คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ได้ผลดังตาราง 4 และ ตาราง 5

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ ระดับความสำคัญ และระดับความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
แบบสอบถามรอบที่ 1

ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ฐานนิยม - มัธยฐาน	พิสัย ระหว่าง ควอไทล์	ระดับความสำคัญ	ความสอดคล้อง
1	5.00	5.00	0	0.75	มากที่สุด	มาก
2	5.00	5.00	0	0.75	มากที่สุด	มาก
3	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	มาก
4	4.00	4.00	0	1.00	มาก	มาก
5	4.00	4.00	0	1.00	มาก	มาก
6	4.50	5.00	0.50	1.00	มาก	มาก
7	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
8	5.00	5.00	0	0.75	มากที่สุด	มาก
9	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
10	4.50	5.00	0.50	1.00	มากที่สุด	มาก
11	4.50	4.00	0.50	1.00	มากที่สุด	มาก
12	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	มาก
13	4.50	5.00	0.50	1.00	มาก	มาก
14	5.00	5.00	0	0.75	มากที่สุด	มาก
15	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
16	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	มาก
17	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
18	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
19	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
20	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อที่	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ฐานนิยม - มัธยมศึกษา	พิสัย ระหว่าง ควอไทล์	ระดับความสำคัญ	ความสอดคล้อง
21	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
22	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
23	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
24	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
25	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
26	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
27	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
28	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
29	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
30	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
31	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	มาก
32	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
33	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
34	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	มาก
35	4.00	4.00	0	1.00	มาก	มาก
36	4.00	4.00	0	1.00	มาก	มาก
37	4.00	4.00	0	0.00	มาก	มาก
38	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
39	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
40	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
41	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
42	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
43	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อที่	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ฐานนิยม - มัธยมศึกษา	พิสัย ระหว่าง ควอไทล์	ระดับความสำคัญ	ความสอดคล้อง
44	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
45	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
46	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
47	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
48	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	มาก
49	4.50	5.00	0.50	1.00	มาก	มาก
50	4.50	5.00	0.50	1.00	มาก	มาก
51	4.50	5.00	0.50	1.00	มาก	มาก
52	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
53	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
54	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
55	5.00	5.00	0	1.75	มากที่สุด	น้อย
56	4.50	5.00	0.50	1.00	มาก	มาก
57	4.00	4.00	0	1.00	มาก	มาก
58	4.00	4.00	0	2.00	มาก	น้อย
59	4.00	4.00	0	1.00	มาก	มาก
60	4.00	5.00	1	1.00	มาก	มาก
61	4.00	4.00	0	1.00	มาก	มาก
62	4.00	4.00	0	1.75	มาก	น้อย
63	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
64	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
65	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
66	4.00	5.00	1	1.00	มาก	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อที่	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ฐานนิยม - มัธยฐาน	พิสัย ระหว่าง ควอไทล์	ระดับความสำคัญ	ความสอดคล้อง
67	5.00	5.00	0	2.00	มากที่สุด	น้อย
68	4.50	5.00	0.50	1.75	มาก	น้อย
69	4.00	4.00	0	1.00	มาก	มาก
70	4.00	5.00	1	1.00	มาก	มาก
71	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
72	4.00	5.00	1	1.00	มาก	มาก
73	4.50	5.00	0.50	1.00	มาก	มาก
74	4.50	5.00	0.50	1.00	มาก	มาก
75	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
76	4.00	4.00	0	1.00	มาก	มาก
77	4.00	4.00	0	1.75	มาก	น้อย
78	4.00	4.00	0	2.00	มาก	น้อย
79	4.00	4.00	0	1.00	มาก	มาก
80	4.50	5.00	0.50	1.00	มาก	มาก
81	5.00	5.00	0	0.75	มาก	มาก
82	5.00	5.00	0	1.00	มาก	มาก
83	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	มาก
84	4.00	5.00	1	2.00	มาก	น้อย
85	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
86	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
87	3.00	3.00	0	2.00	ปานกลาง	น้อย
88	4.00	5.00	1	2.00	มาก	น้อย
89	3.00	3.00	0	1.00	ปานกลาง	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อที่	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ฐานนิยม - มัธยมศึกษา	พิสัย ระหว่าง ควอไทล์	ระดับความสำคัญ	ความสอดคล้อง
90	4.00	3.00	1	1.00	มาก	มาก
91	4.00	4.00	0	0.00	มาก	มาก
92	3.00	3.00	0	2.00	ปานกลาง	น้อย
93	4.00	5.00	1	2.00	มาก	น้อย
94	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
95	4.00	4.00	0	1.00	มาก	มาก
96	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
97	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
98	4.00	4.00	0	0.75	มาก	มาก
99	3.00	3.00	0	1.00	ปานกลาง	มาก
100	4.50	5.00	0.50	1.00	มาก	มาก
101	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
102	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
103	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
104	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
105	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
106	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
107	4.00	5.00	1	1.00	มาก	มาก
108	4.50	5.00	0.50	2.00	มาก	น้อย
109	4.50	5.00	0.50	1.00	มาก	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เรื่อง คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของ
ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ส่วนใหญ่ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ถึง มากที่สุด
ยกเว้น ข้อ 87 89 92 และ 99 อยู่ในระดับปานกลาง และมีความสอดคล้องกันทั้งในระดับน้อยและมาก
ผู้วิจัยได้ตัดข้อที่มีความสำคัญระดับปานกลางทั้ง 4 ข้อออก เหลือเป็นแบบสอบถามในรอบที่ 2
จำนวน 105 ข้อ

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ ระดับความสำคัญ และระดับความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ ของ
คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมใน
แบบสอบถามรอบที่ 2

ข้อที่	คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของ ผู้บริหารสถานศึกษา	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ฐานนิยม	พิสัย ระหว่าง ควอไทล์	ระดับ ความสำคัญ	ความ สอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
1	ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ตามข้อ วัตรปฏิบัติ	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	มาก
2	ประพฤติตนไม่ขัดต่อคำสอนตามหลัก ศาสนา	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	มาก
3	ประพฤติตนไม่ขัดต่อศีลธรรม	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	มาก
4	มีความสามารถในการปรับเปลี่ยน พฤติกรรมตนเอง	4.50	5.00	0.50	1.00	มาก	มาก
5	มีความสามารถในการปรับเปลี่ยน พฤติกรรมคนอื่น	4.00	4.00	0	0.00	มาก	มาก
6	สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ ต่าง ๆ ได้ดี	4.50	4.00	0.50	1.00	มาก	มาก
7	ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ผู้บริหาร	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
8	ปฏิบัติตนเป็นกลางยึดมั่นความ ถูกต้อง	5.00	5.00	0	0.75	มากที่สุด	มาก
9	สามารถให้คำปรึกษาได้	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
10	ฝึกฝนตนเองเป็นประจำ	4.50	4.00	0.50	1.00	มาก	มาก
11	ยกย่องความดีผู้อื่น	4.50	4.00	0.50	1.00	มาก	มาก
12	มีความอดทนต่อการปฏิสัมพันธ์กับ เพื่อนร่วมงาน	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	มาก
13	อุทิศตนเป็นเสมือนพ่อแม่ของผู้เรียนได้	4.50	4.00	0.50	1.00	มาก	มาก
14	อุทิศตนให้แก่การศึกษาของคณะสงฆ์	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของ ผู้บริหารสถานศึกษา	มัธยฐาน	ฐานนิยม	ฐานนิยม	พิสัย	ระดับ	ความ สอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
				มัธยฐาน	ควอไทล์	ความสำคัญ	
15	ทุ่มเทอุทิศตนให้กับโรงเรียนพระปริยัติ ธรรม	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
16	มีความโปร่งใสในการบริหาร	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	มาก
17	ยอมรับการถูกวิพากษ์วิจารณ์	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
18	ยอมรับการตรวจสอบจากภายนอก	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
19	ยอมรับการตรวจสอบจากภายใน	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
20	ยอมรับการเปลี่ยนแปลง	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
21	เปิดใจกว้าง	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
22	กล้ารับความผิดพลาด	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
23	เสียสละความดีความชอบให้เพื่อน ร่วมงาน	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
24	มอบความดีความชอบให้ ผู้ใต้บังคับบัญชา	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
25	ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อ ผู้ใต้บังคับบัญชา	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
26	มีมนุษยสัมพันธ์ดีเลิศ	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
27	มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
28	มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อ ผู้ใต้บังคับบัญชา	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
29	มีสัมพันธภาพที่ดีกับหน่วยงานต่าง ๆ	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
30	มีวิจารณ์ญาณ	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
31	มีความยุติธรรมแก่ทุกคน	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	มาก
32	มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
33	มีความรักและศรัทธาในสมณเพศ	5.00	5.00	0	0.75	มากที่สุด	มาก
34	มีความรักและศรัทธาในพุทธศาสนา	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของ ผู้บริหารสถานศึกษา	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ฐานนิยม	พิสัย	ระดับ	ความ สอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
				มัธยมศึกษา	ควอไทล์	ความสำคัญ	
35	ให้ความสำคัญกับความเป็นส่วนตัว	4.00	4.00	0	0.75	มาก	มาก
36	ให้ความสำคัญกับสังคมสิ่งแวดล้อม	4.00	4.00	0	1.00	มาก	มาก
37	ให้ความสำคัญกับกระแสโลก	4.00	4.00	0	0.00	มาก	มาก
38	ติดตามข่าวสารทางโลก	4.50	4.00	0.50	1.00	มาก	มาก
39	มีความคิดสร้างสรรค์	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
40	รอบคอบมั่นคง	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
41	มีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาเชิงรุก	5.00	5.00	0	0.75	มากที่สุด	มาก
42	มีอุดมคติในการจัดการศึกษาสำหรับ สงฆ์	5.00	5.00	0	0.75	มากที่สุด	มาก
43	มีความเข้าใจปัญหาการศึกษาทาง โลก	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
44	มีความเข้าใจปัญหาการศึกษาทาง ปรียัติธรรม	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
45	มีความรู้ความเข้าใจปัญหาของ การศึกษาสำหรับพระภิกษุสามเณร	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
46	ให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้ใน สถานศึกษา	5.00	5.00	0	0.75	มากที่สุด	มาก
47	ให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้ สถานศึกษา	5.00	5.00	0	0.75	มากที่สุด	มาก
48	มีความเข้าใจผู้เรียน	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
49	มีความสามารถการจัดหลักสูตร	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
50	มีความสามารถการบริหารหลักสูตร	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
51	มีความสามารถประเมินหลักสูตร	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
52	มีความสามารถในการจัดการศึกษา ทางนันทกรรม	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของ ผู้บริหารสถานศึกษา	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ฐานนิยม	พิสัย ระหว่าง มัธยมศึกษา ควอไทล์	ระดับ ความสำคัญ	ความ สอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
53	มีความสามารถในการจัดการศึกษา ทางบาลี	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	มาก
54	มีความสามารถในการจัดการศึกษา ทางปริยัติธรรม	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
55	มีความสามารถในการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
56	สามารถจัดประชุม อบรมหรือสัมมนา	4.00	4.00	0	1.00	มาก	มาก
57	มีความสามารถในการอ่านตำราและ เอกสารทางวิชาการ	4.00	4.00	0	0.00	มาก	มาก
58	มีความสามารถในการเขียนตำราและ เอกสารทางวิชาการ	4.00	4.00	0	1.00	มาก	มาก
59	มีความสามารถในการบรรยาย	4.00	4.00	0	1.00	มาก	มาก
60	มีความสามารถในการสอน	4.00	4.00	0	1.00	มาก	มาก
61	มีความสามารถประยุกต์กิจกรรมการ เรียนการสอน	4.00	4.00	0	1.00	มาก	มาก
62	มีความสามารถผลิตสื่อ	4.00	4.00	0	1.00	มาก	มาก
63	มีความสามารถเสริมสร้างขวัญและ กำลังใจ	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
64	มีความสามารถในการสรรหาบุคลากร	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
65	มีความสามารถสรรหาแหล่งการ เรียนรู้	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
66	มีความสามารถในการยกตัวอย่าง เปรียบเทียบ	4.00	4.00	0	1.00	มาก	มาก
67	มีความสามารถในการหางบประมาณ	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
68	มีความสามารถในการจัดสรรงบประมาณ	4.50	5.00	0.50	1.00	มาก	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของ ผู้บริหารสถานศึกษา	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ฐานนิยม	พิสัย	ระดับ	ความ สอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
				มัธยมศึกษา	ควอไทล์	ความสำคัญ	
69	มีความสามารถในการใช้ ภาษาต่างประเทศ	4.00	4.00	0	0.00	มาก	มาก
70	มีความสามารถในการแนะนำ	4.00	4.00	1	1.00	มาก	มาก
71	มีความสามารถในการกำกับดูแล	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
72	มีความสามารถในการนิเทศติดตาม	4.00	4.00	0	1.00	มาก	มาก
73	มีความสามารถในการประเมินผล	4.00	4.00	0	1.00	มาก	มาก
74	มีความสามารถในการประชาสัมพันธ์	4.50	4.00	0.50	1.00	มาก	มาก
75	มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
76	มีความสามารถในการเทศน์	4.00	4.00	0	0.00	มาก	มาก
77	มีความสามารถในการสวดมนต์	4.00	4.00	0	0.75	มาก	มาก
78	มีความสามารถโดดเด่นเฉพาะด้าน	4.00	4.00	0	1.75	มาก	น้อย
79	มีความสามารถหลากหลาย	4.00	4.00	0	1.00	มาก	มาก
80	มีความรู้เรื่องงบประมาณ	4.50	4.00	0.50	1.00	มาก	มาก
81	มีภาวะการเป็นผู้นำสูง	5.00	5.00	0	0.75	มากที่สุด	มาก
82	มีจิตวิทยาสูงในการชักจูง	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
83	ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	มาก
84	ยึดมั่นอาวูโต	4.00	5.00	1	2.00	มาก	น้อย
85	ยึดมั่นประโยชน์ของผู้ร่วมงาน	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
86	ยึดมั่นประโยชน์ส่วนรวม	5.00	5.00	0	0.00	มากที่สุด	มาก
87	เชื่อมั่นในภูมิปัญญาไทย	4.00	5.00	1	2.00	มาก	น้อย
88	เชื่อมั่นตามปรัชญาทฤษฎีที่ศึกษามา	4.00	4.00	0	1.00	มาก	มาก
89	มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง	4.00	4.00	0	0.00	มาก	มาก
90	การวางตัวเสมอผู้อื่น	4.00	4.00	1	0.75	มาก	มาก
91	การวางตัวเป็นกันเอง	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพอของ ผู้บริหารสถานศึกษา	มัธยมศึกษา	ฐานนิยม	ฐานนิยม	พิสัย	ระดับ	ความ สอดคล้อง ของ ผู้เชี่ยวชาญ
				มัธยมศึกษา	ควอไทล์	ความสำคัญ	
92	มีความเด็ดขาด	4.00	4.00	0	1.00	มาก	มาก
93	มีความยืดหยุ่น	5.00	4.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
94	มีความประณีตประนอม	4.50	4.00	0.50	1.00	มาก	มาก
95	กล้าเสี่ยง	4.00	4.00	0	0.00	มาก	มาก
96	กล้าเผชิญความจริงสิ่งที่จะเกิดขึ้น	4.50	5.00	0.50	1.00	มาก	มาก
97	กล้าที่จะนำแนวคิดและเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
98	มีความสามารถในการบริหาร	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
99	มีความสามารถกำหนดวิสัยทัศน์	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
100	มีความสามารถกำหนดกลยุทธ์	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
101	มีความสามารถกำหนดแผนงาน	5.00	5.00	0	1.00	มากที่สุด	มาก
102	มีอำนาจในการปรับเปลี่ยนบุคลากร	5.00	5.00	0	0.75	มากที่สุด	มาก
103	ควรจบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี	4.50	4.00	0.50	1.00	มาก	มาก
104	มีใบประกอบวิชาชีพการเป็นผู้บริหาร	4.50	5.00	0	1.00	มาก	มาก
105	มีความรู้ขั้นสูงในเรื่องพุทธศาสนา	4.00	4.00	0	1.00	มาก	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพอของ
ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในระดับมาก ถึง
มากที่สุด และมีความสอดคล้องในระดับมาก

ผู้วิจัยเลือก คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพอของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม
เฉพาะที่มีระดับความสำคัญมากที่สุดได้จำนวน 64 ข้อ

สรุปผลการวิเคราะห์

จากผลการวิเคราะห์แบบสอบถามรอบที่ 2 พบว่า คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพระดับรองของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม มี 64 ข้อ ซึ่งผู้วิจัย ได้จัดคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพระดับรองของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม เป็น 3 ด้านดังนี้

ด้านคุณธรรม จริยธรรม

คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพระดับรองของผู้บริหารสถานศึกษา	คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพระดับรอง (สังเคราะห์)
ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามข้อวัตรปฏิบัติ	ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพผู้บริหาร	ปฏิบัติตามจรรยาบรรณ ไม่ขัดต่อ
ประพฤติตนไม่ขัดต่อคำสอนตามหลักศาสนา	ศีลธรรมและหลักศาสนา
ประพฤติตนไม่ขัดต่อศีลธรรม	
ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม	ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม และ
ปฏิบัติตนเป็นกลางยึดมั่นความถูกต้อง	ความถูกต้อง
อุทิศตนให้แก่การศึกษาของคนละชั้น	อุทิศตน อดทน ทุ่มเท เสียสละ เอื้อเพื่อ
มีความอดทนต่อการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	
ทุ่มเทอุทิศตนให้กับโรงเรียนพระปริยัติธรรม	
เสียสละความดีความชอบให้เพื่อนร่วมงาน	
มอบความดีความชอบให้ผู้ใต้บังคับบัญชา	
ช่วยเหลือ เอื้อเพื่อผู้ใต้บังคับบัญชา	
มีมนุษยสัมพันธ์ดีเลิศ	มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้บังคับบัญชา
มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน	เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา และ
มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา	หน่วยงานต่าง ๆ
มีสัมพันธภาพที่ดีกับหน่วยงานต่าง ๆ	

มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพการบริหาร	รักและศรัทธาในวิชาชีพการบริหาร
มีความรักและศรัทธาในสมณเพศ	และพุทธศาสนา
มีความรักและศรัทธาในพุทธศาสนา	

ด้านวิชาการ

คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพระดับผู้บริหารสถานศึกษา	คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพ (สังเคราะห์)
มีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาเชิงรุก	มีวิสัยทัศน์เชิงรุก
มีอุดมคติในการจัดการศึกษาสำหรับสังคม	มีความเข้าใจปัญหาทั้งทางโลกและทาง
มีความเข้าใจปัญหาการศึกษาทางโลก	ธรรม
มีความเข้าใจปัญหาการศึกษาทางปริยัติธรรม	
มีความรู้ความเข้าใจปัญหาของการศึกษาสำหรับ	
พระภิกษุ สามเณร	
มีความสามารถในการจัดการศึกษาทางนักธรรม	มีความสามารถในการจัด บริหารและ
มีความสามารถในการจัดการศึกษาทางบาลี	ประเมินหลักสูตรได้
มีความสามารถในการจัดการศึกษาทางปริยัติธรรม	
มีความสามารถการจัดหลักสูตร	มีความสามารถในการจัด บริหารและ
มีความสามารถการบริหารหลักสูตร	ประเมินหลักสูตรได้
มีความสามารถการประเมินหลักสูตร	
มีความสามารถในการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ	สามารถใช้นวัตกรรมเทคโนโลยี
และการสื่อสาร	สารสนเทศและการสื่อสารได้
กล้าที่จะนำแนวคิดและเทคนิค ใหม่ ๆ มาใช้	
ให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา	ให้ความสำคัญและสามารถสรรหา
ให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา	แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา

มีความสามารถในการหางบประมาณ

ด้านการบริหาร

คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา	คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพ (สังเคราะห์)
มีความสามารถในการบริหาร	มีความสามารถในการกำหนด
มีความสามารถกำหนดวิสัยทัศน์	วิสัยทัศน์ กลยุทธ์และแผนงานการ
มีความสามารถกำหนดกลยุทธ์	บริหาร
มีความสามารถกำหนดแผนงาน	
มีความโปร่งใสการบริหาร	โปร่งใส ยุติธรรม มีวิจารณ์ญาณ
มีความยุติธรรมแก่ทุกคน	
มีวิจารณ์ญาณ	
ยอมรับการถูกวิพากษ์วิจารณ์	ยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์
มีความสามารถในการสรรหาบุคลากร	สามารถสรรหาบุคลากร สับเปลี่ยน
มีอำนาจในการสับเปลี่ยนบุคลากร	กำกับดูแล และสร้างขวัญกำลังใจ
มีความสามารถในการกำกับดูแล	
มีความสามารถเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ	
มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม	ทำงานเป็นทีมโดยยึดประโยชน์ส่วนรวม
ยึดมั่นประโยชน์ของผู้ร่วมงาน	
ยึดมั่นประโยชน์ส่วนรวม	
มีความยืดหยุ่น	ยืดหยุ่นเป็นกันเอง
การวางตัวเป็นกันเอง	
มีจิตวิทยาสูงในการชักจูง	มีจิตวิทยา ความคิดสร้างสรรค์ และ
มีความสร้างสรรค์	ภาวะผู้นำสูง

มีภาวะเป็นผู้นำสูง

สรุปได้ว่า คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพอของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ได้แก่ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ปฏิบัติตามจรรยาบรรณ ไม่ขัดต่อศีลธรรมและหลักศาสนา ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม และความถูกต้องอุทิศตน อุดหนุน ทูมเท เสียสละ เชื้อเฟื้อ มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา และ หน่วยงานต่าง ๆ รักและศรัทธาในวิชาชีพการบริหาร และ พุทธศาสนา

ด้านวิชาการ ได้แก่ มีวิสัยทัศน์เชิงรุก มีความเข้าใจปัญหาทั้งทางโลกและทางธรรม มีความสามารถในการจัด บริหารและประเมินหลักสูตรได้ สามารถจัดการศึกษาทางธรรมได้ทุก แผนกสามารถใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้ ให้ความสำคัญและสามารถสรรหาแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา

ด้านการบริหาร ได้แก่ มีความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และแผนงานการบริหาร ยุติธรรม โปร่งใส มีวิจารณ์ญาณ ยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์ สามารถสรรหาบุคลากร สับเปลี่ยนกำกับดูแลและสร้างขวัญกำลังใจ ทำงานเป็นทีมโดยยึดประโยชน์ส่วนรวม ยึดหยุ่นเป็น กันเอง มีจิตวิทยา ความคิดสร้างสรรค์ และภาวะผู้นำสูง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพระดับบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ให้ข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบ DFR (Delphi Futures Research) โดยเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 24 รูป / คน

วิธีการเก็บข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การสัมภาษณ์ แบบสอบถาม โดยเก็บรวบรวมข้อมูล 3 รอบ คือ

รอบที่ 1 เป็นการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

รอบที่ 2 การตอบแบบสอบถามรอบแรก

รอบที่ 3 การตอบแบบสอบถามรอบ 2

ผู้วิจัยได้เลือก คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพระดับบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม เฉพาะที่มีระดับความสำคัญมากที่สุด (ค่ามัธยฐาน 4.51 ขึ้นไป) และมีความสอดคล้องกันของความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (ค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 3 กับ ควอไทล์ที่ 1 ไม่เกิน 1 และมีความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐานไม่เกิน 1) ได้ 64 ข้อ แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นหมวดหมู่ 3 ด้าน

สรุปผล

สรุปผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพระดับบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ประกอบด้วย 3 ด้านคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ได้แก่ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ปฏิบัติตามจรรยาบรรณ ไม่ขัดต่อศีลธรรมและหลักศาสนา ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม และความถูกต้องสุจริตตน อดทน ทุ่มเท เสียสละ เอื้อเฟื้อ มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้บังคับบัญชาเพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา และหน่วยงานต่าง ๆ รักและศรัทธาในวิชาชีพการบริหาร และพุทธศาสนา

ด้านวิชาการ ได้แก่ มีวิสัยทัศน์เชิงรุก มีความเข้าใจปัญหาทั้งทางโลกและทางธรรม มีความสามารถในการจัด บริหารและประเมินหลักสูตรได้ สามารถจัดการศึกษาทางธรรมได้ทุกแผนก

สามารถใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้ ให้ความสำคัญและสามารถสรรหาแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา

ด้านการบริหาร ได้แก่ มีความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และแผนงานการบริหาร ยุติธรรม โปร่งใส มีวิจรรณญาณ ยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์ สามารถสรรหาบุคลากร สับเปลี่ยน กำกับดูแล และสร้างขวัญกำลังใจ ทำงานเป็นทีมโดยยึดประโยชน์ส่วนรวม ยึดหยุ่นเป็นกันเอง มีจิตวิทยา ความคิดสร้างสรรค์ และภาวะผู้นำสูง

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึง คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพระดับสูงของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม 3 ด้าน คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านวิชาการ ด้านการบริหาร ซึ่งมีประเด็นสำคัญที่สมควรนำมาอภิปรายผลโดยจำแนกเป็นด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพระดับสูงของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะความเป็นผู้บริหารมืออาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คำมาย บุญสนอง (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะความเป็นนักบริหารมืออาชีพ กับ การบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 พบว่า คุณลักษณะความเป็นนักบริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรมและซื่อสัตย์ (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาเอกชน เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมนั้น นอกจากจะเป็นครูแล้วยังเป็นผู้บังคับบัญชาซึ่งเป็นผู้ใหญ่ เป็นผู้ปกครองโรงเรียนหรือหน่วยงานทางการศึกษาอีกด้วย จึงจำเป็นต้องมีพรหมวิหาร ซึ่งเป็นคุณธรรมสำหรับผู้ใหญ่ 4 ประการคือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ดังผู้วิจัยได้สรุปถึงด้านคุณธรรม จริยธรรม ที่บ่งถึงคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพระดับสูงของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมได้แก่ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ปฏิบัติตามจรรยาบรรณ ไม่ขัดต่อศีลธรรมและหลักศาสนา ยึดมั่นคุณธรรม จริยธรรมและความถูกต้อง ประเด็นนี้ทางผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมมีการปฏิบัติอย่างเคร่งครัดตามสมณเพศและมีความแตกต่างกว่าผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนทั่วไป เพราะ

มีขอบเขตทางพระวินัยทางพระพุทธศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษา แห่งชาติ (2542: 73) ได้กล่าวถึงคุณธรรม สำหรับผู้บริหารโรงเรียนว่า คุณธรรมสำหรับผู้บริหารโรงเรียน แม้จะไม่มีกำหนดไว้อย่างชัดเจน แต่จะต้องยึดถือหรือมีคุณธรรมด้านใดบ้าง แต่ลักษณะที่แสดง คุณธรรมของผู้บริหารที่ปรากฏในหลักของศาสนา ระเบียบ กฎหมาย คำสั่ง จรรยาและวินัยของราชการครู โดยสรุปแล้ว ผู้บริหารควรยึดหลักธรรมในเรื่องต่าง ๆ เป็นพื้นฐานคือ มีเมตตา กรุณา ต่อผู้ร่วมงานและ ผู้อื่น มีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ไม่เอาตัวเอาเปรียบผู้ร่วมงาน มีความ ยุติธรรมมีเหตุผล วางตัวเป็นกลาง มีความรักห่วงใยผู้ร่วมงาน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ซื่อสัตย์ต่อ ตนเอง ต่อหน่วยงานและผู้อื่น มองโลกในแง่ดี ยึดระบบคุณธรรมในการบริหารงาน และสอดคล้องของ อัญชลี โพธิ์ทอง (2552: ออนไลน์) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารนอกจากจะมีธรรมะประจำตนแล้วต้องมี จรรยาบรรณวิชาชีพของผู้บริหารด้วย เพราะการเป็นแบบอย่างที่ดีบ่งบอกถึงคุณลักษณะของผู้บริหาร

ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนที่เห็นความสำคัญของคุณธรรมมาเป็นหลักในการบริหารนั้น จะเป็นที่ ยอมรับนับถือเคารพยกย่องแก่ผู้ร่วมงานและคนทั่วไป ทำให้ผู้ร่วมงานมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน การบริหารงานของโรงเรียนสามารถดำเนินงานได้อย่างราบรื่นผู้ร่วมงานในโรงเรียนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข โรงเรียนมีความมั่นคง ครูมีจรรยาบรรณในวิชาชีพครูในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ

2. คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

ด้านวิชาการ มีคุณลักษณะความเป็นผู้บริหารมืออาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ นัยนา ตันติวิสุทธิ (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับ พฤติกรรมผู้นำในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ ปฏิบัติงานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานการเรียนการสอน งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อสาร การเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล และงานนิเทศภายใน อยู่ในระดับมากที่สุด และงานวิจัยของ สุณี ทรัพย์ประเสริฐ (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินคุณลักษณะด้านความรู้ ความสามารถในการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะด้านความรู้ ความสามารถในการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด และ กนกรรดา ผงสูงเนิน (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมผู้นำ ของผู้บริหารกับประสิทธิผลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่า พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการและพฤติกรรมผู้นำทางการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก

สำหรับด้านวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ผู้บริหารจะต้องเพิ่มความตระหนักและเข้าใจปัญหาทั้งทางโลกและทางธรรมและเป้าหมายในอนาคตของสถานศึกษา ซึ่งทุกคนมีส่วนร่วมในความสำเร็จโดยการอธิบายให้เห็นคุณค่าของการศึกษา และสร้างความเชื่อมั่นว่าจะสามารถปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมายได้ ผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาให้ทุกคนเข้าใจ และทำให้ทุกคนสามารถจัดบริหารและประเมินหลักสูตรได้ ทั้งโดยการพูด การเขียน การกระทำ และสัญลักษณ์เน้นความผูกพันและความมุ่งมั่นพยายามของทุกคน ทำให้ทุกคนก้าวหน้าของตนเอง และสูงกว่าตามภารกิจ วิสัยทัศน์ของสถานศึกษาทั่วไปได้

ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมต้องมีความสามารถในการกระตุ้นใจ สร้างระบบการสื่อสาร และเข้าใจปัญหาโครงสร้างของสถานศึกษาให้เหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด

3. คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพอของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

ด้านการบริหาร มีคุณลักษณะความเป็นผู้บริหารมืออาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธนทัย เบ็ญจศิริวรรณ (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับการบริหารงานบุคคล ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตราชเทวี สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตราชเทวี สังกัดกรุงเทพมหานคร มีการบริหารงานบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำด้านมุ่งงานกับการกำหนดความต้องการบุคลากรมีความสัมพันธ์กัน

สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมด้านการบริหาร ความสำเร็จของการบริหารอยู่ที่การดำเนินการ เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาหรือผู้ร่วมงาน มีการพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ ผู้บริหารมืออาชีพต้องหาวิธีพัฒนา ร่วมงานโดยการศึกษา จุดเด่น จุดด้อยของผู้ร่วมงาน กำหนดจุดพัฒนาของแต่ละคน และเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับการพัฒนาด้านต่าง ๆ และใช้เทคนิคการบริหารและการนิเทศภายในให้ผู้ร่วมงานได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยต้องยึดความยุติธรรม โปร่งใส มีวิจารณญาณ ยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์ ตลอดจนสามารถสรรหาบุคลากร สับเปลี่ยนผู้ร่วมงานและผู้บริหารสามารถนำเสนอผลงานที่ได้ทำสำเร็จแล้ว มีผลปรากฏมีหลักฐานยืนยันชัดเจน การนำเสนองานเป็นโอกาสที่ผู้บริหารจะได้คิดทบทวนถึงงานที่ได้ทำไปแล้วว่ามีข้อจำกัด ผลดี ผลเสีย และผลกระทบที่มีได้ระวังไว้

อย่างไร ถ้าผลงานเป็นผลดีควรให้ความชื่นชมสร้างขวัญกำลังใจซึ่งสอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2545: 36 – 37)

สรุปภาพรวม คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ เสน่ห์ เจริญศักดิ์ (2547: 25) ที่จำแนกคุณลักษณะผู้บริหารกับการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม ได้ 4 ด้าน คือ การบริหารงานด้านวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ การบริหารทั่วไป และสอดคล้อง ชาญญา อภิบาลกุล และคณะ (2545: 7-9) กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และเอื้อต่อการบริหารและการจัดการภายใน และตามระเบียบ ข้อบังคับครุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2548 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2548

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอในการนำผลการวิจัยไปใช้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้
 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มาเป็นแนวคิดในการพัฒนาตนเองและบุคลากร ในสถานศึกษาของตนเอง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาตัวแปรด้านอื่น ๆ ที่มีผลต่อคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม
2. ควรมีขยายการศึกษาเรื่อง คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาให้ครอบคลุมทั่วประเทศ

บรรณานุกรม

- กชกร มีมกระโทก. (2547). *คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพยุคปฏิรูปการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา พ.ศ. 2540 ในทัศนะผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3 – 4 ในจังหวัดระยอง จันทบุรีและตราด*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). จันทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี. ถ่ายเอกสาร.
- กนกธดา ผงสูงเนิน. (2549). *ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- กมล รอดคล้าย. (2546). *สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา กองพุทธศาสนศึกษา. (2551). *เอกสารสำหรับใช้ประกอบการพิจารณาเรื่องการศึกษาของคณะสงฆ์*. ม.ป.พ. ถ่ายเอกสาร.
- กรมแพทยทหารเรือ. (2537). *แนวโน้มโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้าในทศวรรษหน้า*. รายงานการวิจัย
- กรรยา รินสอน. (2549). *คุณธรรมจริยธรรมที่ปฏิบัติจริงและพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตรัชโยธิน ตามทัศนะของครู*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. ถ่ายเอกสาร.
- ขนิษฐา วิทยาอนุมาส.(2530).*การวิจัยแบบเดลฟาย: เทคนิคและปัญหาที่พบในงานวิจัย* ในรวมบทความเกี่ยวกับกรวิจัยทางการศึกษา.24 – 39 กรุงเทพฯ: ชมรมผู้สนใจงานวิจัยทางการศึกษา กองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,สำนักงาน. (2551). *เพื่อนร่วมทางสู่ต้นแบบโรงเรียนในฝัน* (คู่มือประเมิน). สืบค้นเมื่อ 9 ธันวาคม 2551, จาก <http://www.iabschools.net/cms/modules/Pdownloads/>
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,สำนักงาน .(2547).*คู่มือผู้คุมกัมภ์* หนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน.พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

- คำมาย บุญสนอง. (2549). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะความเป็นนักบริหารมืออาชีพกับการบริหารวิชาการของผู้บริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). เลย: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏเลย. ถ่ายเอกสาร.
- จิราพร ตั้งสุวรรณ. (2549). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการวางแผนจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตบรมราชชนนี 2 สังกัดกรมสามัญศึกษาส่วนกลาง*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชัญญา อภิบาลกุล และคณะ. (2546). *รายงานการวิจัยและพัฒนา เรื่อง รูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ในสถานศึกษา SINTPAE Model(ฉบับสรุป) พิมพ์ครั้งที่ 1.สิ่งพิมพ์ สกศ.อันดับที่ 24/ 2546.กรุงเทพฯ: ถ่ายเอกสาร.*
- ชัยรัตน์ หลายวัชรกุล. (2549, มีนาคม). *ผู้บริหารมืออาชีพ: ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอน.วารสารการศึกษาไทย*. 8(9): 66 – 68.
- ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. (2548). *การบริหารจัดการแบบมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: มีวงษ์ มีเดีย.
- ถวัลย์ หงษ์ไทย. (2546). *การศึกษาสภาพและความต้องการพัฒนาความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). นครราชสีมา: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- ถวิล อรัญเวศ. (2544, กุมภาพันธ์). *นักบริหารมืออาชีพ ในยุคเขตพื้นที่การศึกษา*. *วารสารวิชาการ*. 10 (9): 15-19
- ทศพร น้อมวงศ์. (2549). *การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ที่มีต่อการจัดการศึกษาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา*. สารนิพนธ์ กศ.ม (การมัธยมศึกษา การสอนสิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทองทิพภา วิริยะพันธุ์. (2546). *มนุษย์สัมพันธ์กับการบริหาร*. พิมพ์ครั้งที่ 1 .กรุงเทพฯ: อินฟอร์มีเดีย บุ๊คส์.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2546). *การบริหารสู่ศตวรรษที่ 21*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ประชุมช่าง.
- ธีระ รุญเจริญ. (2548). *สู่ความเป็นผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2551). *นิตยย่อบริหาร*. พิมพ์ครั้งที่ 3 เชียงใหม่ Orange Group Tactics Design.

- นัยนา ตันติวิสุทธิ. (2549). *การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิภา ศรีไพโรจน์. (2524). *สถิติประยุกต์ทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุษราภรณ์ จรดล. (2550). *การศึกษาคุณลักษณะที่เป็นจริงกับคุณลักษณะที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เป็นภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธ์ . (การบริหารการศึกษา).* กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ประทีน วิเศษสุวรรณ. (2549). *ปัจจัยการบริหารการศึกษาที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประยูร ศรีประสาธน์. (2523, เมษายน – พฤษภาคม) “เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย” *วารสาร การศึกษาแห่งชาติ*. 14(2): 50 - 59
- ประพจน์ แยมทิม. (2545, พฤษภาคม – สิงหาคม) . *ยุทธศาสตร์การบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ*.วารสารบริหารการศึกษา มศว. 2: 34 – 35.
- ประยุทธ์ ชูสอน. (2548). *พฤติกรรมภาวะผู้นำและแนวทางการพัฒนาสู่ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- พระราชวรมนี. (2521). *การศึกษาสงฆ์ : ปัญหาที่รอทางออก*. กรุงเทพฯ ฯ : มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- พระอุดร คงทอง. (2549). *การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบาย การศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาไปปฏิบัติ : ศึกษาเฉพาะกรณี วัดธรรมมงคล เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ รป.ม. (นโยบายสาธารณะ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2551). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ทางการบริหารการศึกษา*. ชลบุรี: สำนักพิมพ์มนตรี.
- รุ่ง แก้วแดง. (2544). *ประกันคุณภาพการศึกษาทุกคนทำได้ไม่ยาก*. กรุงเทพฯ ฯ : วัฒนาพานิช

เรือยศ วัชรเกตุ. (2546). *คุณลักษณะและทักษะพื้นฐานของบุคลากรในวิชาชีพนันทนาการ*.

วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การจัดการนันทนาการ). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.

เลขธิการคुरुสภา,สำนักงาน. (2548). *มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2543). *การวิจัยทางการศึกษาปฐมวัย โดยใช้เทคนิควิเคราะห์ เทคนิคเดลฟาย*. วิทยบริการ. 11(2): 30 – 37.

วิชณุ ชัยสุพรรณ. (2549). *คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). สถาบันราชภัฏสกลนคร. ถ่ายเอกสาร.

วีระ ประเสริฐศิลป์. (2546). *ผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2549). *การแสวงหาและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารมืออาชีพ กรณีผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

สมชาย เทพแสง ; อรจิรา เทพแสง. (2549). *ผู้นำยุคใหม่ หัวใจของการปฏิรูป*. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี: อัลฟา มิเลินเนียม.

สมเกียรติ พันธธรรม . (2543). *การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษา*. วิทยานิพนธ์. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *รายงานผลการเสวนาเรื่อง บทบาทที่พึงประสงค์ของ วัดและพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2549). *รูปแบบการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา*. วารสารวิชาการ. 5(4): 8 – 13.

สุวรรณ เข็้อรัตน์พงษ์. (2528). *การวิจัยด้านเทคนิคเดลฟาย*. ข่าวสารการวิจัยการศึกษา. 5 (2): 4

สุนี ทรัพย์ประเสริฐ. (2549). *การประเมินคุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุดนัย เบ็ญจศิริวรรณ. (2548). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับการบริหารงานบุคคล ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตราชเทวี สังกัดกรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

หวน พิณอุพันธ์. (2549). *นักบริหารมืออาชีพ*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทร์วิโรฒ.

- อนุชิต วรรณสุทธิ. (2548). *การศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในอนาคต*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์. ถ่ายเอกสาร.
- อนุพงศ์ อุทัยสวัสดิ์. (2549). *สภาพและปัญหาการพัฒนาบุคลากรพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษากลุ่ม เขตเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2549*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(พลศึกษา)กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อุทุมพร จามรมาน . (2540). *การวิจัยเชิงสำรวจ*. กรุงเทพฯ: ฟันี่พับลิชชิ่ง.
- Gardner,W. (1990.) *On Leadership*. New York: The Free Press.
- Frigon ; Jackson.(1996.) *The Leader: De-veloping the skills and personal Qualities you Need to lead Eddectively*.New York : Amacom.
- Daft,I (1999).*Leadership: Theory and Practice*, Orlando:The Dryden.
- Horobin,Gordon. (1983). "Professional Myste ; The Maintenance of charima in General Medical Practice," in *The Sociology of the Profession* . Edited by Robert Dingwall and Philip Lewis. P. 84 – 105. London: The Macmillan.
- Hoy.K ; Miskel,G.(1991). *Educational administration: Theory ,Research,and Practice*.4th ed.Singapore
- Magnuson, W.C. (1971).The characteristics of successful school business managers.Master thesis B.A. (Business Management). California : Graduate School University of Southern California.Photocopied.
- Moore, Wilber (1970). *The Professions : Roles and Rules*. New York : Russell Sage Foundation.
- Rueschemeyer,Dietrich. (1983). Professional Autonomy and the Social Control of Expetise In *The Sociology of the Profession*. Edited by Robert Dingwall and Philip Lewis. P.38 – 57. London: The Professional ization of Everyone. The Macmilla .
- Wilensky, Harold L. (1964,September). The Professional ization of Everyone *The American Journal of Sociology*. 70 (6) : 137 – 158.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

จดหมายเรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ 0519.12/5676

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

15 ธันวาคม 2553

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

เนื่องด้วย พระมหาเสาร์คำ จันทรรียะ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การศึกษาคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม” โดยมี อาจารย์ ดร.จากรรณ พลอยดวงรัตน์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรื่อโทไพบูลย์ อ่อนมั่ง เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญาโท ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสัมภาษณ์คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ พระมหาเสาร์คำ จันทรรียะ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวิฒนกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 087-027-5907

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถาม

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสัมภาษณ์

รายชื่อ	ตำแหน่ง
1. พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต ปธ.9 Ph.D)	อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. พระเทพปริยัติวิมล (แสวง ธมฺเมตฺตโก ปธ.5 Ma.)	อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
3. พระครูสังฆรักษ์บุญส่ง สีริธมฺโม	ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดธรรมมงคล
4. พระวิริยา ชยวุฒฺโญ	ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดฝ่องพลอยวิริยาราม
5. สมเด็จพระวันรัต	กรรมการมหาเถรสมาคม
6. พระพรหมเวที	กรรมการมหาเถรสมาคม
7. นายพนรัตน์ เบญจวัฒนานันท์	ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
8. นายอำนาจ บัวศิริ	ผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถาม

1. สมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปฺเสโน ปธ.9)	กรรมการมหาเถรสมาคม
2. สมเด็จพระมหาธีรจารย์ (นิยม สฺุานิสฺสโร ปธ.9)	กรรมการมหาเถรสมาคม
3. สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ช่วง วรปฺญฺโญ ปธ.9)	กรรมการมหาเถรสมาคม
4. สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (มานิต ถาวโร ปธ.9)	กรรมการมหาเถรสมาคม
5. สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (วีระ ภาฑฺฑจารี ปธ.9)	กรรมการมหาเถรสมาคม
6. สมเด็จพระธีรญาณมุนี (สมชาย วรชาโย ปธ.9)	กรรมการมหาเถรสมาคม

7. พระธรรมบัณฑิต	กรรมการมหาเถรสมาคม
8. พระพรหมเวที
(สนิท ชวนปญฺโญ ปธ.9)	กรรมการมหาเถรสมาคม
9. พระพรหมสุธี
(เสนาะ ปญฺญาวชิโร ปธ.9)	กรรมการมหาเถรสมาคม
10. พระธรรมโกศาจารย์
(ประยูร ธมฺมจิตฺโต ปธ.9 Ph.D)	อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
11. พระเทพปริยัติวิมล
(แสวง ธมฺเมตฺตโก ปธ.5 MA.)	อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
12. พระครูสุทธิธรรมมงคล	ผู้อำนวยการโรงเรียนวชิรมกุฏ
13. พระมหาธวัช เขมฺมสุโก	ผู้อำนวยการโรงเรียนบาลีสาธิตศึกษา มจร.
14. พระมหาไตรยะ วิภูจณฺธมฺโม	ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดศรีบุญเรือง
15. พระปลัดเชรานุวัฒน์	ผู้อำนวยการโรงเรียนบาลีเตรียมอุดมศึกษา มจร.
16. พระมหาธงชัย จิริสโร	ผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธศาสตร์วัดสุทธาวาส
17. พระมหาประดิษฐ์ โอภาส	ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดกาญจนสิงหาสน์วิท
18. พระครูปลัดวันชัย ถาวโร	ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพรหมรังษี
19. พระครูสังฆรักษ์บุญส่ง สิริธมฺโม	ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดธรรมมงคล
20. พระมหาถวิล พุทธิวิโร	ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดเวตวันธรรมาวาส
21. พระวิธิยา ชยวุฒฺโญ	ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม
22. พระมหาเกรียงไกร	ผู้อำนวยการโรงเรียนพรหมวชิรญาณ
23. นายนพรัตน์ เบญจวัฒนานันท์	ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
24. นายอำนาจ บัวศิริ	ผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

ภาคผนวก ค

แบบสัมภาษณ์ เรื่องคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาของ
โรงเรียนพระปริยัติธรรม

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การศึกษาคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาของ
โรงเรียนพระปริยัติธรรม

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นต่อเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยขอให้ผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นในเรื่องต่อไปนี้ซึ่ง การแสดงความคิดเห็นผู้ถูกสัมภาษณ์จะมีความหมายและความสำคัญต่อวงการศึกษาพระปริยัติธรรมของประเทศไทย

คำแนะนำการตอบแบบสัมภาษณ์

- โปรดแสดงความคิดเห็นว่า คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ควรให้คุณลักษณะอย่างไร
- โปรดเขียนถึง คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ด้านอื่นๆ ที่ท่านมีความคิดเห็นนอกเหนือจากด้านต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ในข้อที่ 1 และข้อที่ 2 อย่างเป็นบ้างในทัศนะของท่าน โดยเขียนลงในที่ว่างที่เตรียมไว้

ข้อที่ 1 ท่านคิดว่า คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ควรให้คุณลักษณะอย่างไร

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม

ข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ด้านการบริหารจัดการ

ข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

.....

.....

.....

.....

3. ด้านวิชาการ

ข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

.....

.....

.....

.....

4. ด้านสังคม

ข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

.....

.....

.....

.....

5. ด้านอื่น ๆ

ข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณอย่างสูง

48 วัดบุญรอดธรรมาราม
ถ.สุขุมวิท 62 แขวงบางจาก
เขตพระโขนง กรุงเทพฯ 10260

ธันวาคม 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. จดหมายเรียนเชิญจากบัณฑิตวิทยาลัย
2. แบบสอบถามรอบที่ 1

ตามที่กระผมได้เรียนเชิญท่านผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามการวิจัย ในเรื่อง คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม และได้รับความอนุเคราะห์จากท่านตอบรับเป็นผู้เชี่ยวชาญแล้วนั้น การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย ซึ่งประกอบไปด้วยแบบสอบถามจำนวน 3 รอบ บัดนี้กระผมได้จัดทำแบบสอบถามรอบที่ 1 เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงได้ส่งแบบสอบถามฉบับดังกล่าวมาให้ท่าน

กระผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านเป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ และหากท่านกรุณาตอบแบบสอบถามฉบับที่ 1 ภายในวันที่ ธันวาคม 2553 นี้ จะเป็นพระคุณอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์

ด้วยความเคารพอย่างสูง

(พระมหาเสาร์คำ ธีรปญโญ)

นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

โทร. 087 – 0275907

แบบสอบถามรอบที่ 1

เรื่อง การศึกษาคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นแบบสอบถามรอบที่ 1 ซึ่งเป็นการรวบรวมมาจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยจึงขอให้ท่านพิจารณาแต่ละข้อว่าข้อใดควรจะเป็นคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม และให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความสำคัญ ซึ่งกำหนดไว้ 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	ข้อความนั้นท่านเห็นด้วยอย่างยิ่ง
ระดับ 4	หมายถึง	ข้อความนั้นท่านเห็นด้วย
ระดับ 3	หมายถึง	ข้อความนั้นท่านเห็นด้วยปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	ข้อความนั้นท่านไม่เห็นด้วย
ระดับ 1	หมายถึง	ข้อความนั้นท่านไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอความกรุณาจากท่าน โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อและเพิ่มเติมข้อมูลที่ท่านเห็นสมควรได้ในช่องความสำคัญอื่น ๆ (ถ้ามี) และขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณอย่างสูง

แบบสอบถามรอบที่ 1

เรื่อง **คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาของ
โรงเรียนพระปริยัติธรรม**

คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม	ระดับความสำคัญ				
	5	4	3	2	1
1.ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ตามข้อวัตรปฏิบัติ
2.ประพฤติตนไม่ขัดต่อคำสอนตามหลักศาสนา
3.ประพฤติตนไม่ขัดต่อศีลธรรม
4.มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเอง
5.มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมคนอื่น
6.สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี
7.ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพผู้บริหาร
8.ปฏิบัติตนเป็นกลางยึดมั่นความถูกต้อง
9.สามารถให้คำปรึกษาได้
10.ฝึกฝนตนเองเป็นประจำ
11.ยกย่องความดีผู้อื่น
12.มีความอดทนต่อการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน
13.อุทิศตนเป็นเสมือนพ่อแม่ของผู้เรียนได้
14.อุทิศตนให้แก่การศึกษาของคณะสงฆ์
15.ทุ่มเทอุทิศตนให้กับโรงเรียนพระปริยัติธรรม
16.มีความโปร่งใสในการบริหาร
17.ยอมรับการถูกวิพากษ์วิจารณ์
18.ยอมรับการตรวจสอบจากภายนอก
19.ยอมรับการตรวจสอบจากภายใน
20.ยอมรับการเปลี่ยนแปลง
21.เปิดใจกว้าง
22.กล้ารับความผิดพลาด

คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม	ระดับความสำคัญ				
	5	4	3	2	1
23.เสียดสีความดีความชอบให้เพื่อนร่วมงาน
24.มอบความดีความชอบให้ผู้ใต้บังคับบัญชา
25.ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา
26.มีมนุษยสัมพันธ์ดีเลิศ
27.มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน
28.มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา
29.มีสัมพันธภาพที่ดีกับหน่วยงานต่าง ๆ
30.มีวิจารณ์ญาณ
31.มีความยุติธรรมแก่ทุกคน
32.มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพการบริหาร
33.มีความรักและศรัทธาในสมณเพศ
34.มีความรักและศรัทธาในพุทธศาสนา
35.ให้ความสำคัญกับความเป็นส่วนตัว
36.ให้ความสำคัญกับสังคมสิ่งแวดล้อม
37.ให้ความสำคัญกับกระแสโลก
38.ติดตามข่าวสารทางโลก
39.มีความคิดสร้างสรรค์
40.รอบคอบมีนั้งคง
41.มีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาเชิงรุก
42.มีอุดมคติในการจัดการศึกษาสำหรับสงฆ์
43.มีความเข้าใจปัญหาการศึกษาทางโลก
44.มีความเข้าใจปัญหาการศึกษาทางปริยัติธรรม
45.มีความรู้ความเข้าใจปัญหาของการศึกษาสำหรับพระภิกษุ สามเณร
46.ให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา

คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม	ระดับความสำคัญ				
	5	4	3	2	1
47.ให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา
48.มีความเข้าใจผู้เรียน
49.มีความสามารถการจัดหลักสูตร
50.มีความสามารถการบริหารหลักสูตร
51.มีความสามารถประเมินหลักสูตร
52.มีความสามารถในการจัดการศึกษาทางนันทกรรม
53.มีความสามารถในการจัดการศึกษาทางบาลี
54.มีความสามารถในการจัดการศึกษาทางปริยัติธรรม
55.มีความสามารถในการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร
56.สามารถจัดประชุม อบรมหรือสัมมนา
57.มีความสามารถในการอ่านตำราและเอกสารทางวิชาการ
58.มีความสามารถในการเขียนตำราและเอกสารทางวิชาการ
59.มีความสามารถในการบรรยาย
60.มีความสามารถในการสอน
61.มีความสามารถประยุกต์กิจกรรมการเรียนการสอน
62.มีความสามารถผลิตสื่อ
63.มีความสามารถเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ
64.มีความสามารถในการสรรหาบุคลากร
65.มีความสามารถสรรหาแหล่งการเรียนรู้
66.มีความสามารถในการยกตัวอย่างเปรียบเทียบ
67.มีความสามารถในการหางบประมาณ
68.มีความสามารถในการจัดสรรงบประมาณ
69.มีความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ
70.มีความสามารถในการแนะนำ

คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม	ระดับความสำคัญ				
	5	4	3	2	1
71.มีความสามารถในการกำกับดูแล
72.มีความสามารถในการนิเทศติดตาม
73.มีความสามารถในการประเมินผล
74.มีความสามารถในการประชาสัมพันธ์
75.มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม
76.มีความสามารถในการเทศน์
77.มีความสามารถในการสวดมนต์
78.มีความสามารถโดดเด่นเฉพาะด้าน
79.มีความสามารถหลากหลาย
80.มีความรู้เรื่องงบประมาณ
81.มีภาวะการเป็นผู้นำสูง
82.มีจิตวิทยาสูงในการชักจูง
83.ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม
84.ยึดมั่นอาวุโส
85.ยึดมั่นประโยชน์ของผู้ร่วมงาน
86.ยึดมั่นประโยชน์ส่วนรวม
87.มีความมุ่งมั่นที่ทำได้เลื่อนตำแหน่ง
88.เชื่อมั่นในกฎหมายไทย
89.ทำตามความเชื่อของชุมชน
90.เชื่อมั่นตามปรัชญาทฤษฎีที่ศึกษามา
91.มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง
92.การวางตัวเป็นผู้สูงกว่าผู้อื่น
93.การวางตัวเสมอผู้อื่น
94.การวางตัวเป็นกันเอง
95.มีความเด็ดขาด

คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม	ระดับความสำคัญ				
	5	4	3	2	1
96.มีความยืดหยุ่น
97.มีความประณีตประนอม
98.กล้าเสี่ยง
99.ชอบการแข่งขัน
100.กล้าเผชิญความจริงสิ่งที่จะเกิดขึ้น
101.กล้าที่จะนำแนวคิดและเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้
102.มีความสามารถในการบริหาร
103.มีความสามารถกำหนดวิสัยทัศน์
104.มีความสามารถกำหนดกลยุทธ์
105.มีความสามารถกำหนดแผนงาน
106.มีอำนาจในการปรับเปลี่ยนบุคลากร
107.ควรจบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี
108.มีใบประกอบวิชาชีพการเป็นผู้บริหาร
109.มีความรู้ขั้นสูงในเรื่องพุทธศาสนา
คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพที่ท่านคิดว่าเพิ่มเติม					
.....

48 วัดบุญรอดธรรมาราม
 ถ.สุขุมวิท 62 แขวงบางจาก
 เขตพระโขนง กรุงเทพฯ 10260

10 มีนาคม 2554

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ที่ตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
 กราบเรียน
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามรอบที่ 2

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณฯ เป็นอย่างสูงในความอนุเคราะห์ที่ได้เป็นผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามการวิจัยในเรื่อง คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมรอบที่ 1 ซึ่งคำตอบและข้อคิดเห็นของพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณฯ เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยเป็นอย่างมาก

บัดนี้เกล้ากระผมได้จัดทำแบบสอบถามรอบที่ 2 เสร็จเรียบร้อยแล้วจึงได้ส่งมาให้พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณฯ ทราบและทบทวนคำตอบของท่านอีกครั้งหนึ่ง

เกล้ากระผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณฯ เป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์

กราบมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(พระมหาเสาร์คำ ธีรปญฺโญ)

นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

48 วัดบุญรอดธรรมาราม
 ถ.สุขุมวิท 62 แขวงบางจาก
 เขตพระโขนง กรุงเทพฯ 10260

10 มีนาคม 2554

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ที่ตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
 เรียน
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามรอบที่ 2

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงในความอนุเคราะห์ที่ได้เป็นผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถาม
 การวิจัยในเรื่อง คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมรอบ
 ที่ 1 ซึ่งคำตอบและข้อคิดเห็นของท่าน เป็นประโยชน์ ต่อการวิจัยเป็นอย่างมาก

บัดนี้กระผมได้จัดทำแบบสอบถามรอบที่ 2 เสร็จเรียบร้อยแล้วจึงได้ส่งมาให้ท่านทราบและทบทวน
 คำตอบของท่านอีกครั้งหนึ่ง

กระผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน เป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถามครั้ง
 นี้ และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์

กราบมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(พระมหาเสาร์คำ ธีรปญฺโญ)

นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

โทร. 087 – 0275907

48 วัดบุญรอดธรรมาราม
 ถ.สุขุมวิท 62 แขวงบางจาก
 เขตพระโขนง กรุงเทพฯ 10260

10 มีนาคม 2554

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เจริญพร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามรอบที่ 2

ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านเป็นอย่างสูงในความอนุเคราะห์ที่ได้เป็นผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามการวิจัยในเรื่อง คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมรอบที่ 1 ซึ่งคำตอบและข้อคิดเห็นของท่าน เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยเป็นอย่างมาก

บัดนี้อาตมาภาพ ได้จัดทำแบบสอบถามรอบที่ 2 เสร็จเรียบร้อยแล้วจึงได้ส่งมาให้ท่านทราบและทบทวนคำตอบของท่านอีกครั้งหนึ่ง

อาตมาภาพหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน เป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาเสาร์คำ ธีรปญฺโญ)

นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

โทร. 087 - 0275907

แบบสอบถามรอบที่ 2

เรื่อง **คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม**
คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 ของการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงค่าสถิติต่าง ๆ ของแต่ละข้อจากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 1 โดยมีความหมายดังต่อไปนี้

* แทน ตำแหน่งที่เป็นค่ากึ่งกลางของคำตอบผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 แทน ช่วงตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญครึ่งหนึ่ง (50%) ตอบ

• แทน ตำแหน่งระดับความสำคัญที่ท่านตอบรอบที่ 1

แบบสอบถามรอบที่ 2 นี้ ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านโปรดทบทวนความคิดเห็นของท่านว่า ต้องการยืนยัน หรือ เปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของท่าน

ตัวอย่าง

คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหาร สถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม	ระดับความสำคัญ					เหตุผล
	5	4	3	2	1	
0 ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ตามข้อวัตรปฏิบัติ	☐ *		✓	☐	
00 ประพฤติตนไม่ขัดต่อคำสอนตามหลักศาสนา	☐ *	✓			
000 ประพฤติตนไม่ขัดต่อศีลธรรม		☐ *		✓	เหตุผล.....

ข้อ 0 ถ้าท่านยืนยันคำตอบเดิม ซึ่ง **สอดคล้อง** กับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญท่านอื่น ๆ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ **โดยไม่** ต้องแสดงเหตุผล

ข้อ 00 ถ้าท่านต้องการเปลี่ยนคำตอบให้ **สอดคล้อง** กับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญท่านอื่น ๆ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ใหม่ **โดยไม่** ต้องแสดงเหตุผล

ข้อ 000 ถ้าคำตอบของท่านนั้นอยู่ **นอก** โปรดทำเครื่องหมาย ✓ และขอความ กรุณาให้ท่านแสดงเหตุผลลงในช่อง “เหตุผล”

แบบสอบถามรอบที่ 2

เรื่อง คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาของ
โรงเรียนพระปริยัติธรรม

คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม	ระดับความสำคัญ					เหตุ ผล
	5	4	3	2	1	
1.ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ตามข้อวัตรปฏิบัติ	☐ *	☐	☐	☐	☐	
2.ประพฤติตนไม่ขัดต่อคำสอนตามหลักศาสนา	☐ *	☐	☐	☐	☐	
3.ประพฤติตนไม่ขัดต่อศีลธรรม	☐ *	☐	☐	☐	☐	
4.มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเอง	☐	☐ *	☐	☐	☐	
5.มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมคนอื่น	☐	☐ *	☐	☐	☐	
6.สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี	☐	☐ *	☐	☐	☐	
7.ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพผู้บริหาร	☐ *	☐	☐	☐	☐	
8.ปฏิบัติตนเป็นกลางยึดมั่นความถูกต้อง	☐ *	☐	☐	☐	☐	
9.สามารถให้คำปรึกษาได้	☐ *	☐	☐	☐	☐	
10.ฝึกฝนตนเองเป็นประจำ	☐	☐ *	☐	☐	☐	
11.ยกย่องความดีผู้อื่น	☐	☐ *	☐	☐	☐	
12.มีความอดทนต่อการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	☐ *	☐	☐	☐	☐	
13.อุทิศตนเป็นเสมือนพ่อแม่ของผู้เรียนได้	☐	☐ *	☐	☐	☐	
14.อุทิศตนให้แก่การศึกษาของคณะสงฆ์	☐ *	☐	☐	☐	☐	
15.ทุ่มเทอุทิศตนให้กับโรงเรียนพระปริยัติธรรม	☐ *	☐	☐	☐	☐	
16.มีความโปร่งใสในการบริหาร	☐ *	☐	☐	☐	☐	
17.ยอมรับการถูกวิพากษ์วิจารณ์	☐ *	☐	☐	☐	☐	
18.ยอมรับการตรวจสอบจากภายนอก	☐ *	☐	☐	☐	☐	
19.ยอมรับการตรวจสอบจากภายใน	☐ *	☐	☐	☐	☐	
20.ยอมรับการเปลี่ยนแปลง	☐ *	☐	☐	☐	☐	
21.เปิดใจกว้าง	☐ *	☐	☐	☐	☐	

คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม	ระดับความสำคัญ					เหตุ ผล
	5	4	3	2	1	
22.กล้ารับความผิดพลาด	* □					
23.เสียสละความดีความชอบให้เพื่อนร่วมงาน	* □					
24.มอบความดีความชอบให้ผู้ใต้บังคับบัญชา	* □					
25.ช่วยเหลือ เชื้อเพื่อเผื่อแผ่ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา	* □					
26.มีมนุษยสัมพันธ์ดีเลิศ	* □					
27.มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน	* □					
28.มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา	* □					
29.มีสัมพันธภาพที่ดีกับหน่วยงานต่าง ๆ	* □					
30.มีวิจรรย์ญาณ	* □					
31.มีความยุติธรรมแก่ทุกคน	* □					
32.มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพการบริหาร	* □					
33.มีความรักและศรัทธาในสมณเพศ	* □					
34.มีความรักและศรัทธาในพุทธศาสนา	* □					
35.ให้ความสำคัญกับความเป็นส่วนตัว		* □				
36.ให้ความสำคัญกับสังคมสิ่งแวดล้อม			* □			
37.ให้ความสำคัญกับกระแสโลก				* □		
38.ติดตามข่าวสารทางโลก	* □					
39.มีความคิดสร้างสรรค์	* □					
40.รอบคอบมั่นคง	* □					
41.มีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาเชิงรุก	* □					
42.มีอุดมคติในการจัดการศึกษาสำหรับสงฆ์	* □					
43.มีความเข้าใจปัญหาการศึกษาทางโลก	* □					

คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม	ระดับความสำคัญ					เหตุ ผล
	5	4	3	2	1	
44. มีความเข้าใจปัญหาการศึกษาทางปริยัติธรรม	* □	□				
45. มีความรู้ความเข้าใจปัญหาของการศึกษาสำหรับพระภิกษุสามเณร	* □	□				
46. ให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา	* □	□				
47. ให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา	* □	□				
48. มีความเข้าใจผู้เรียน	* □	□				
49. มีความสามารถการจัดหลักสูตร	□	*	□			
50. มีความสามารถการบริหารหลักสูตร	□	*	□			
51. มีความสามารถประเมินหลักสูตร	□	*	□			
52. มีความสามารถในการจัดการศึกษาทางนักรธรรม	* □	□				
53. มีความสามารถในการจัดการศึกษาทางบาลี	* □	□				
54. มีความสามารถในการจัดการศึกษาทางปริยัติธรรม	* □	□				
55. มีความสามารถในการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร	* □	□	□			
56. สามารถจัดประชุม อบรมหรือสัมมนา	□	*	□			
57. มีความสามารถในการอ่านตำราและเอกสารทางวิชาการ	□	*	□			
58. มีความสามารถในการเขียนตำราและเอกสารทางวิชาการ	□	*	□			
59. มีความสามารถในการบรรยาย	□	*	□			
60. มีความสามารถในการสอน	□	*	□			
61. มีความสามารถประยุกต์กิจกรรมการเรียนการสอน	□	*	□			
62. มีความสามารถผลิตสื่อ	□	*	□			
63. มีความสามารถเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ	* □	□				
64. มีความสามารถในการสรรหาบุคลากร	* □	□				
65. มีความสามารถสรรหาแหล่งการเรียนรู้	* □	□				

คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม	ระดับความสำคัญ					เหตุ ผล
	5	4	3	2	1	
66.มีความสามารถในการยกตัวอย่างเปรียบเทียบ	☐	☐ *	☐	☐	☐	
67.มีความสามารถในการหางบประมาณ	☐ *	☐	☐	☐	☐	
68.มีความสามารถในการจัดสรรงบประมาณ	☐	☐ *	☐	☐	☐	
69.มีความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ	☐	☐ *	☐	☐	☐	
70.มีความสามารถในการแนะนำ	☐	☐ *	☐	☐	☐	
71.มีความสามารถในการกำกับดูแล	☐ *	☐	☐	☐	☐	
72.มีความสามารถในการนิเทศติดตาม	☐	☐ *	☐	☐	☐	
73.มีความสามารถในการประเมินผล	☐	☐ *	☐	☐	☐	
74.มีความสามารถในการประชาสัมพันธ์	☐	☐ *	☐	☐	☐	
75.มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม	☐ *	☐	☐	☐	☐	
76.มีความสามารถในการเทศน์	☐	☐ *	☐	☐	☐	
77.มีความสามารถในการสวดมนต์	☐	☐ *	☐	☐	☐	
78.มีความสามารถโดดเด่นเฉพาะด้าน	☐	☐ *	☐	☐	☐	
79.มีความสามารถหลากหลาย	☐	☐ *	☐	☐	☐	
80.มีความรู้เรื่องงบประมาณ	☐	☐ *	☐	☐	☐	
81.มีภาวะการเป็นผู้นำสูง	☐ *	☐	☐	☐	☐	
82.มีจิตวิทยาสูงในการชักจูง	☐ *	☐	☐	☐	☐	
83.ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม	☐ *	☐	☐	☐	☐	
84.ยึดมั่นอาวุโส	☐	☐ *	☐	☐	☐	
85.ยึดมั่นประโยชน์ของผู้ร่วมงาน	☐ *	☐	☐	☐	☐	
86.ยึดมั่นประโยชน์ส่วนรวม	☐ *	☐	☐	☐	☐	
87.เชื่อมั่นในภูมิปัญญาไทย	☐	☐ *	☐	☐	☐	
88.เชื่อมั่นตามปรัชญาทฤษฎีที่ศึกษามา	☐	☐ *	☐	☐	☐	

คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม	ระดับความสำคัญ					เหตุ ผล
	5	4	3	2	1	
89.มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง		*				
90.การวางตัวเสมอผู้อื่น		*				
91.การวางตัวเป็นกันเอง	*					
92.มีความเด็ดขาด		*				
93.มีความยืดหยุ่น	*					
94.มีความประณีตประนอม	*					
95.กล้าเสี่ยง		*				
96.กล้าเผชิญความจริงสิ่งที่จะเกิดขึ้น		*				
97.กล้าที่จะนำแนวคิดและเทคนิค ใหม่ ๆ มาใช้	*					
98.มีความสามารถในการบริหาร	*					
99.มีความสามารถกำหนดวิสัยทัศน์	*					
100.มีความสามารถกำหนดกลยุทธ์	*					
101.มีความสามารถกำหนดแผนงาน	*					
102.มีอำนาจในการปรับเปลี่ยนบุคลากร	*					
103.ควรจบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี		*				
104.มีใบประกอบวิชาชีพการเป็นผู้บริหาร		*				
105.มีความรู้ขั้นสูงในเรื่องพุทธศาสนา		*				

ประวัตย์ของผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	ชื่อ พระมหาเสาร์คำ นามสกุล จันทวิริยะ
วัน เดือน ปีเกิด	วัน เสาร์ เดือน เมษายน พ.ศ. 2519
สถานที่เกิด	1 บ้านแม่หว่างห้วยริน หมู่ที่ 10 ตำบลนาทราย อำเภอลี่ จังหวัดลำพูน 51110
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	วัดบุญรอดธรรมาราม ถ.สุขุมวิท 62 แขวงบางจาก เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร 10260
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครูสอนศีลธรรม
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนอยู่เป็นสุขอนุสรณ์ เขตประเวศ กรุงเทพฯ สังกัด กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2534	จบระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 จากโรงเรียนบ้านแม่หว่าง ตำบลนาทราย อำเภอลี่ จังหวัดลำพูน
พ.ศ. 2540	จบระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพวงคำ ตำบลลี่ อำเภอลี่ จังหวัดลำพูน
พ.ศ. 2544	จบระดับปริญญาตรี สาขาวิชา การสอนสังคม จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
พ.ศ. 2554	จบระดับปริญญาโท สาขาวิชา การบริหารการศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ